

POLICYSOLUTIONS

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Büro Budapest

Politikai Osztálylétszám

A magyar választói csoportok társadalmi háttérének elemzése

2014. szeptember - 2015. április

Vezetői összefoglaló

Az elmúlt évtizedekben az európai társadalmakban felbomlottak a hagyományos társadalmi osztályok, melyekre épülve a kereszténydemokrata és szociáldemokrata mozgalmak megerősödtek. Régebben ezek a társadalmi csoportok többé-kevésbé homogén kulturális jegyeket mutattak, hasonló értéket vallottak, ugyanazokhoz a szervezetekhez csatlakoztak és azonos életstílust követtek. Számos társadalmi és gazdasági trend eredményeképpen azonban mára ez az osztálytársadalom apró mozaikokra tört, és a hagyományos pártok egyre nagyobb bajban vannak saját szavazóik értékeinek megértésükor, az különböző érték- és érdekellentétek okozta szavazótáboron belüli konfliktusok feloldásakor.

Magyarországon ennyire tiszta formában soha nem létezett ez az osztálytársadalom, de a társadalmi széttöredezettség hazánkban is egyre tisztábban látszik. Ennek ékes példája, hogy lassan egy évtizede nem érti a baloldal a saját szavazóinak mozgatórugóit és értékrendjét, a szélsőjobboldali Jobbik képes volt a baloldalinak tartott társadalmi csoportokat megszólítani, és a jobboldali Fidesz is igen eltérő politikát folytat attól, amit a hagyományos konzervatív társadalmi rétegekre épülő párttól várnánk.

A mai napig nem születtek azonban publikus kutatások arra vonatkozóan, hogy milyen rejtett társadalmi, kulturális, értékrendbeli dimenziók miatt lettek pont azok az egyes pártok szavazói, akik. Nincsenek arra vonatkozó kutatások, hogy mi különbözteti meg a fideszes szavazók életstílusát a jobbikosokétól, hogyan él egy szocialista szavazó, és miért az MSZP-t választja, nem pedig a Demokratikus Koalíciót. A szavazók pártpreferenciáját természetesen számtalan tényező befolyásolja, de úgy gondoljuk, hogy az egyes magyarországi „szubkulturák”, a magyar társadalom egyes posztmodern osztályainak megismerése révén közelebb kerülhetünk ahhoz, hogy kiismerjük ezeket a szavazókat és motivációikat.

Ezen tanulmány célja, hogy a GfK Hungária Piackutató 2014 tavaszi nagymintás kutatásai alapján minél több nagyjából homogén magyar szavazói csoportot bemutasson. Célunk, hogy ne csak a kutatásokban szokásos demográfiai mutatóit ismerjük meg ezeknek a csoportoknak, hanem választ kapjunk olyan kérdésekre is, melyek az életstílusukkal, családi háttérükkel, hobbijaikkal, értékeikkel kapcsolatos.

Feltérképezve és bemutatva ezen homogén csoportokat, láthatóvá válik nem csak az, hogy kik is valójában az egyes pártok szavazói, hanem az is, hogy mi különbözteti meg őket és milyen tényezők vezethetnek pártválasztásukhoz.

A kutatások alapján összesen 20 társadalmi csoportot tudtunk megkülönböztetni. Ez a 20 csoport természetesen nem fedi le a társadalom egészét, de jó közelítést ad arra vonatkozóan, hogy – mások mellett - milyen szubkultúrákból állnak az egyes pártok választói. A kutatás módszertanából adódóan a városi, jobban szituált csoportok nagyobb eséllyel kerültek be az elemzésbe, mint a deprivált vagy falusi vagy idősebb közösségek. Így nem állítjuk, hogy az elemzés hiánytalan leírást ad az összes szavazói csoportról, de azt igen, hogy a szavazók egy jelentős részét lefedi, és a csoportok leírása módszertanilag pontos.

A fenti kérdések alapján először egy összesítő táblázatban, majd egyenként részletesen mutatjuk be az egyes társadalmi csoportokat. Az egyes csoportokról további információk is rendelkezésre állnak, melyek későbbi elemzések alapját képezhetik. Ilyen adatok – többek közt – a csoportok számára legfontosabb politikai, gazdasági, társadalmi problémák listája, a politikai nyomásgyakorlásról, a gazdasági válságról alkotott véleményük. Ezek révén a későbbiekben még részletesebb, még alaposabb képet kaphatunk egy-egy kiválasztott csoportról.

Bízunk benne, hogy a Politikai Osztálylétszám kutatás hasznos alapja lesz a következő évek politikai magatartás kutatásának, és mind az elemzők, mind a politikusok számára segítséget nyújt, hogy jobban megismerjék a magyar szavazókat.

Boros Tamás – Kadlót Tibor

Deprivált		Munkásosztály		Alsó-középosztály			Középosztály		Felső-középosztály		
Fiatal (18-44)	A nélkülöző munkások (Nem-szavazó)	Falusi munkás-lányok (Fidesz-szavazó)	Fiatal vidéki melósok (Jobbik-szavazó)	A dolgozó közép-generáció (LMP-szavazó)	Az elszegényedő falusi alsó-középosztály (Nem-szavazó)			Feltörekvő fiatalok (Nem-szavazó)	A nagyvárosi pályakezdők (Nem-szavazó)	Radikális elit (Jobbik-szavazó)	Fiatal városi fehérgallérosok (LMP-szavazó)
Közép-korú (44-59)					Vallásos falusi asszonyok (Fidesz-szavazó)	Az apolitikus közép-osztály (Rejtőzködő - bizonytalan)		Elszegényedő középosztály (Bizonytalan)		Jómódú vidéki misejárók (Fidesz-szavazó)	Városi pragmatikus értelmiség (Együtt-PM szavazó)
Idős (60-)			Régi munkás-osztály (MSZP-szavazó)	Városi kis-nyugdíjasok (MSZP-DK-szavazó)				Az előző rendszer elitje (MSZP-szavazó)	A konzervatív közép-osztály (Fidesz-szavazó)	A vidéki elit (Bizonytalan - rejtőzködő)	Balliberális értelmiség (DK-MSZP-szavazó)
	Falusi	Falusi	Városi	Fővárosi	Falusi	Városi	Fővárosi	Városi	Fővárosi	Városi	Fővárosi

I. Falusi munkáslányok (Fidesz-szavazó)

A Fidesz-szimpatizáns csoportok közül a legnépesebb tömböt alkotják, a minta 7%-a tartozik ide. Ugyanakkor ők a legkevésbé elkötelezettek a Fidesz iránt. A körükben minimálisan több nőt találunk körükben. Inkább fiatalos csoport, aki falvakban, községekben lakik. Családi állapotukat tekintve alig találunk közöttük egyedülállókat, elsőprő többségük házas.

Iskolai végzettségüket tekintve döntően maximum középfokú végzettséggel, érettségivel vagy szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkeznek. Magát a munkásosztállyal azonosítja. Legnagyobb arányban köztük találunk szakképzetlen fizikai munkásokat, bolti eladókat, irodai dolgozókat.

Az átlagosnál alacsonyabb jövedelemmel rendelkeznek, de nem nélkülöznek. Leginkább a „nagyjából kijövök a jövedelmemből” kifejezés írja le a csoportot. Lakáshelyzetük hasonló az átlaghoz, nagyobb eltérést csak a falusi kockaháznál találunk: egyharmaduk él jellemzően ilyen környezetben, ami egyben a csoport legjellemzőbb lakástípusa is.

Kedvenc hobbiik a TV-nézés, az internetes közösségi oldalak használata, a számítógépes játékok használata. Aki olvas, az is leginkább a bulvár (Blikk, Bors) és ingyenes sajtótermékeket (Metropol, Szuperinfó) fogyasztja, viszont politikai nyomtatott sajtóterméket gyakorlatilag egyáltalán nem olvasnak, a kivétel a Kiskegyed. A televíziós csatornák közül is az RTL Klub és a TV2 a kedvenc, de az állami televíziókat is nézik. A Hír TV-t közel kétszer annyian nézik, mint az átlag. Rádiójuk a Class FM. Összességében egy fiatalos, (alsó-) középosztálybeli, városi szabadidő-eltöltési arculat látható

A legnagyobb részük a maga módján tartja magát vallásosnak. A legerősebb jobboldali identifikáció jellemzi a csoportot, akik az átlagnál konzervatívabb beállítottságúak, de semmiképpen sem erősen konzervatívok. Kifejezetten EU-szkeptikus csoportról van szó.

A pártok közül nem meglepő módon a Fidesszel szimpatizálnak leginkább, az MSZP-t és a DK-t pedig a legellenszenvesebbnak tartják, de az átlagnál jóval kevésbé rokonszenvesnek az Együtt-PM-mel is.

2. A konzervatív középosztály (Fidesz-szavazó)

Az előző fideszes csoporthoz képest kevésbé népes szavazói blokk, a minta 4%-a sorolható ide. Nagyobb arányban találunk közöttük férfiakat, legjellemzőbb korcsoportjuk a hatvan év feletti. Jellemzően a fővárosban, megyeszékhelyeken, tehát a nagyobb városokban élnek. Házass vagy már özvegy emberek tartoznak a csoportba.

Jellemzőjük a magas iskolai végzettség: többségük rendelkezik diplomával. Az átlagosnál kétszer nagyobb arányban dolgoznak vezető vagy értelmiségi munkakörben. Önbesorolásuk alapján erős középosztályi tudatról beszélhetünk esetükben.

Háztartásuk jövedelme valamivel magasabb az átlagostól. Ingatlanuk értéke valamelyest magasabb, mint az átlag. Legjellemzőbben kisebb lakótelepeken, zöldövezetben vagy új családi házas környezetben élnek.

Ennek a csoportnak a legjellemzőbb szabadidős tevékenysége – a legkedveltebb TV-zés mellett – az újság- és a könyvolvasás, étterembe járás. A komolyzenét az átlagosnál jobban, az elektronikus és mulatós irányzatokat annál kevésbé kedvelik. A csoport legkedveltebb nyomtatott sajtóterméke a Magyar Nemzet. Ez a csoport az egyik legelkötelezettebb híve a közszolgálati csatornáknak, de pontosan ugyanez igaz a Kossuth Rádióra is. Népszerű még körükben a Hír TV is. A rádiók közül a legnagyobb arányban ők hallgatják a Lánchíd rádió adásait is.

A civil életben a legaktívabbak, kétszer nagyobb részük vesz részt egyházi vagy civil szervezetek tevékenységében, mint a teljes mintában. Elsősorban a szűkebb környezetükért akarnak tenni. A csoport elsöprő többsége vallásosnak tartja magát, egyúttal itt az átlagosnál jóval magasabb azok aránya, akik az egyház tanításait követik.

Kifejezetten politika-követő, jobboldali és az átlagosnál konzervatívabb csoport ez, amelytől azonban távol áll minden típusú radikalizmus. Egyaránt tapasztalják az Unió előnyeit és hátrányait. A tüntetések közül azokkal szimpatizálnak, melyek a konzervatív kormány melletti kiállásként értelmezhetőek, a kormánykritikus tüntetésektől ezzel párhuzamosan idegenkednek.

3. Jómódú vidéki misejárók (Fidesz-szavazó)

Egy jól elkülöníthető, ugyanakkor viszonylag kis elemszámú csoportot alkotnak, a minta mintegy 2%-át fedik le. A csoport tagjai között közel kétszer többen vannak a férfiak, és jellemzően a 45 év feletti korosztályokat képviselik. A megyeszékhelyek és más vidéki városok egyaránt a jellemző lakhelyei a csoportnak. Közöttük szinte mindenki házas, esetleg együtt él partnerével.

A csoport döntő többsége felsőfokú végzettséggel rendelkezik, az érettségiig pedig szinte mindegyikük eljutott. Jellemzően magas pozícióban dolgoznak. Kétharmaduk érzi magát egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozónak, erős felső-középsztályi osztálytudat jellemző rájuk.

Ez a választói csoport rendelkezik a második legmagasabb jövedelemmel. A megtakarításokkal is jól állnak, jelentős részük rendelkezik félretett pénzzel, és a teljes mintára jellemző összeg csaknem tízszerese az átlagos megtakarításaik összege. Lakókörnyezetük legjellemzőbb típusa az új családi házas környezet, ők laknak a legdrágább lakóingatlanokban is.

Jellemző szabadidős tevékenységeik közé tartoznak a magaskultúra-fogyasztás különféle formái. A nyomtatott sajtótermékek közül a Magyar Nemzet és a Heti Válasz törzsközönségét egyértelműen ez a választói csoport adja. Elmondható, hogy nemcsak többet, hanem többfélét is olvasnak az ebbe a választói kategóriába tartozó emberek. A bulvárlapok ugyanakkor szinte egytől-egyik kimaradnak a csoport által rendszeresen átlapozott újságok közül.

A csoport tagjai civil életben is aktívak és vallási/egyházi szervezetekbe is járnak. Leginkább CÖF-fel szimpatizálnak, de a többi fideszes csoportnál nyitottabbak a szélsőjobboldali társaságok iránt is. Ez a csoport követi leginkább az egyház tanításait, elenyésző közöttük az ateista/deista.

A csoporthoz tartozókat az átlagosnál nagyobb közéleti és még inkább politikai érdeklődés jellemzi. A baloldali-jobboldali skálán magukat egyértelműen jobboldaliként identifikálják, a liberális-konzervatív tengelyen pedig ez a csoport vallja magát a legerősebben konzervatívnak. A Fideszt ebben a csoportban kedvelik a leginkább, a legkevésbé elutasított párt pedig a Jobbik számukra.

Személyesen is érzik az uniós csatlakozás előnyeit. Ugyanakkor egyet értenek azzal is, hogy az európai integrációval jelentősen csorbult az ország függetlensége. A tüntetések közül a kormány mellett kiálló Békemenettel ez a csoport rokonszenvez a leginkább.

4. Vallásos falusi asszonyok (Fidesz-szavazó)

Viszonylag népes csoport, a minta 7%-át reprezentálják. A csoportot többségében nők alkotják. Jellemzően a 45 év feletti középkorúak tartoznak ide, de jelentős számban már (rokkant) nyugdíjasak is. Lakóhelyüket a vidéki városi és falusi környezet határozza meg leginkább. Abszolút többségük házas, de körükben a legmagasabb az elvált vagy külön élők aránya.

Iskolázottságuk a teljes vizsgált populációban jellemző megoszláshoz hasonlít, az eltérést az jelenti, hogy valamivel kisebb arányban vannak közöttük érettségizettek, és magasabb az alapfokú végzettségűek aránya. Jellemző az állami alkalmazotti lét és a szakképzetlen fizikai munka is a csoportban. A legerősebb osztálytudat jellemzi ezt a csoportot: az alsó középosztályhoz illetve részben a középosztályhoz sorolják magukat. Gazdag és sokrétű személyes kapcsolatrendszerrel rendelkeznek, a bolti eladók, kisvállalkozók, ápolók, adminisztrátorok, butikosok, fodrászok, postások a legfontosabb foglalkozások a baráti körben.

Jövedelmi helyzetük nem túl kedvező. Bár nehezen jönnek ki a jövedelmükből, de semmiképpen sem nélkülöznek. Villany, gáz vagy víz- és csatorna díjhátraléka jelentős részüknek van. Falusi kockaház, panel és társasház a jellemző lakókörnyezet.

Az ebbe a kategóriába tartozó választók szabadidejüket könyv- és újságolvasással töltik jellemzően. Ugyanakkor kevesebben interneteznek és a közösségi oldalakon is kevesebben töltenek időt, mint az átlag. Tipikusan rájuk jellemző szabadidős tevékenységük a befőzés. A nyomtatott sajtótermékek közül a Szuperinfó, a Story és a Nők Lapja olvasottsága ebben a csoportban az egyik legnagyobb. A TV csatornák közül a közmédia csatornái felülreprezentáltak, de a Hír TV-t is közel felük nézi. Az RTL Klub lelkes néző is. Általában jellemző a helyi televízióból, rádióból és újságból való tájékozódás.

A legvallásosabb csoportot alkotják, sokan követik az egyház tanításait, de ugyancsak kiemelkedő a „magam módján vagyok vallásos” válasz is. A közéleti érdeklődésük az átlagnál kismértékben magasabb. A többi Fidesz-szimpatizáns csoporthoz hasonlóan őket is erős jobboldali, ugyanakkor valamivel gyengébb konzervatív identitás jellemzi. Az európai uniós tagságunkat vegyesen ítélik meg, de semmiképpen sem EU-ellenesek.

5. Fiatal vidéki melósok (Jobbik-szavazó)

A minta 13%-a tartozik ebbe a kategóriába, jellemzően 30-44 év közötti életkorúak, de az ennél is fiatalabb korosztályban is felülreprezentáltak. Nagyobb részük falvakban vagy kisebb városokban lakik. Körükben igen magas az egyedülállók, valamint az együtt élők, de nem házások aránya.

Döntően középfokú végzettséggel rendelkeznek, érettségizett vagy szakmunkásképzőt végzett fiatalok. Relatív sokan még most is tanulók. Szakképzett fizikai munkásként dolgoznak jellemzően ebben a csoportban. A teljes népességhez viszonyítva jóval nagyobb arányban sorolják magukat a munkásosztályhoz. Társadalmi beágyazottságuk, kapcsolatrendszerük nagyon gyenge.

Átlagjövedelmük alacsony és kétharmaduk saját bevallása szerint nehezen, vagy nagyon nehezen jön ki jelenlegi jövedelméből. Ingatlanjuk értéke a vizsgált csoportok közül a legalacsonyabb, még a hatmillió forintot is alig éri el. Jellemzően falusi kockaházak, vidéki családi házak lakókörnyezetben élnek.

Jóval az átlag alatti mértékben rendelkeznek hobbival, ha mégis kikapcsolódnak, akkor a számítógépet használják vagy horgászni mennek. Az átlagnál jóval kevesebben olvasnak könyvet vagy újságot. Zenei ízlésükben meghatározó a rock. Médiafogyasztásukra jellemző, hogy többségük egyetlen nyomtatott sajtóterméket sem olvas, a közösségi médiából azonban annál inkább tájékozódnak.

Civil szervezeti aktivitásuk igen elenyésző. Ha mégis tagjai valami klubnak, akkor az hagyományörző, „hazafias” szervezet. Ők ugyanakkor a Magyar Gárda és a Hatvannégy Vármegye Mozgalom legfőbb szimpatizánsai. Jelentős közöttük a vallást nem követő személy, de aki vallásos, sem jár egyházba.

A Fidesz-szavazókhoz hasonlóan erős jobboldali önbesorolás jellemző rájuk, de nem karakteresen konzervatívak. Ugyanakkor kiugróan radikálisnak tekinthetőek. Ez a csoport tartja legnagyobb arányban elfogadhatónak a diktatúrát. Az Európai Unióról alapvetően negatív véleménnyel vannak. Az elmúlt időszak demonstrációi közül a Jobbikhoz kötődőkkel szimpatizálnak leginkább. A devizahitelekkel kapcsolatos tüntetések, a Trianonhoz kötődő megemlékezések, valamint a Magyar Gárda akciói ebben a választói csoportban élvezik a legnagyobb rokonszenvet.

6. Radikális elit (Jobbik-szavazó)

A másik népes jobbikos csoporttal szemben a szélsőjobboddallal szimpatizálók egy jellegzetes, ám annál kisebb közösséget alkotják, a teljes minta 1%-a tartozik ide. Ők alkotják az egyik „legférfiasabb” választói csoportot, háromszor nagyobb itt a férfiak aránya, mint a nőké. A legfiatalabbak és a legidősebbek képviseltetik magukat nagyobb arányban. Jellemzően megyeszékhelyeken és vidéki városokban élnek.

Magasan iskolázottak, a teljes mintához képest kétszeres a diplomások aránya. Egynegyedük jelenleg is tanul. Náluk a legmagasabb a vezető beosztásban dolgozók aránya, jelentős számban a szolgáltatóiparban tevékenykednek. Kétharmaduk a középosztályba, további egyötödük a felső középosztályba tartozónak véli magát. Személyes kapcsolati hálójuk kiterjedt, emellett igen magas szintű kapcsolati tőkével bírnak.

Háztartásuk jövedelme az egyik legmagasabb, sokan és sokat tudnak félretenni. Egytől egyig lakástulajdonosok, leginkább az új típusú családi ház, társasház, emeletes vidéki ház jellemzi a lakókörnyezetüket.

A csoport szabadidős tevékenységére jellemző a magaskultúra-fogyasztás. Étterembe, múzeumba vagy kiállításokra, illetve komolyzenei koncertekre szignifikánsan nagyobb arányban járnak, mint a teljes lakosság. Zenei ízlésüket a rock és a komolyzene iránti rajongás karakterizálja. A nyomtatott sajtótermékek közül ők Magyar Nemzet egyik legaktívabb olvasói. A szintén jobboldali – feltehetően túlságosan mérsékelt - Heti Választ egyáltalán nem forgatják. Az internetes híroldalak közül ők olvassák legnagyobb arányban a Kurucinfót.

Civil szervezetek tevékenységében az átlagnál kétszer nagyobb részük vesz részt. Jelentős számban párttagok/pártaktivisták is. Legnagyobb „ellenségük” a TASZ. Ugyanakkor a CÖF sem szimpatikus számukra. Az összes csoport közül ez a legkevésbé vallásos, az egyház tanítását követő hívő szinte nem is létezik a választói csoportban.

Az átlagnál csaknem kétszer többen vannak ebben a csoportban azok, akik szerint bizonyos körülmények között jobb a diktatúra, mint a többpártrendszer. Erősen jobboldalinak és enyhén konzervatívnak tekintik magukat, emellett ők alkotják a legradikálisabb választói csoportot az összes közül. A másik jobbikos csoportnál elfogadóbbak azonban a Fidesszel szemben. A csoport tagjainak elsőprő többsége az uniós csatlakozásnak csak a hátrányait látja.

7. Városi kisnyugdíjasok (MSZP-DK-szavazó)

A minta 7%-a tekinthető ide tartozónak. A csoportban valamivel magasabb a nők aránya, és tipikusan a 45 év felettek tartoznak ide, de itt az egyik legmagasabb a nyugdíjas korúak részaránya. Budapest mellett tipikusan nem megyeszékhelyként funkcionáló városokban élnek a csoport tagjai. Családi állapotuk szerint jellemzően házasok, de itt a legnagyobb az özvegyek illetve az elváltak aránya.

Alacsonyan iskolázott csoportról van szó, ahol háromszor magasabb a teljes mintánál az alapfokú végzettségűek aránya. Korszerkezetükből adódóan itt a második legmagasabb a nyugdíjasok és rokkantnyugdíjasok aránya. Erős osztálytudat jellemzi őket: munkásosztályi identifikáció, esetleg alsó-középosztálybeli besorolás.

Jövedelmi helyzetük az átlagosnál rosszabb, az alacsony jövedelmű választói csoportok közé tartoznak. Háromnegyedük nehezen vagy nagyon nehezen él meg a jövedelméből. Legjellemzőbb lakókörnyezetük a régi, felújítatlan panellakás, esetleg városi szegénynegyed.

Szabadidejükben gyakorlatilag mindannyian néznek televíziót, de újságolvasással is az átlagosnál jóval nagyobb arányban töltik idejüket. A civil szervezetek tevékenységében mindössze töredékük vesz részt, egyedül a szakszervezeti tagságuk és párttagságuk kiemelkedő. A csoport többsége nem vallásos, aki igen, az sem követi az egyházi tanításokat.

A bulvárlapok közül több erősen felülreprezentált náluk: a Blikket felük, a Borsot négytizedük olvassa. A baloldali politikai lapokat is az átlagnál magasabb arányban forgatják: a HVG-t, a Népszabadságot és a 168 Órát is kiemelkedő arányban olvassák. A televíziós csatornák közül ebben a csoportban nézik legnagyobb arányban az ATV-t.

Jóval az átlag feletti közéleti és politikai érdeklődés jellemzi őket. Ideológiai azonosulásukat a csoportok közül a második legerősebb baloldaliság és a leghatározottabb liberalizmus határozza meg. A Demokratikus Koalíció a legszimpatikusabb párt számukra, de szinte hasonló mértékben az MSZP-t és az Együtt-PM-et is kifejezetten rokonszenvesnek tartják. Kifejezetten Európa-párti csoportról beszélhetünk.

8. Régi munkásosztály (MSZP-szavazó)

Ez a csoport a minta 2 százalékát teszi ki, és nagymértékben hasonlít az előző csoportra, de vidéki lakóhelye és valamivel iskolázottabb családi háttere miatt mégis külön jellemezzük őket. Ezen eltérésekből adódóan inkább **MSZP** és nem pedig **Demokratikus Koalíció** szavazók. A csoport dominánsan **60** évnél idősebb emberekből, elsősorban férfiakból áll, akik kisebb városokban, esetleg megyeszékhelyen laknak. Szinte mindenki házasságban vagy élettársi viszonyban él.

A csoport fele érettséggel, több mint egyharmada szakmunkás képzettséggel rendelkezik. Ugyanígy megosztott a csoport aktivitás tekintetében: felük még dolgozik, másik felük már (rokkant)nyugdíjas. Az alsó-középosztályba vagy a munkásosztályba tartozónak érzik magukat. A csoport a nem túlságosan magas iskolázottsága és anyagi helyzete ellenére is igen kiterjedt kapcsolati rendszerrel rendelkezik.

A csoport tagjai nehezen vagy nagyon nehezen jönnek ki jövedelmükből/nyugdíjukból, az egyik legalacsonyabb bevételű kategória ez. Ugyanígy a megtakarításaik is elenyészőek. A lakáshelyzetük nem jó, de nem is a legreménytelenebb: többségük átlagos értékű panellakásban vagy falusi kockaházban lakik.

Időeltöltés szempontjából egy beszűkült csoportról beszélhetünk, aki kevés hobbinak él. A kertészkedés, barkácsolás, kézműveskedés jellemző rájuk. A csoport újságokat ritkán vesz a kezébe, ha igen, akkor elsősorban a **Borsot**, a **Metropolit** és a **Nemzeti Sportot**. Televízióban elsősorban **ATV** és **Viasat3** pártiak, rádiócsatornák közül pedig a **Kossuth** és **Petőfi Rádió**t hallgatják valamennyire. Érdekes módon az interneten ugyanakkor jelen vannak.

Egynegyedük valamilyen helyi civil szervezetben, körben tevékenykedik, ráadásul a párttagok száma tekintetében ez a csoport végez az élen. Az egyház tanításait szigorúan nem követi senki, sőt a többség nem vallásos egyáltalán.

A politika és a közélet iránt viszonylag nagy érdeklődést mutatnak a csoport tagjai. A magyar demokrácia helyzetével végletekig elégedetlenek, de minden hatodik megkérdezett általában a demokrácia helyett is el tudna diktatúrát képzelni. Értékkrendjét tekintve ez a legbalosabb csoport. A legszimpatikusabb párt számukra az **MSZP**, de nem ódzkodnak a **DK**-tól és az **Együtt-PM**-től sem.

9. Balliberális értelmiség (DK-MSZP-szavazó)

A baloldal-szimpatizánsok második, az előzőkhöz képest sokkal szűkebb csoportja: a minta 1%-át alkotják. Alapvetően a budapesti idős férfiak választói csoportja, közel kétharmaduk hatvan év feletti, abszolút többségük pedig a fővárosban él. Főleg házasságban élnek, esetleg özvegyek vagy elváltak.

Magasan iskolázottak, több mint duplája az átlagosnak a diplomával rendelkezők aránya. Kiemelkedően magas, az átlag négyszerese a (korábban) vezető pozíciót betöltők aránya. Az átlagnál valamennyivel nagyobb osztálytudat jellemzi a csoportjukat: legnagyobb arányban a középosztályi léttel tudnak azonosulni, de egyaránt gyakori az alsó- és felső középosztálybeli identifikáció.

Háztartásuk a legmagasabb jövedelmű csoportok közé tartozik, több mint harmaduk tud félretenni belőle, megtakarításuk értéke pedig az összes vizsgált csoport közül a legnagyobb. Lakásuk téglalapítványú társasház vagy családi házas környéken áll, de az átlagnál jóval nagyobb valószínűséggel élnek polgári lakásban vagy villában.

Szívesen járnak vásárolgatni, és a választói csoportok közül ők járnak legnagyobb arányban étterembe is, szeretnek baráti összejöveteleket tartani a lakásukon. A csoport szabadidős tevékenységét átlag feletti újság- és könyvolvasás jellemzi. Kedvenc lapjuk a Népszabadság, a HVG, a 168 Óra, a Magyar Narancs és a Figyelő is. A televíziócsatornák közül ők adják az ATV nézőinek legnépesebb csoportját. A Klubrádió és a Juventus hallgatóinak legnagyobb csoportját a szintén ők alkotják.

Ez a legkevésbé vallásos csoportot – mindössze elenyésző részük vallásos –, sőt itt a legmagasabb a kifejezetten vallásellenesek aránya.

Erős baloldali és liberális értékorientáció jellemzi őket, emellett az egyik legmérsékeltebb csoportot alkotják. A Demokratikus Koalícióval nagyon erősen szimpatizálnak, de az összes többi baloldali pártot szimpatikusnak tartják. Közülük az Együtt-PM-et kifejezetten rokonszenvesnek tartják, de elfogadható számukra az MSZP, és – jóval kisebb mértékben – még az LMP is.

A végsőkig elkötelezettek a demokrácia mellett, és a leeurópapártibb csoportról van szó, az Uniónak szinte kivétel nélkül csak az előnyeit látják.

10. Az előző rendszer elitje (MSZP-szavazó)

A minta egy százalékát kitevő szűk csoport nagy hasonlóságokat mutat az előző baloldali csoporttal, a különbségek fő meghatározó tényezője ezen csoport vidéki lakóhelyéből adódik. A csoport dominánsan férfiakból áll, és a hatvan év feletti korosztályban van felülreprezentálva. Jellemzően a megyeszékhelyeken és Budapesten laknak, de vannak köztük egy városok lakói is.

A csoport kifejezetten magasan iskolázott, az átlagot jóval meghaladó mértékben találunk diplomásokat és érettségivel rendelkező személyeket köztük. Ennek a csoportnak van a legerősebb középosztálybeli tudata, sőt a kifejezetten felső-középosztálybeliek körében is átlag felett találhatóak meg. Kiterjedt, „elitista” kapcsolati háló jellemzi a csoport tagjait, elsősorban diplomás emberekkel ápolnak jó kapcsolatot (ügynökök, mérnökök, igazgatók).

A csoport jövedelme átlag feletti, de nem kiemelkedő. Ennek megfelelően bár a többség elégedett a bevételével, de a csoport egynegyede kifejezetten nehezen jön ki a nyugdíjából. Ugyanakkor mind arányában, mind mértékben átlagon felüli a csoport megtakarítási szintje. A legjellemzőbb lakókörnyezet a panel, de sokan laknak társasházban és polgári lakásban is.

A TV-nézés, az újságolvasás és a könyvolvasás a legfontosabb időeltöltése ennek a csoportnak. Ezen felül kifejezetten szabadtéri hobbik mint a kertészkedés és a horgászás szerepel a kedvencek között, ugyanakkor a közösségi oldalakat a többség kerüli. Az olyan ingyenes lapokon túl, mint a Metropol vagy a Szuperinfó, szeretik a Nők Lapját, a Borsot, de természetesen a baloldali sajtótermékeket is: a Népszabadságot, a 168 órát és a HVG-t. A televíziós csatornák közül a „kötelező” ATV-n túl az RTL Klubot nézik (de a TV2-t kevésbé).

A csoport – ellentétben a baloldali elit másik felével – részben igen vallásos. A megkérdezettek fele követ valamilyen vallást, egytizede kifejezetten betartja az egyházi előírásokat

Kifejezetten baloldali, liberális és mérsékelt a csoport – ezekkel az értékekkel lényegében teljesen tudnak azonosulni. A legszimpatikusabb párt számukra az MSZP, de érdekes módon a Demokratikus Koalíciónál az Együtt-PM, sőt az LMP is népszerűbb a körükben. Az Európai Uniónak alapvetően az előnyeit látják, de semmiképpen sem annyira egyöntetűen, mint az előző baloldali csoport.

I I. Városi pragmatikus értelmiség (Együtt-PM-szavazó)

A minta 2%-át teszi ki az Együtt-PM-szavazók ezen csoportja. Többségében nők alkotják, és inkább a középkorúak és idősebbek képviselik ezt a csoportot, meghatározó többségük 45 év feletti. Ők alkotják az egyik legkevésbé falusias választói csoportot.

Abszolút többségük diplomával rendelkezik, az érettségénél alacsonyabb végzettségűek aránya pedig mindössze egytizednyi. A teljes népességhez képest nagyobb arányban foglalkoztatják őket az állami szférában, tipikusan irodai munkakörben. Értelmiségi feladatot az összes csoport közül a második legnagyobb arányban ők végeznek. Túlnyomó többségben a középosztályi identifikációt választják, de a felső középosztályinak is kétszer nagyobb arányban vélik magukat az átlagosnál.

Jövedelmi szintjük kifejezetten magas, ezért nem is meglepő, hogy közülük sokaknak van megtakarítása, a félretett pénzük összege pedig ötszöröse a társadalmi középértéknek. A teljes népességnél jellemzőbb náluk az újjépítésű családi házas környezet, a felújított panel és a polgári lakás.

A csoport kikapcsolódási szokásaira jellemző az átlag feletti újság- és könyv olvasás. Ez a csoport internetezik az egyik legnagyobb arányban kikapcsolódási céllal. Az aktív kikapcsolódást is kedvelik: magas közöttük a rendszeresen sportolók aránya. A közéleti újságok közül kizárólag a baloldali nyomtatott médiumokat követik, azt viszont kiemelkedően magas arányban. Ez a csoport olvassa az egyik legnagyobb arányban a Magyar Narancsot, a Népszabadságot, a HVG-t, a 168 Órát és a Figyelőt is.

A civil szervezetek munkájában átlagos mértékben vesznek részt. Amikor igen, akkor szakmai érdekszervezetekben, környezetvédelemmel foglalkozó szervezetek munkájához járulnak hozzá. Az átlagnál sokkal kevésbé vallásosak, ellenben a határozottan nem vallásosak aránya jelentősen magasabb ebben a választói csoportban az átlagnál.

Ideológiai önbesorolásuk szerint baloldaliak és mérsékelten liberálisok, emellett pedig a legkevésbé radikálisok. Kétség kívül az Együtt-PM a legszimpatikusabb párt számukra, de a baloldal többi pártját is inkább szimpatikusnak tartják, sorrendben a Demokratikus Koalíciót, MSZP-t, de még az LMP-t is inkább elfogadhatónak tartják. Kifejezetten Európa-pártiak.

I2. A dolgozó közepgeneráció (LMP-szavazó)

A minta 1%-át adja ez a választói csoport. A csoportok közül itt találjuk a második legjelentősebb férfitöbbséget, háromnegyedük 30 és 44 év közötti. Budapesten vagy a megyeszékhelyeken élnek. Családi állapotukra jellemző, hogy az átlagnál jóval nagyobb arányban találunk közöttük egyedülállót, de a legjellemzőbb státusuk, hogy együtt élnek valakivel, de nem házasok.

A csoport tagjainál jellemző, hogy csak alapfokú végzettségük van, ugyanakkor a teljes populációhoz mérten kétszer többen vannak közöttük azok, akik még tanulnak. Túlnyomó többségük a privátszektorban dolgozik, legnagyobb részük a szolgáltató iparban, például bolti eladóként, fodrászként, pincérként. A legnagyobb arányban munkásosztálybelinek tekintik magukat.

Jövedelmük magasabb az átlagnál, a középmezőnybe tartozik, többségük ugyanakkor saját bevallása szerint nehezen jön ki belőle. Ennek oka lehet, hogy sokuk a fővárosban él. A lakótelepek a legjellemzőbb lakókörnyezet számukra, a csoport tagjainak többsége ilyen házakban él

Szabadidejük eltöltésére a beltéri hobbik jellemzőek. Nagyobb arányú TV nézés jellemző, ugyanakkor újságot és könyvet messze ők olvasnak a legkisebb arányban. Közösségi oldalak látogatásával azonban valamivel többen mulatják idejüket. Ebben a választói csoportban játszanak a legtöbben számítógépes vagy videó játékokkal, szívesebben járnak kocsmába, kávézóba vagy szórakozóhelyekre. Nagyon szeretnek sportolni is. Vallásosabbak az átlagnál, de csak a maguk módján, az egyház tanításait semelyikük sem követi.

Az átlagnál jóval kevesebb féle sajtóterméket fogyasztanak. Nyomatott sajtót csak akkor vesznek kezükbe, ha az ingyenes (Metropol, Helyi Téma). Az internetes hírportálok és kommunikációs eszközök használatában az élen járnak. Ők az egyik legaktívabb facebookozók, a Twitter-t pedig toronymagasan ez a réteg használja a legtöbbit.

A Fidesz- és Jobbik-szavazók után ők vallják magukat leginkább jobboldalinak, és a liberális-konzervatív skálán is inkább a konzervatívok felé húznak. Az LMP-t tartják a legszimpatikusabb pártnak, legkevésbé a Fideszt, leginkább pedig a Jobbikot és a DK-t utasítják el. Több mint egynegyedük szerint a diktatúra bizonyos körülmények között jobb a demokráciánál. Megosztottak az Unió előnyei és hátrányai tekintetében, de inkább szkeptikusak, mint EU-pártiak.

13. Fiatal városi fehérgallérosok (LMP-szavazó)

Az LMP-szavazók nagyobbik „tömbjét” ez a csoport alkotja, a megkérdezettek 2%-a tartozik ide. Kormegoszlásuk alapján főleg a fiatalabb és középkorú generációk tagjai vannak itt. Legnagyobb részük Budapesten és megyeszékhelyeken lakik.

Kiemelkedően magasan képzett választói csoportot alkotnak, kétszer nagyobb arányban rendelkeznek felsőfokú végzettséggel, mint az átlag. Legjellemzőbben értelmiségiként dolgoznak, de sok közöttük a vezető beosztású és az irodai alkalmazott is. Legnagyobb arányban a középosztállyal és a felső középosztállyal azonosítják magukat.

Kifejezetten jó anyagi körülmények között élnek: az átlagosnál másfélszer magasabb jövedelemmel rendelkeznek, közülük minden negyediknek van megtakarítása, melynek összege háromszorosa az átlagnak. Jellemzően családi ház, villa vagy emeletes vidéki ház található a lakókörnyezetükben.

Szabadidős tevékenységeiket a magaskultúra fogyasztása és a tömegkultúra elutasítása jellemzi leginkább. Szívesen és az egyik legnagyobb arányban járnak étterembe, múzeumba, kiállításokra, vagy éppen színházba. Az internetet minden második ide tartozó használja szabadideje eltöltésére. A Magyar Narancsot, a HVG-t és a Figyelőt olvassák szignifikánsan magasabb arányban, mint az átlag. Kedvenc rádióállomásuk a Petőfi.

A civil életben magasan ez a legaktívabb csoport. Lényegében minden civil szervezeti tevékenységben felül vannak reprezentálva az oktatási csoportoktól a szociális gondozást nyújtó szervezetekig. Kétharmaduk nem vallásos, aki azonban az, ő követi az egyházi tanításokat.

Ez a csoport a politikai ügyeket átlagon felüli érdeklődéssel követi. Az átlagnál jóval elkötelezettebbek a demokrácia intézménye mellett, mindössze töredékük tartja bizonyos esetekben jobbnak a diktatúrát. Ideológiai önbesorolásuk során az átlagtól inkább balra helyezkednek el, és inkább liberálisnak vallják magukat, mint konzervatívnak. A pártok közül az LMP-vel szimpatizálnak leginkább, míg a jobboldali pártokkal szinte egyáltalán nem. Az Együtt-PM se nem pozitív, se nem negatív számukra, a többi baloldali párt egy 10-es skálán 4-es osztályzatot kapott. Az Európai Unió előnyeit érzik, hátrányait alig említik. A tüntetések közül a paksi atomerőmű-bővítéssel kapcsolatos tiltakozásokat, ők tartják a legrokonszenvesebbnek, de nagyon szimpatikus számukra a Critical Mass kerékpáros felvonulás is.

14. Elszegényedő középosztály (Bizonytalan)

A minta 6 százalékát kitevő réteg bizonytalan baloldali szavazó, akinek a kötődése nem túl erős egyik baloldali párthoz sem. Alapvetően olyan középkorúakból (45-59 év) és idősekből áll, akik részben megyeszékhelyeken, de főleg más vidéki városokban élnek. Más társadalmi csoportoknál gyakoribb itt a „vadházasság”, a papír hiánya.

A legjellemzőbb iskolázottsági szint a csoporton belül az érettségi. Kiemelkedő az inaktívak aránya, ami a munkanélküliség magas szintjére utalhat. Az egyes foglalkozástípusokban egyformán megjelennek a csoport tagjai, a fizikai munkától az értelmiségi munkákig. Akik megneveztek társadalmi osztályt, azok elsősorú többsége a középosztályt nevezte meg.

A csoport jövedelme átlag alatti, bár nem ez a legrosszabb helyzetben lévő közösség. Saját bevallásuk alapján azonban nehezen jönnek ki bevételükből, így egy szegényedő középosztály képét mutatják. A jellemző lakókörnyezetük a panel vagy a régi társasház. Sokan, de az átlagnál nem többen laknak tipikus vidéki kockaházakban. Mint aktív újságolvasó csoport, számos napi- és hetilapot az átlagnál gyakrabban vásárol. Kiemelkednek ezek közül is a női magazinok, így a Nők Lapja, a Kiskegyed, a Story. A politikai tartalmú újságok közül a 168 órát és a Magyar Narancsot vásárolják. Átlagon felül követik a televíziós csatornák adásait is, ebben mindenevők: az RTL Klub, a TV2, a Duna Tv, az ATV, a Hír Tv és a Story4 egyaránt kedvenc.

A hobbiik igen kevés változatosságot mutatnak: a lakásuk környékén tevékenykednek, kertészkednek, barkácsolnak. Ugyanakkor nem teljesen beszűkültek, mivel jellemző rájuk az újságolvasás, a könyvolvasás és az internetezés is. Vallásosság tekintetében megosztott csoportról van szó: a felük vallásos és ráadásul kiemelkedő mértékben követik az egyház tanításait. Akik viszont nem vallásosak, ők átlagon felül ateisták.

A csoport az átlagnál jobban érdeklődik a közélet és a politika iránt – ahogy ez már látszott médiafogyasztási szokásaiból is. A csoport nagyon elkötelezett a demokrácia iránt. Értékrendjét tekintve egy mérsékelt balos csoportról beszélhetünk, amelyik ugyan nem tekinti magát konzervatívnak, de liberálisnak sem. Tavasszal a szűk többségük a Kormányváltókra szavazott, de elkötelezettségük igen gyenge. Az európai parlamenti választásokon már kevésbé tervezték részvételüket, és akik igen, azok szavazatai megoszlottak a baloldal pártjai és a Jobbik (!) között. Enyhén EU-párti csoportról van szó, ahol inkább látják a tagság előnyeit, mint hátrányait.

15. A vidéki elit (Bizonytalan – rejtőzködő)

Ez a politikai preferenciáit tekintve rejtőzködő csoport a minta 1 százalékát teszi ki. A középkorúak és a 60 év felettiak a legjellemzőbbek erre a csoportra, túlnyomó többségük vidéki városokban él. A csoport tagjainak több mint háromnegyede házasságban él.

A legmagasabban iskolázott embereket ebben a kategóriában találjuk, általában felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, de érettségénél senkinek sincs rosszabb képzettsége. Akik még dolgoznak, ők vezető beosztásban vagy értelmiségi szakmában teszik ezt. Erős osztálytudattal rendelkeznek ebben a közegben, ráadásul kivétel nélkül középosztálybelinek vagy felső-középosztálybelinek tartják magukat. Ahogy egy vidéki középosztálybeli csoporttól várható, igen kiterjedt és magas státusú kapcsolati hálóval rendelkezik. Tanárokkal, mérnökökkel, ügyvédekkel, orvosokkal tartják leginkább a kapcsolatot.

Az egyik legtehetősebb réteg, kiemelkedően magas jövedelemmel, megtakarítási aránnyal és megtakarítási összeggel. Adósságaik nincsenek. Lakásaik értéke igen magas, de – feltehetően a vidéki elhelyezkedés miatt – néhány alacsonyabb státusú csoport lakásánál mégis olcsóbbak. Polgári lakásban, családi házban, társasházban esetleg emeletes vidéki házban laknak a csoport tagjai. Panelben, kockaházban vagy még alacsonyabb kategóriájú épületben nincsen

A csoport nevéhez illően a vidéki elit által elérhető összes fontosabb szabadidő eltöltési forma jellemző rájuk: komolyzenei koncertekre, múzeumba, étterembe járnak, könyveket olvasnak. Ugyanakkor szeretnek barkácsolni, kertészkedni és TV-t nézni is. Relatív idős koruk ellenére nem áll tőlük távol az internetezés sem. Aktív újságolvasó ez a réteg, mely elsősorban a minőségi lapok iránt érdeklődik, a bulvárt átlag alatt vásárolják. Sokan olvassák a Magyar Nemzetet, a regionális lapokat, a Nők Lapját, de a HVG-t, a 168 órát és a Magyar Narancsot is.

A közéleti és politikai kérdések iránt igen aktívan érdeklődő csoport. A diktatúrát megingás nélkül ellenzik. Értékrendjüket tekintve az átlagnál kissé konzervatívabbak, enyhén jobboldaliak, de inkább középen állók, mérsékeltek. Az átlagnál jobban, de semmi esetre sem erőteljes módon szimpatizálnak az LMP-vel, a Fidesszel, de még az MSZP-vel is. A DK, a Jobbik és az Együtt-PM viszont kifejezetten ellenszenves számukra. Az Európai Unió megítélése kettős: látják előnyeit, de a hátrányait is.

16. Az apolitikus középosztály (Rejtőzködő-bizonytalan)

A minta jelentős, 7 százalékos részét kitevő csoport egy enyhe férfi többletet mutat, életkorban pedig az átlagnál fiatalabb. A legtöbb korcsoportban átlagos értékeket látunk, de a 18 és 29 év közötti korosztályban enyhén felül vannak reprezentálva. Lakóhelyét tekintve vidéki városi közösséget láthatunk, akik a megyeszékhelyeken és főleg a kisebb városokban laknak jellemzően, Budapesten és falvakban viszont alul vannak reprezentálva.

A csoport az átlagosnál kissé iskolázottabb, a legjellemzőbb végzettség az érettségi. Dominánsan dolgozó emberekről van szó, akik elsősorban irodai munkát vagy szolgáltatóipari munkát (eladó, fodrász stb) végeznek. Alsó-középosztálybelinek vagy munkásosztálybelinek vallják magukat.

A csoport jövedelme kifejezetten alacsony, de nem a legalacsonyabb a vizsgált csoportok közül. Megtakarításokkal átlagos arányban, de jócskán átlag alatti összeggel rendelkeznek. Átlagos értékű lakásokkal rendelkeznek a csoport tagjai, elsősorban vidéki családi házban vagy kockaházban laknak.

A csoport az aktív programokat kedveli, így népszerű körökben a kertészkedés, a barkácsolás, a horgászás, a gombászás, a befőzés, a sportolás. Emellett még könyveket olvasnak, de televíziót ritkábban néznek, internetet is ritkán használnak, múzeumba, színházba, koncertekre nem járnak. A vásárolgatás ugyanakkor ennek a csoportnak a körében a legkedveltebb időeltöltés. A csoport médiafogyasztására általában jellemző, hogy kerülnek az írott és az elektronikus sajtót egyaránt. A rádióadók közül a Class FM-et és a Music FM-et hallgatják, más csatornákat csak elvétve.

A csoport átlagon felül vallja magát „maga módján vallásosnak”, de ugyanígy kiemelkedő a nem vallásosok aránya is. A két véglet, az ateisták és az egyház tanításait szigorúan követők aránya viszont alacsony.

A csoport maga a megtestesült középérték. Nem érdeklődnek különösebben a közélet és a politika iránt, se nem jobb, se nem baloldaliak, se nem liberálisok, se nem konzervatívak – feltehetően nem is gondolkoznak ezekben a fogalmakban. A pártok közül egyedül az LMP szimpátiafaktora magasabb, mint az átlag. A Demokratikus Koalícióé viszont alacsonyabb. A választásokon részt vesznek, de titkolják pártpreferenciájukat. Aki mégis felfedi, az az átlagnál gyakrabban szavaz a parlamentbe be nem jutott kispártokra vagy az LMP-re.

17. A nélkülöző munkások (Nem-szavazó)

Ez az egyértelmű politikai preferenciákkal nem rendelkező csoport a legnagyobb homogén csoport a kutatásunkban, majdnem minden ötödik polgár ide tartozik. A csoport túlnyomórészt fiatalokból, illetve a középgenerációból áll. A községek lakói jelentősen többen vannak, mint az átlagban.

Kiemelkedően magas a csak alapfokú képzettséggel rendelkezők aránya, átlagos a szakmunkásképzőt és az érettségit szerzők aránya is, míg felsőfokú végzettséggel igen kevesen rendelkeznek. Aki dolgozik, ő elsősorban szakképzett vagy szakképzetlen fizikai munkásként tevékenykedik. Ebben a csoportban a legalacsonyabb az osztálytudattal rendelkezők aránya, de a válaszadók legnagyobb része munkásosztálybelinek tartja magát, egy másik jelentős részük pedig alsóosztályhoz tartozónak.

Az eddig leírtak természetesen kihatnak a megélhetésre is: ez a legszegényebb csoport, megtakarítása jóformán nincs és ezt a lemaradást akut módon érzékeli is: a kategória háromnegyede nehéznek vagy nagyon nehéznek érzi a megélhetést. A lakókörnyezetre leginkább a faluvégi, rossz állapotú házak jellemzőek.

A szabadidős tevékenységek tekintetében átlagos értéket kap a tévénézés. Az internet viszont viszonylag népszerű, bár nem kiemelkedően. Az átlagnál többen sportolnak. Minden más szabadidő-eltöltési mód alig jellemző a csoportra, azaz láthatóan semmilyen hobbiira nincsen lehetőségük/pénzük/igényük.

Az egyház tanításait nem követik, de a szűk többség a maga módján vallásos. Ugyanakkor majdnem minden harmadik megkérdezett nem tartja magát egyáltalán vallásosnak.

Mindennek nyilvánvaló hatása van a politikai érdeklődésre: ez a csoport érdeklődik a legkevésbé a közélet iránt, ami pedig a politikát illeti, ebben a csoportban a második legalacsonyabb az érdeklődés. A politikai témák iránti érdektelenségüket mutatja, hogy se nem jobb-, se nem baloldali, se nem konzervatív, se nem liberális, de még csak nem is radikális közegről van szó. A „rég” pártok és politikusok viszonylag népszerűtlenek a körükben (Fidesz, MSZP, DK), de még a „legnépszerűbb” Jobbik is csak egy 5-ös osztályzatot kapott egy 10-es skálán. Nem csoda, hogy ebben a csoportban a második legmagasabb azok aránya, akik nem szavaztak. A megkérdezettek tizede nemzetiségi listára szavazott.

18. A nagyvárosi pályakezdők (Nem-szavazó)

A minta közel 4 százalékát kitevő csoport toronymagasan a legfiatalabb közösség: többségük 18-29 év közötti férfi. Lakhelyük tekintetében jellemzően budapestiek, sokan városiak.

A képzettségét tekintve ez az egyik legellentétesebb csoport, hiszen itt az egyik legmagasabb az alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya, és bár messze nem annyira, de felülreprezentáltak a felsőfokú végzettséggel rendelkezők is. Itt a legmagasabb azok aránya, akik még tanulnak, tehát az érettségivel és a felsőfokkal rendelkezők aránya ebben a csoportban feltehetően nőni fog a következő években. Nem azonosulnak az osztályhovatartozás gondolatával, a többség elutasítja ezt. Akik mégis besorolták magukat, ők jelentősen átlagon felül jelölték meg középszályt saját kategóriának.

A fiatalok háztartási jövedelme enyhén átlagon felüli, de jelentősen átlagon felül elégedettek ezzel: a csoport túlnyomó többsége kényelmesen kijön vagy kijön a jövedelméből. Fiatal életkorúkból is adódóan megtakarításaik (és adóságaik) nincsenek viszont. A lakókörnyezetük alapvetően panel, társasház, esetleg családi ház.

A számítógépes játékokat, a könyv olvasást, a sportot, a fitneszt, a sporteseményeket és a kocsmázást tekintik hobbijuknak. A médiafogyasztási szokásokat tekintve ebben a csoportban jelentősen átlagon aluli a lapok olvasása, a felük egyáltalán nem olvas nyomtatott sajtót. Ezzel szemben (zenei) rádiót hallgatnak: elsősorban a Petőfi, Music FM, Juventus és Jazzy-t. Az internetes oldalak látogatása enyhén népszerűbb az átlagnál.

A fiatalok a legalacsonyabb politikai érdeklődésű csoportok közé tartoznak, forradalmi hévnek nincs sok helye: az összes csoport közül őket érdekli a legkevésbé a politika. Ennek megfelelően ebben a csoportban volt a legmagasabb a választástól távolmaradók aránya, kétharmaduk nem szavazott az országgyűlési választáson. Átlagon felüliek a diktatúrapártiak, de így is kisebbségben vannak a csoportban. Nagyjából átlagosan vallásos ez a csoport.

Bár passzív, de inkább jobboldali csoportról van szó, aki azonban nem tartja magát sem túl liberálisnak, sem túl konzervatívnak. A pártok közül még leginkább a Fidesszel szimpatizál, de ez is egy 6-os osztályzatra elég egy 10-es skálán. A Jobbikot még megtűri, a többi (baloldali) pártot viszont ellenszenvesnek tartja.

19. Az elszegényedő falusi alsó-középosztály (Nem-szavazó)

A minta mintegy 6 százalékát kitevő csoport szinte mindegyik korcsoportban megtalálható, a 30-44 év közötti korosztályban az átlagnál valamivel többen vannak. A településtípusok eloszlásában kifejezetten falusias. Magas a gyerekvállalási kedv ebben a rétegben, átlagosan 1,9 gyermekkel a legmagasabb érték.

A csoportban szakmunkásképzőbe majdnem kétszer annyian jártak, mint az átlagban. Az érettségizettek az átlagnál valamelyest nagyobb arányban vannak jelen ebben a kategóriában képest. Harmaduk szakképzett fizikai munkás, minden negyedik szakképzetlen munkás. A csoport tagjai átlagon felül érzik magukat a legalsóbb osztály tagjának, de sok köztük a munkásosztálybeli és a középosztálybeli is.

A jövedelmét és még inkább a megtakarításait tekintve ez a csoport jelentősen el van maradva a többi válaszadó átlagától. Tartozásaik nagyjából átlagos arányban van, leszámítva a közművek felé: itt kiemelkedő arányú a fizetés elmaradása. Falusi kockaház vagy alacsony komfortú lakás jellemző a rétegre.

A legtöbb szabadidő eltöltési formában alulreprezentált a csoport, láthatóan szűk szegmensből választanak/választhatnak hobbit. Átlagon felüli arányban kertészkednek, járnak sporteseményekre. Ugyanakkor az internetes közösségi oldalakat aktívan használják. A mulatós zene a csoport abszolút kedvence. A Blikk, a Bors, a Kiskegyed és a Story az általuk olvasott újságok.

A civil életben ez a csoport jóformán nincs jelen. Összességében közel átlagosan vallásos rétegről van szó: a felük „vallásos a maga módján”. Ugyanakkor az egyház tanításait nem követik. Sok közöttük az ateista is.

Ez a réteg meglehetősen elidegenedett a politikától és a közélettől, az egyik legalacsonyabb az érdeklődési rátájuk ezen témák iránt. A jobb-bal, liberális-konzervatív, mérsékelt-radikális tengellyel nem tudnak mit kezdeni, középre sorolják magukat mindegyiken. Az Európai Uniónak jellemzően a hátrányait látják. Bár ebben a csoportban adták a harmadik legmagasabb szimpátiaértéket a Jobbiknak, a Jobbik elkötelezettel hívének ezzel az átlagot nem sokkal meghaladó értékkel nem tekinthető. Míg a Fidesz enyhén átlagon felüli népszerűségnek örvend ebben a körben, addig az LMP kis mértékben, a baloldali pártok pedig jelentősen átlagon alul teljesítenek.

20. Feltörekvő fiatalok (Nem-szavazó)

A minta mintegy 3 százalékát kitevő csoport jellegzetesen férfi többségű, melynek koreloszlást tekintve a fiatalok és legfőbbképpen a középkorosztály (30-44 éves) van túlnyomó többségben. Elsősorban vidéki városokban élnek.

Ez egy kifejezetten iskolázott réteg (a csoport közel fele diplomás), bár messze el van maradva azoktól a csoportoktól, amelyekben a legmagasabb a felsőfokú végzettségűek aránya. A csoport aktivitási rátája az egyik legmagasabb, háromnegyedük dolgozik. Nagyon magas az értelmiségi munkát végzők és a vezető beosztásban dolgozók részaránya. A magas képzettség megjelenik a csoport osztálytudatában is, hiszen a kétharmad tartja magát a középosztályhoz tartozónak és kimagaslóan sokan gondolják úgy, hogy a felső középosztályhoz tartoznak.

Ebben a csoportban az egyik legmagasabb azok aránya, akik kényelmesen megélnék a jövedelmükből. Ez nem is csoda, hiszen ennek a csoportnak a nettó háztartási jövedelme az egyik legmagasabb érték. Bár az átlagos megtakarítások összegét tekintve nem annyira kimagasló ez a csoport, de igen magas azok aránya, akik tudnak félretenni. A legjellemzőbb lakóhely típus a vidéki családi ház ebben a közegeben.

A csoport étterembe és koncertekre jár, újságot és könyvet olvas, kávézókat látogat. Nem szeret azonban TV-t nézni, számítógépes játékokkal játszani, vagy sporteseményekre menni. Nem jellemzőek rá az olyan szabadtéri programok, mint a kertészkedés vagy a horgászás. Ugyanakkor a magaskultúra olyan elemei, mint az opera-, a színház-, vagy a múzeumlátogatás sem tartozik kiemelkedő arányban a kedvencei közé. A médiafogyasztási szokásait tekintve ez az egyik legátlagosabb csoport. Kiemelkedő a Nők Lapja fogyasztása, ami nem csak az átlagos kétszerese, de a legmagasabb érték. Kiugró még a Vasárnap Reggel, átlagon felüli még a Népszabadság, a Nemzeti Sport olvasottsága, illetve a Petőfi Rádió hallgatottsága.

A csoport tagjai a politikai hozzáállásukat tekintve egy lényeges pontban különböznek az összes többi választói csoportból: az ide tartozók alkotják az egyetlen csoportot, amelyben az összes politikai párt megítélése elmarad az átlagtól. Ideológiailag az átlagnál kicsit konzervatívabbak, de leginkább minden tekintetben középen állnak. Háromnegyedük nem vallásos, az egyház tanításait pedig lényegében senki nem követi. Az uniós kérdésekről megoszlik a véleményük, ugyanannyira látják a tagság előnyeit, mint hátrányait, de így is az átlagnál némileg pozitívabban látják az integrációt.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	2
Bevezető és módszertan.....	26
1. Falusi munkáslányok (Fidesz-szavazó)	30
2. A konzervatív középosztály (Fidesz-szavazó)	33
3. Jómódú vidéki misejárók (Fidesz-szavazó)	36
4. Vallásos falusi asszonyok (Fidesz-szavazó)	39
5. Fiatal vidéki melósok (Jobbik-szavazó)	42
6. Radikális elit (Jobbik-szavazó)	46
7. Városi kisnyugdíjasok (MSZP-DK-szavazó)	50
8. Régi munkásosztály (MSZP-szavazó)	53
9. Balliberális értelmiség (DK-MSZP-szavazó)	56
10. Az előző rendszer elitje (MSZP-szavazó)	59
11. Városi pragmatikus értelmiség (Együtt-PM-szavazó)	63
12. A dolgozó középgeneráció (LMP-szavazó).....	66
13. Fiatal városi fehérgalléros (LMP-szavazó)	69
14. Elszegényedő középosztály (Bizonytalan)	73
15. A vidéki elit (Bizonytalan – rejtőzködő).....	77
16. Az apolitikus középosztály (Rejtőzködő-bizonytalan).....	80
17. A nélkülöző munkások (Nem-szavazó).....	83
18. A nagyvárosi pályakezdők (Nem-szavazó)	87
19. Az elszegényedő falusi alsó-középosztály (Nem-szavazó)	91
20. Feltörekvő fiatalok (Nem-szavazó)	95

Bevezető és módszertan

Az elmúlt évtizedekben az európai társadalmakban felbomlottak a hagyományos társadalmi osztályok, melyekre épülve a kereszténydemokrata és szociáldemokrata mozgalmak megerősödtek. Régebben ezek a társadalmi csoportok többé-kevésbé homogén kulturális jegyeket mutattak, hasonló értéket vallottak, ugyanazokhoz a szervezetekhez csatlakoztak és azonos életstílust követtek. Számos társadalmi és gazdasági trend eredményeképpen azonban mára ez az osztálytársadalom apró mozaikokra tört, és a hagyományos pártok egyre nagyobb bajba vannak saját szavazóik értékeinek megértésekor, az különböző érték- és érdekelletétek okozta szavazótáboron belüli konfliktusok feloldásakor.

Magyarországon ennyire tiszta formában soha nem létezett ez az osztálytársadalom, de a társadalmi széttöredezettség hazánkban is egyre tisztábban látszik. Ennek ékes példája, hogy lassan egy évtizede nem érti a baloldali MSZP a saját szavazóinak mozgatórugóit és értékrendjét, a szélsőjobboldali Jobbik oldal képes volt a baloldalinak tartott társadalmi csoportokat megszólítani, és a jobboldali Fidesz is igen eltérő politikát folytat attól, amit a hagyományos konzervatív társadalmi rétegekre épülő párttól várnánk.

A mai napig nem születtek azonban publikus kutatások arra vonatkozóan, hogy milyen rejtett társadalmi, kulturális, értékrendbeli dimenziók miatt lettek pont azok az egyes pártok szavazói, akik. Nincsenek arra vonatkozó kutatások, hogy mi különbözteti meg a fideszes szavazók életstílusát a jobbikosokétól, hogyan él egy szocialista szavazó, és miért az MSZP-t választja, nem pedig a Demokratikus Koalíciót. A szavazók pártpreferenciáját természetesen számtalan tényező befolyásolja, de úgy gondoljuk, hogy az egyes magyarországi „szubkultúrák”, a magyar társadalom egyes posztmodern osztályainak megismerése révén közelebb kerülhetünk ahhoz, hogy kiismerjük ezeket a szavazókat és motivációikat.

Ezen tanulmány célja, hogy a GfK piackutató 2014 tavaszi nagymintás kutatásai alapján minél több nagyjából homogén magyar szavazói csoportot bemutasson. Célunk, hogy ne csak a kutatásokban szokásos demográfiai mutatóit ismerjük meg ezeknek a csoportoknak, hanem választ kapjunk olyan kérdésekre is, melyek az életstílusukkal, családi háttérükkel, hobbijaikkal, értékeikkel kapcsolatos.

Feltérképezve és bemutatva ezen homogén csoportokat, láthatóvá válik nem csak az, hogy kik is valójában az egyes pártok szavazói, hanem az is, hogy mi különbözteti meg őket és milyen tényezők vezethetnek pártválasztásukhoz.

A kutatások alapján összesen 20 társadalmi csoportot tudunk megkülönböztetni. Ez a 20 csoport természetesen nem fedi le a társadalom egészét, de jó közelítést ad arra vonatkozóan, hogy milyen szubkultúrákból állnak az egyes pártok választói. A kutatás módszertanából adódóan (lásd lenn) a városi, jobban szituált csoportok nagyobb eséllyel kerültek be az elemzésbe, mint a deprivált vagy falusi vagy idősebb közösségek. **Így nem állítjuk, hogy az elemzés hiánytalan leírást ad az összes szavazói csoportról, de azt igen, hogy a szavazók jelentős részét lefedi, és a csoportok leírása módszertanilag pontos.**

Az elemzés módszere

Az elemzés két felmérés adatain alapszik. Egyrészt 2014. február-márciusában került sor az Osztyárlétszám 2014 nevű vizsgálatra, másrészt 2014 májusában zajlott egy általános, a politikai-gazdasági válságjelenségek megítélésével foglalkozó mérés. Előbbi kutatás a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Központjának együttműködésével készült, melynek során mintegy 15000 válaszadó töltötte ki online, 1000 pedig személyes megkérdezés keretében a kérdezettek társadalmi státuszára vonatkozó kérdőívet. A másik felmérés 2000 fő online megkérdezésével történt. Előbbi felmérés online része önkéntes részvételen alapult, így a mintában a társadalom egészénél magasabb arányban voltak reprezentálva a magasabb státuszú válaszadók. A második mérés mintája a GfK Hungária online válaszadói paneljének (mintegy 60.000 fő) tagjai közül véletlen kiválasztással lett kialakítva, így ez a minta reprezentatív volt a rendszeresen internetező magyar lakosságra. Mivel ez utóbbi alapsokaság többé-kevésbé eltér a teljes magyar választónépesség összetételétől (pl. az alacsonyabb végzettségűek vagy az idősebbek kisebb arányban képviseltetik magukat), a választók összességére értelmezhető adatok elérése érdekében súlyozást alkalmaztunk. Ennek során a minta és a teljes lakosság összetételét 5 dimenzió (nem, korcsoport, iskolai végzettség, településtípus, anyagi státusz) szerint hasonlítottuk össze, és az eltéréseket korrigáló peremsúlyokat számítottunk.

Mivel a megkérdezettek státuszára vonatkozó tények (anyagi és kulturális háttér, kapcsolatháló), valamint a politikai nézeteikkel kapcsolatos adatok két külön mérésből származtak, az együttes feldolgozást adatfúziós technikával (úgynevezett multiple imputation eljárással) teremtettük meg. Az így nyert adatokon azután elkülönítettük az egyes pártok többé-kevésbé elkötelezett szavazói csoportjait (ennek során figyelembe vettük a 2014. áprilisi országgyűlési választáson leadott szavazatot, a 2014. májusi EP-választások alkalmával leadni szándékozott szavazatot, továbbá a felmérésben szereplő 6 párt iránti rokonszenvesztályzatokat), majd ezeket a táborokat tovább szegmentáltuk társadalmi háttérük szerint. Ennek eredményeként összesen 20 jellegzetesen elkülönülő csoportot sikerült megkülönböztetnünk. Ezek között vannak nagyobbak (pl. a nemszavazók azon csoportja, amely szinte az egész világból, nem csak a politikából marad ki, 17%-ot képvisel a mintából), vannak egészen szűkek is (pl. a művelt, értelmiségi Jobbik-szavazók csak 1%-ot jelentenek a mintában), a többségük azonban 2% és 7% közötti súlyú.

Az alábbiakban tehát 20 társadalmi csoportot mutatunk be, **fideszes, jobbikos, szocialista, DK-s, Együtt-PM-s, LMP-s szavazókat, valamint bizonytalanokat, rejtőzködőket és nem-szavazókat.** Minden egyes csoportnál **bemutatásra kerülnek az alábbiak (amennyiben relevánsak):**

- 1) A csoportra jellemző nem
- 2) A csoportra jellemző korosztály

- 3) A csoportra jellemző lakhely
- 4) A csoportra jellemző családi állapot
- 5) A csoportra jellemző gyermekszám
- 6) A csoportra jellemző végzettség
- 7) A csoportra jellemző foglalkoztatottsági státus (tanuló, dolgozik, nyugdíjas, inaktív)
- 8) A csoportra jellemző munkahelytípus
- 9) A csoportra jellemző foglalkozástípus
- 10) A csoportra jellemző osztálytudat
- 11) A csoportra jellemző társadalmi osztály
- 12) A csoportra jellemző szülői háttér és intergenerációs mobilitás
- 13) A csoportra jellemző kapcsolati háló
- 14) A csoportra jellemző jövedelem, megtakarítás, adóság
- 15) A csoportra jellemző lakástípus és érték
- 16) A csoportra jellemző szabadidő-eltöltési forma
- 17) A csoportra jellemző kedvenc zenetípus
- 18) A csoportra jellemző civil szervezeti aktivitás
- 19) A csoport attitűdje a politikában is ismert legfontosabb civil szervezetek felé
- 20) A csoportra jellemző vallásosság
- 21) A csoport médiafogyasztási szokásai
- 22) A csoport politikai érdeklődése
- 23) A csoport viszonya a demokráciához
- 24) A csoport viszonya az egyes politikai pártokhoz
- 25) A csoport viszonya Magyarország európai uniós tagságához
- 26) A csoport viszonya a közelmúlt politikai demonstrációihoz
- 27) A csoport pártpreferenciája és szavazási szokásai

A fenti kérdések alapján először egy **összesítő táblázatban, majd egyenként részletesen mutatjuk** be az egyes társadalmi csoportokat. Az egyes csoportokról további információk is rendelkezésre állnak, melyek későbbi elemzések alapját képezhetik. Ilyen adatok – többek közt – a csoportok számára legfontosabb politikai, gazdasági, társadalmi problémák listája, a politikai nyomásgyakorlásról, a gazdasági válságról alkotott véleményük. Ezek révén a későbbiekben még részletesebb, még alaposabb képet kaphatunk egy-egy kiválasztott csoportról.

Bízunk benne, hogy a Politikai Osztálylétszám kutatás hasznos alapja lesz a következő évek politikai magatartás kutatásának, és mind az elemzők, mind a politikusok számára segítséget nyújt, hogy jobban megismerjék a magyar szavazókat.

Deprivált	Munkásosztály			Alsó-középosztály			Középosztály		Felső-középosztály	
A nélkülöző munkások (Nem-szavazó)	Falusi munkás-lányok (Fidesz-szavazó)	Fiatál vidéki melósok (Jobbik-szavazó)	A dolgozó közép-generáció (LMP-szavazó)	Az elszegényedő falusi alsó-középosztály (Nem-szavazó)			Fel-törekvő fiatalok (Nem-szavazó)	A nagyvárosi pályakezdők (Nem-szavazó)	Radikális elit (Jobbik-szavazó)	Fiatál városi fehérgallérosok (LMP-szavazó)
				Vallásos falusi asszonyok (Fidesz-szavazó)	Az apolitikus közép-osztály (Rejtőzködő-bizonytalan)		Elszegényedő közép-osztály (Bizonytalan)		Jómódú vidéki misejárók (Fidesz-szavazó)	Városi pragmatikus értelmiség (Együtt-PM-szavazó)
		Régi munkás-osztály (MSZP-szavazó)	Városi kis-nyugdíjasok (MSZP-DK-szavazó)				Az előző rendszer elitje (MSZP-szavazó)	A konzervatív középosztály (Fidesz-szavazó)	A vidéki elit (Bizonytalan - rejtőzködő)	Balliberális értelmiség (DK-szavazó)
Falusi	Falusi	Városi	Fővárosi	Falusi	Városi	Fővárosi	Városi	Fővárosi	Városi	Fővárosi

I. Falusi munkáslányok (Fidesz-szavazó)

Demográfia

A Fidesz-szimpatizáns csoportok közül a legnépesebb tömböt alkotják, a minta 7%-a tartozik ide. Demográfiai megoszlásuk szerint minimálisan több nőt találunk körükben. Inkább fiatalos csoport, aki falvakban, községekben lakik. Családi állapotukat tekintve alig találunk közöttük egyedülállókat, elsöprő többségük házas.

Iskolázottság és munka

Iskolai végzettségüket tekintve döntően maximum középfokú végzettséggel, érettségivel vagy szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkeznek, és kevés közöttük a diplomás. Közel kétszer annyian vannak körükben a szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők, mint a teljes vizsgált populációban, és alig van közöttük, aki jelenleg is tanulna.

Körükben az egyik legalacsonyabb a vezetők és az értelmiségi munkakört betöltők aránya, ugyanakkor itt találunk legnagyobb arányban szakképzetlen fizikai munkásokat, bolti eladókat, irodai dolgozókat. Sok közöttük az inaktív, de aki dolgozik, az nem az állami szférához kapcsolódó munkát végez.

Társadalmi osztály és mobilitás

Az ebbe a csoportba tartozók alkotják messze a legkevésbé mobilis társadalmi csoportot az intergenerációs mobilitás tekintetében. A csoporttagok szülei jellemzően alacsony végzettséggel rendelkeztek, fizikai munkások voltak és a csoport tagjai egyértelműen úgy érzik, nehezebb az előrejutás számukra, mint régen volt. Ezzel összhangban leginkább a munkásosztályhoz sorolják magát, de osztálytudatuk gyenge. Kapcsolati tőkájük alacsony, a vezető, értelmiségi foglalkozást űzőket átlagosnál kisebb arányban találunk ismerőseik között, vidéki településekre jellemző foglalkozású személyek (mezőgazdaságban dolgozók) viszont átlag felett vannak az ismeretségi körükben.

Jövedelem és vagyon

Megélhetésüket tekintve elmondható, hogy **az átlagosnál alacsonyabb jövedelemmel rendelkeznek**, de nem nélkülöznek. Leginkább a **„nagyjából kijövök a jövedelmemből” kifejezés írja le a csoportot**. Ugyanakkor – a fiatal életkorukból adódóan is - **alig rendelkeznek megtakarítással, és ennek átlagos összege is igen csekély**. A bankok felé való eladósodottságuk átlagos, viszont **jellemzőek a közüzemi és a családi tartozások**.

Lakáshelyzetük hasonló az átlaghoz, nagyobb eltérést csak a **falusi kockaháznál** találunk: egyharmaduk él jellemzően ilyen környezetben, ami egyben a csoport legjellemzőbb lakástípusa is. Lakásuk értéke jóval alacsonyabb a 10 millió forintos átlagtól: **mindössze 7,9 millió forint**.

Hobbi

A csoport tagjainak legjellemzőbb szabadidős tevékenysége az elektronikus médiumok fogyasztása, vagyis a **TV-nézés, az internetes közösségi oldalak használata, a számítógépes játékokkal való játszás**. Ebben a csoportban az egyik legnépszerűbb tevékenység a **vásárolgatás**. A **magaskultúra** fogyasztása, valamint az **olvasás** ugyanakkor **kevésbé jellemző körökben**. Mindez zenei ízlésükben is: a mulatós zene legnagyobb rajongói között találjuk őket, lényegében a csoportban mindenki hallgat ilyen zenét, de a pop stílus is igen népszerű körökben. **Összességében egy fiatalos, (alsó-) középosztálybeli szabadidő-eltöltési arculat látható**.

Civil aktivitás és vallás

Az **átlagosnál aktívabbak pártba való belépésben**, természetvédelemhez kötődő csoportokban, fiatalokat tömörítő vidéki civil szervezetekben. Az olyan jobboldali szervezetek, mint a **CÖF** szimpatikus számukra, de **nem radikálisak: a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom távol áll tőlük**.

Az átlagosnál vallásosabb csoport, az ide tartozók többsége, ám csak töredékük tartja magát az egyháza tanításait követőnek, **legnagyobb részük a maga módján tartja magát vallásosnak**.

Médiafogyasztás

Ez a csoport fogyasztja **legkevésbé az írott sajtót**, közel felük vallotta, hogy egyik nyomtatott sajtóterméket sem olvassa. **Aki olvas, az is leginkább a bulvár (Blikk, Bors, Kiskegyed) és ingyenes sajtótermékeket (Metropol, Superinfó) fogyasztja, viszont politikai nyomtatott sajtóterméket gyakorlatilag egyáltalán nem olvasnak.** A televíziós csatornák közül is az **RTL Klub és a TV2 a kedvenc**, de az **állami televíziókat (M2, Duna) is szeretik.** A TV-s hírfogyasztásnál megmutatkozik az ideológiai meghatározottság: az ATV-t az átlagoshoz viszonyítva feleannyian, míg a **Hír TV-t közel kétszer annyian** nézik. Az internetes portálok közül az **Indexet ők olvassák legkevésbé**, a **Facebook-ot** viszont több mint felük használja rendszeresen, amivel az élmezőnybe tartoznak. Rádiójuk a **Class FM.**

Mit gondolnak a világról?

A legerősebb jobboldali identifikáció jellemzi a csoportot a baloldali-jobboldali skálán (81/100), akik az átlagnál konzervatívabb beállítottságúak, de semmiképpen sem erősen konzervatívok. A pártok közül nem meglepő módon a Fidesszel szimpatizálnak leginkább, az **MSZP-t és a DK-t pedig a legellenzenvesebbnek tartják, de az átlagnál jóval kevésbé rokonszenveznek az Együtt-PM-mel is.**

Az átlagosnál nagyobb mértékben értenek egyet azzal, hogy **az Európai Unióba való belépés az ország függetlenségét jelentősen csorbította, és itt értenek egyet az egyik legnagyobb mértékben azzal is, hogy Magyarország csak másodrendű tagja az Európai Uniónak.** Ezzel párhuzamosan azok között a választói csoportok között találjuk őket, akik a legkevésbé értenek egyet azzal, hogy az Európai Unió tagságunk nélkül már ma is súlyosabb lenne a helyzetünk. **Kifejezetten EU-szkeptikus csoportról van tehát szó.**

A közelmúlt demonstrációi közül **a rezsicsökkentés melletti kiállással és a Békemenettel** szimpatizálnak leginkább. A Trianonnal kapcsolatos megemlékezéseket azonban nemcsak a többi fideszes csoporthoz, hanem az átlaghoz viszonyítva is kifejezetten antipatikusnak találják.

2. A konzervatív középosztály (Fidesz-szavazó)

Demográfia

Az előző **fideszes csoporthoz** képest kevésbé népes szavazói blokk, a **minta 4%-a sorolható ide**. Nagyobb arányban találunk közöttük **férfiakat**, mint nőket, legjellemzőbb korcsoportjuk a **hatvan év feletti**. Jellemzően a **fővárosban, megyeszékhelyeken**, tehát a nagyobb városokban élnek, az egyéb városokban enyhén, a falvakban pedig jelentősen alulreprezentáltak. **Jellemzően házas vagy már özvegy emberek tartoznak a csoportba.**

Iskolázottság és munka

Jellemzőjük a **magas iskolai végzettség**: többségük rendelkezik diplomával. **Gazdaságilag az egyik legaktívabb választói csoportot** alkotják, egyenlő arányban az állami illetve a versenyszférában. Az **átlagosnál kétszer nagyobb arányban dolgoznak vezető vagy értelmiségi munkakörben.**

Társadalmi osztály és mobilitás

Társadalmilag mobil csoportról beszélhetünk róluk, hiszen tízből hetüknek van magasabb végzettsége, mint szüleinek. **Egyaránt vannak első generációs értelmiségiek** és a régi **jobboldali értelmiségi családok tagjai köztük**. Önbesorolásuk alapján **erős középosztályi tudatról beszélhetünk** esetükben: legnagyobb arányban **az alsó-középosztályba vagy a középosztályba sorolják magukat**. **Ügyvédek**, politikusok az **átlag felett**, művészek, fizikai munkások az átlag alatt vannak a kapcsolati hálójukban.

Jövedelem és vagyon

Háztartásuk jövedelme valamivel magasabb az átlagostól, és bár a teljes népességgel nagyjából egyező arányban tudnak közülük félretenni, a megtakarításuk összege kevesebb az átlagnál. Az érme másik oldala, hogy közülük **alig vannak eladósodva is**. **Időskorukból is adódóan a felük úgy véli ugyan, hogy kijön a jövedelméből, de másik felük nehézségekre panaszkodik.**

Ingtalanuk értéke valamelyest magasabb, mint az átlag. Legjellemzőbben **kisebb lakótelepeken, zöldövezetben vagy új családi házas** környezetben élnek.

Hobbi

Ennek a csoportnak a legjellemzőbb szabadidős tevékenysége – a legkedveltebb TV-zés mellett – **az újság- és a könyvolvasás, étterembe** járás. Kevesen használják kikapcsolódásként a közösségi médiát. **A komolyzenét** az átlagosnál jobban, az elektronikus és mulató irányzatokat annál kevésbé kedvelik.

Civil aktivitás és vallás

A **civil életben a legaktívabbak**, kétszer nagyobb részük vesz részt egyházi vagy civil szervezetek tevékenységében, mint a teljes mintában. Elsősorban a szűkebb környezetükért akarnak tenni. **Szakmai társulásokban** (gazdasági, tudományos körökben) és **vallási szervezetekben** vesznek elsősorban részt. Támogatják a **Civil Összefogás Fórumot**, de **ellenszenvvel nézik a szélsőjobbos és baloldali/liberális kezdeményezéseket.**

A csoport **elsőprő többsége vallásosnak tartja magát**, egyúttal itt az átlagosnál jóval magasabb azok aránya, akik az **egyház tanításait követik.**

Médiafogyasztás

A csoport legkedveltebb nyomtatott sajtóterméke a **Magyar Nemzet**, amit ők olvasnak messze a legnagyobb arányban. A többi konzervatív/jobboldali sajtótermékek is felülreprezentáltak fogyasztásukban: a **Heti Választ és a Helyi Témát** is többször annyian olvassák közülük, mint a teljes mintában. Ami az elektronikus médiát illeti, ez a csoport az egyik **legelkötelezettebb híve a közszolgálati csatornáknak: az MI és a Duna TV csatornákat** másfélszer annyian nézik, mint a teljes vizsgált népességben, de pontosan ugyanez igaz a **Kossuth Rádióra** is, melyet egyharmaduk hallgat. Népszerű még körükben a **Hír TV is.** A rádiók közül a legnagyobb arányban ők hallgatják a **Lánchíd rádió adásait** is. Internetes médiafogyasztásuk tekintetében az **Origót** és az **mno.hu-t** követik szignifikánsan többen az átlagosnál.

Mit gondolnak a világról?

Kifejezetten politika-követő, jobboldali és az átlagosnál konzervatívabb csoport ez, amelytől azonban **távol áll minden típusú radikalizmus**. Elkötelezett **fideszesek** a tagjai, akik számára a Gyurcsány Ferenc vezette **Demokratikus Koalíció magasan a legellenzenvesebb formáció a politikában**. **A csoport tagjai a Jobbik felé sem nyitottak**. Az átlagosnál jelentősen nagyobb mértékben gondolják, hogy **a demokrácia minden más politikai rendszernél jobb**.

Az átlagosnál szignifikánsan nagyobb mértékben gondolják úgy, hogy az **EU-csatlakozás az ország függetlenségét csorbította**, az összes megkérdezettnél ugyanakkor lényegesen optimistábban ítélik meg azt az állítást, hogy az EU-tól kapott támogatások megfelelően hasznosulnak a gazdaságban. **Egyaránt tapasztalják az Unió előnyeit és hátrányait**.

A tüntetések közül azokkal szimpatizálnak, melyek a **konzervatív kormány melletti kiállásként értelmezhetőek**, a kormánykritikus tüntetésektől ezzel párhuzamosan idegenkednek. A **Békemenetet** a teljes népességhez képest kétszer magasabb pontszámmal értékelik, és a **rezsicsökkentés melletti** megmozdulásokra és a **Trianon-megemlékezésekre** is átlagon felüli szimpátiával gondolnak. A paksi atomerőmű, a megszállási emlékmű, valamint az Alaptörvény elleni demonstrációkat azonban a teljes populációban jellemző enyhe szimpátiával szemben határozottan ellenszenvesnek minősítik, a **Budapest Pride-ot (melegfelvonulást) még az alapvetően rossz társadalmi megítélésnél is sokkal ellenszenvesebbnek tartják**. Kisebb mértékben, de az átlagnál még mindig kedvezőtlenebb fényben szemlélik a diákok és az oktatásban dolgozók tüntetéseit, valamint a hajléktalanok mellett és a különböző kisebbségek diszkriminációja elleni demonstrációkat is. **Ugyanakkor kifejezetten ellenszenvvel figyelik a Magyar Gárda megmozdulásait is**.

3. Jómódú vidéki misejárók (Fidesz-szavazó)

Demográfia

Egy jól elkülöníthető, ugyanakkor viszonylag kis elemszámú csoportot alkotnak, a minta mintegy 2%-át fedik le. A csoport tagjai között közel **kétszer többen vannak a férfiak**, mint a nők, és jellemzően a **45 év feletti korosztályokat képviselik**. Erősen **vidéki urbánus** társadalmi csoportról van szó, a **megyeszékhelyek és más vidéki városok** egyaránt a jellemző lakhelyei a csoportnak. Közöttük **szinte mindenki házas**, esetleg együtt él partnerével – egyedülálló és özvegyek alig találhatók a csoportban.

Iskolázottság és munka

A csoport **döntő többsége felsőfokú végzettséggel rendelkezik**, az érettségiig pedig szinte mindegyikük eljutott. **Aktivitási rátájuk magasabb az átlagnál**, de egy jelentős részük, csaknem már **nyugdíjas**. Jellemzően **magas pozícióban dolgoznak**, az átlagosnál négyszer többen vannak közöttük **vezetői pozícióban**, értelmiségi állásban pedig háromszor többen.

Társadalmi osztály és mobilitás

Felfelé rendkívül mobilis csoportot képeznek, a csoport végzettsége magasabb, mint a szüleiké, ezzel a felfelé második legmobilabb társadalmi csoport a vizsgáltak közül. Holott ennek a csoportnak **már a szülei sem voltak képzetlenek**, sokan az **eliten belül mozogtak még feljebb**, vagy egy **középosztálybeli kiindulópontból jutottak a vidéki elitbe**. **Kétharmaduk érzi magát egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozónak**, erős **felső-középosztályi** osztálytudat jellemző rájuk. A csoportba tartozók **erős kapcsolati tőkével** rendelkeznek, személyes ismerőseik között nagyobb arányban találunk **vezetőket, értelmiségi és elit foglalkozást űző szakembereket: politikusokat, színészeket, ügyvédeket, bankárokat, újságírókat és tudósokat**. De **jócskán vannak más, alsóbb társadalmi rétegekből is ismerőseik**.

Jövedelem és vagyon

Ez a választói csoport rendelkezik a **második legmagasabb jövedelemmel a tanulmányban leírt csoportok közül**. A **megtakarításokkal is jól állnak**, jelentős

részük rendelkezik félretett pénzzel, és a teljes mintára jellemző összeg csaknem tízszerese az átlagos megtakarításaik összege. Ezzel párhuzamosan **alig van közöttük az adós**. Saját bevallásuk alapján is **jól kijönnek a jövedelmükből**.

Lakókörnyezetük legjellemzőbb típusa **az új családi házas környezet**, ebben a csoportban a leggyakoribb az előfordulása, az átlagosnál közel háromszor nagyobb. Ők laknak a **legdrágább lakóingatlanokban** is.

Hobbi

Jellemző szabadidős tevékenységeik közé tartoznak a **magaskultúra-fogyasztás különféle formái**. A teljes populációhoz képest jóval nagyobb arányuk **olvas újságot és könyvet**. Többen járnak közülük **étterembe**, a legnagyobb arányban kapcsolódnak ki **baráti összejöveteleken**, de **kertészkedéssel** is jóval nagyobb arányban töltik szabadidejüket, vagyis **szabadidős tevékenységük az átlagosnál sokrétűbb, változatosabb**. Zenei ízlésükhöz – a minden kategóriában legnépszerűbb pop mellett – a **komolyzene** áll a legközelebb.

Civil aktivitás és vallás

A csoport tagjai **civil életben is aktívak** és **vallási/egyházi szervezetekbe** is járnak. Sporttal, oktatással, karitatív tevékenységgel és hagyományőrzéssel foglalkozó szervezetek köreiből találhatók legjellemzőbben a csoport tagjai. Leginkább **CÖF-fel szimpatizálnak**, de a többi fideszes csoportnál **nyitottabbak a szélsőjobboldali társaságok** (Koppány-csoport, Hatvannégy Vármegye Mozgalom) iránt is. Ez a csoport követi **leginkább az egyház tanításait, elenyésző közöttük az ateista/deista**.

Médiafogyasztás

A nyomtatott sajtótermékek közül a **Magyar Nemzet és a Heti Válasz** törzsközönségét egyértelműen ez a választói csoport adja. Az előbbit az átlagosnál négyszer, utóbbit toronymagasan a legnagyobb arányban fogyasztja ez a csoport, mint a teljes lakosság, de felülreprezentáltak a **Nemzeti Sport** olvasói között is. A női lapok közül a **Nők Lapja** viszi a prímet. Elmondható, hogy **nemcsak többet, hanem többfélét is olvasnak** az ebbe a választói kategóriába tartozó emberek. A **bulvárlapok** ugyanakkor **szinte egytől-egyik kimaradnak a csoport által rendszeresen átlapozott újságok közül**.

A rádió- és televízió-csatornák is mutatják a konzervatív gondolkodásukat: a **közmédia (M1, M2, Duna)** mellett, **Hír TV-t** néznek. **Kossuth Rádiót, Class FM-t, Lánchíd Rádiót és Katolikus Rádiót** hallgatnak. **A bulvárt, így a TV2-t és az RTL Klubot az átlagnál jóval kisebb arányban kapcsolják be.** A sport szeretete a csatornaválasztásban is látszik: a **Sport 1** aktív követői.

Mit gondolnak a világról?

A csoporthoz tartozókat az **átlagosnál nagyobb közéleti és még inkább politikai érdeklődés jellemzi**, a demokrácia működésével pedig az átlagnál kétszer elégedettebbek. A baloldali-jobboldali skálán magukat **egyértelműen jobboldaliként** identifikálják, a liberális-konzervatív tengelyen pedig **ez a csoport vallja magát a legerősebben konzervatívnak.** A Fideszt ebben a csoportban kedvelik a leginkább, a legkevésbé elutasított párt pedig a Jobbik számukra, illetve az LMP iránti ellenszenv tekinthető még mérsékeltnek. A három baloldali pártot viszont szinte szélsőségesen elutasítják: az MSZP-t 19, az Együtt-PM-et 18 pontra, a DK-t 15-re értékelik a 100-ból.

A demokráciába vetett maggyőződésük jelentősen magasabb az átlagnál, közel kétharmaduk szerint a demokrácia minden más politikai rendszernél jobb, és ezzel párhuzamosan alig egyötödük mondja, hogy számukra az egyik politikai rendszer olyan, mint a másik.

A többi Fidesz-szavazó csoportnál és az átlagnál is nagyobb mértékben értenek egyet azzal, hogy az **Európai Unióhoz való csatlakozás után Magyarország jelentősen felzárkózott Európa fejlett részéhez, és pozitívabb az EU-s források hatékony felhasználásának, az EU gazdasági kilátásainak megítélése is,** továbbá inkább vélik úgy a teljes népességgel szemben, hogy uniós csatlakozásunk nélkül még súlyosabb lenne a helyzetünk. **Személyesen is érzik az uniós csatlakozás előnyeit.** A teljes populációban mértnél ugyanakkor szignifikánsan nagyobb mértékben értenek egyet azzal is, hogy **európai integrációval jelentősen csorbult az ország függetlensége.**

A tüntetések közül a kormány mellett kiálló **Békemenettel** ez a csoport rokonszenvez a leginkább. Szignifikánsan pozitívabb még a **Trianon-megemlékezések** és (a többi fideszes csoportnál kisebb mértékben) a rezsicsökkentés melletti kiállások megítélése. A **hallgatói tiltakozásokat, a hajléktalanok védelmében szervezett megmozdulásokat, a paksi atomerőmű-bővítés elleni demonstrációkat** azonban az átlagostól eltérő módon **határozottan elutasítják,** a melegek felvonulásra is az átlagosnál is nagyobb ellenszennel tekintenek.

4. Vallásos falusi asszonyok (Fidesz-szavazó)

Demográfia

A másik fideszes csoporthoz hasonlóan viszonylag népes csoport, a minta 7%-át reprezentálják. A csoportot **többségében nők alkotják. Jellemzően a 45 év feletti középkorúak tartoznak ide**, de jelentős számban már (rokkant) nyugdíjasak is. Lakóhelyüket a **vidéki városi és falusi** környezet határozza meg leginkább. Abszolút többségük **házas**, de **körükben a legmagasabb az elvált vagy külön élők aránya**, közel kétszerese az országos adatnak. **Az átlagosnál több gyerekük van.**

Iskolázottság és munka

Iskolázottságuk a **teljes vizsgált populációban jellemző megoszláshoz hasonlít**, az eltérést az jelenti, hogy **valamivel** kisebb arányban vannak közöttük érettségizettek, és **magasabb az alapfokú végzettségűek** aránya.

A csoport tagjai **átlagos arányban** dolgoznak, ugyanakkor **magasabb a nyugdíjasok** aránya és **kevesebb az egyéb inaktív** közöttük. Jellemző az **állami alkalmazotti lét** és a **szakképzetlen fizikai munka** is a csoportban.

Társadalmi osztály és mobilitás

A **legerősebb osztálytudat** jellemzi ezt a csoportot: túlnyomó **többségük érzi magát valamilyen társadalmi osztályhoz tartozónak**, ez a legmagasabb érték a választói csoportok között. **Az alsó középosztályhoz illetve részben a középosztályhoz sorolják magukat. Szüleik jellemzően alapfokú képzettséggel rendelkező munkások voltak, az intergenerációs mobilitás nem kiugró.**

Gazdag és sokrétű személyes kapcsolatrendszerrel rendelkeznek, a bolti eladók, kisvállalkozók, ápolók, adminisztrátorok, butikosok, fodrászok, postások a **legfontosabb foglalkozások a baráti körben**. Az összes választói csoport közül messze a legjobb a kapcsolatuk az önkormányzati képviselőkkel, illetve a helyi politikusokkal, ezért mondhatjuk, hogy – nyilván nem vezető szinten –, de **beágyazódtak a helyi hatalomba.**

Jövedelem és vagyon

Jövedelmi helyzetük nem túl kedvező, számottevően elmarad az átlagostól. Bár nehezen jönnek ki a jövedelmükből, de semmiképpen sem nélkülöznek. Mindössze töredékük rendelkezik megtakarítással, aminek összege alig éri el az átlag negyedét. **Villany, gáz vagy víz- és csatorna díjhátraléka** egyötödüknek van, ez a legmagasabb arány a vizsgált csoportok között.

A csoportban az átlagosnál valamivel nagyobb arányban rendelkeznek saját ingatlannal, **ingatlanjaik értéke ugyanakkor jóval alacsonyabb az átlagnál. Falusi kockaház, panel és társasház a jellemző lakókörnyezet.**

Hobbi

Az ebbe a kategóriába tartozó választók szabadidejét **könyv- és újságolvasással** tölti jellemzően. Ugyanakkor **kevesebben interneteznek és a közösségi oldalakon is kevesebben töltenek időt,** mint az átlag. Tipikusan rájuk jellemző szabadidős tevékenységük **a befőzés,** amit kétszer többen gyakorolnak, mint a teljes népességben. **Zenei ízlésük heterogén,** a pop és a mulatós mellett ugyanis a komolyzenét is jóval átlagon felül kedvelik.

Civil aktivitás és vallás

Civil szervezetekben nem túl aktív csoport, ráadásul azok körében, akik mégis csatlakoznak valamilyen társasághoz **szakszervezet és a vallási szervezetek** jellemzőek. Annak ellenére, hogy Fidesz-szavazók, **nem kiemelkedően magas a CÖF támogatása** a csoportban, inkább **az összes politizáló civil iránti apátia látszódik.**

A legvallásosabb csoportot alkotják, sokan követik az egyház tanításait, de ugyancsak **kiemelkedő a „magam módján vagyok vallásos” válasz is.**

Médiafogyasztás

A nyomtatott sajtótermékek közül **a Szuperinfó, a Story és a Nők Lapja** olvasottsága ebben a csoportban az egyik legnagyobb. A politikai lapok közül a **Magyar Nemzetet** olvassák kis mértékben átlagon felül. A TV csatornák közül a **közmédia** csatornái

felülreprezentáltak, de a **Hír TV-t is közel felük nézi. Az RTL Klub lelkes néző is, szinte kivétel nélkül nézik a kereskedelmi adó műsorát.** A Fidesz szavazók csoportjai közül ugyanakkor ők követik legnagyobb arányban **az ATV műsorait**, nagyjából egynegyedük. A rádiók közül a Kossuthot követik szignifikánsan nagyobb mértékben. **Internetes médiafogyasztásuk az átlagosnál valamivel kisebb mértékű, az Indexet számottevően olvassák kevesebben ebben a csoportban,** és a Facebook-használat is számottevően alacsonyabb szintű az átlagnál. **Általában jellemző viszont a helyi televízióból, rádióból és újságból való tájékozódás.**

Mit gondolnak a világról?

Közéleti érdeklődésük az átlagnál kismértékben magasabb. A többi Fidesz-szimpatizáns csoporthoz hasonlóan őket is erős jobboldali, ugyanakkor **valamivel gyengébb konzervatív identitás jellemzi.** A legkevésbé elutasított párt (a Fidesz után) az LMP számukra. A többi ellenzéki pártot ők is az átlagosnál ellenszenvesebbnek tartják, de a **DK-t és az Együtt-PM-et nem kiemelkedő mértékben.**

Az európai uniós tagságunkat vegyesen ítélik meg, de semmiképpen sem EU-ellenesek. A közelmúlt demonstrációi közül a **Békemenet és a rezsicsökkentés melletti akciók az átlagtól magasabb szimpátiát** vált ki belőlük, de a **Magyar Gárda akcióit sem ítélik el. Más fideszes csoportoknál kedvezőbben ítélnék meg több, alapvetően kormánykritikus demonstrációt,** így a diák és hallgatói tüntetéseket, a köz- és felsőoktatás dolgozóinak tüntetéseit, valamint a paksi atomerőművel kapcsolatos, illetve a Szabadság téri megszállási emlékmű elleni tiltakozásokat – de természetesen még így sem kifejezetten szimpatizálnak ezekkel a rendezvényekkel.

5. Fiatal vidéki melósok (Jobbik-szavazó)

Demográfia

A minta 13%-a tartozik ebbe a kategóriába, ezzel a **második legnépesebb homogén választói kategóriát alkotják. Jellemzően 30-44 év közötti életkorúak, az ennél is fiatalabb korosztályban felülreprezentáltak, az idősebb korosztályokban alulreprezentáltak. Nagyobb részük falvakban vagy kisebb városokban, Budapesten az átlagtól szignifikánsan kisebb arányban laknak. Alig több mint egyharmaduk él házasságban, ami jelentős mértékű negatív irányú eltérés a teljes népességtől. Körükben igen magas az egyedülállók, valamint az együtt élők, de nem házasok aránya.**

Iskolázottság és munka

Döntően középfokú végzettséggel rendelkeznek, érettségizett vagy szakmunkásképzőt végzett fiatalok, akik diplomával általában nem rendelkeznek. Relatív sokan még most is tanulók.

Többségük gazdaságilag aktív, de az egyéb inaktív aránya itt az egyik legmagasabb az összes csoport közül, tehát sok állásnélküli és képzésben részt vevő van köztük. Szakképzett fizikai munkásként dolgoznak jellemzően ebben a csoportban, vezető, értelmiségit nem igen találunk köztük.

Társadalmi osztály és mobilitás

Az átlagnál is kisebb társadalmi mobilitás jellemző a csoportra, csak kis részüknek van magasabb iskolai végzettsége, mint szüleiknek. A felemelkedést egyébként is rendkívül nehéznek érzik, azt gondolják, hogy nehezebb a magukhoz hasonló embereknek ma magasabbra kerülni a társadalomban, mint volt a szüleik idejében. Szüleik általában szakképzett munkások, irodai dolgozók voltak.

Gyenge osztálytudat jellemzi ez a választói csoportot, tizből csupán négyen érzik magukat valamely társadalmi osztályhoz tartozónak. A teljes népességhez viszonyítva jóval nagyobb arányban sorolják magukat a munkásosztályhoz, és jóval kisebb mértékben a középosztályhoz. Társadalmi beágyazottságuk, kapcsolatrendszerük nagyon

gyenge, nem igazán ismernek segéd munkásoknál vagy a postásoknál feljebb lévő társadalmi rétegből embereket.

Jövedelem és vagyon

Átlagjövedelmük alacsony és kétharmaduk saját bevallása szerint nehezen, vagy nagyon nehezen jön ki jelenlegi jövedelméből. Nem meglepő, hogy **alig rendelkeznek megtakarítással.** Csupán néhány százalékuk tud félretenni, és a megtakarításuk összege is rendkívül alacsony, szinte már jelképes. **Az átlagnál viszont nincsenek sokkal jobban eladósodva sem,** bár feltehetően az adósságaikat nehezebben tudják visszafizetni, mint jobb jövedelmi helyzetű csoportok tagjai.

Lakáshelyzetük nem túl kedvező, **az átlagnál kisebb arányban rendelkeznek saját lakással,** és **magasabb a bérlők, albérlők, családtagoknál lakók aránya.** **Ingtalanjuk értéke a vizsgált csoportok közül a legalacsonyabb,** még a hatmillió forintot is alig éri el. Jellemzően falusi kockaházak, vidéki családi házas lakókörnyezetben élnek.

Hobbi

Jóval az átlag alatti mértékben rendelkeznek hobbival, nincsenek jellemző szabadidős tevékenységeik, TV-t is ritkán néznek. Ha mégis kikapcsolódnak, akkor a **számítógépet használják vagy horgászni mennek.** Az átlagnál jóval kevesebben olvasnak könyvet vagy újságot. **Zenei ízlésükben meghatározó a rock,** a komolyzenét viszont messziről elkerülik.

Civil aktivitás és vallás

Civil szervezeti aktivitásuk igen elenyésző. Ha mégis tagjai valami klubnak, akkor **az hagyományőrző, „hazafias” szervezet.** Ők ugyanakkor **a Magyar Gárda és a Hatvannégy Vármegye Mozgalom legfőbb szimpatizánsai,** de **a CÖF már nem tartozik a kedvenceik közé.** **Jelentős közöttük a vallást nem követő személy,** de aki vallásos, sem jár egyházba.

Médiafogyasztás

Médiafogyasztásukra jellemző, hogy többségük **egyetlen nyomtatott sajtóterméket sem olvas**, messze a legkisebb arányban fogyasztják a nyomtatott médiát ebben a csoportban. **Televíziós csatornaválasztásuk tekintetében is passzívak**, még az RTL Klub műsorait is kevesen követik. Ugyanakkor a **Hír TV-t relatíve sokan nézik** közülük, akárcsak a **Discovery Chanelt**.

A **közösségi médiából** azonban annál inkább tájékozódnak, ennek ellenére internetes hírfogyasztásuk szerkezete nem tér el különösebben az átlagtól, bár valamivel kisebb arányban vannak közöttük azok, akik soha nem olvasnak közéleti vagy politikai híreket hírportálokon. Az internetes médiumok közül kiugróan magas arányban olvassák a **Kurucinfót és az mno.hu-t**.

Mit gondolnak a világról?

A baloldali-jobboldali skálán a **Fidesz-szavazókhoz hasonlóan erős jobboldali önbesorolás jellemző**, a liberális-konzervatív skálán azonban **nem karakteresen konzervatívak**. A **mérsékelt-radikális skálán ugyanakkor kiugróan radikálisnak tekinthetőek**. Legszimpatikusabb pártjuk nem meglepő módon a **Jobbik**, ráadásul náluk jobban egyetlen választói csoport sem szimpatizál nagyobb mértékben választott pártjával. Jellemzőjük, hogy az összes többi pártot határozottan elutasítják, a **legkevésbé az LMP-t, legjobban az MSZP-t**, de a **DK, az Együtt-PM és a jobboldali Fideszt nagyjából ugyanannyira ellenszenvesnek tartják**.

A **magyarországi demokrácia működéséről lesújtó véleménnyel vannak**. A demokráciát illetően igen megosztott a csoport, egyaránt nagyjából harmaduk ért egyet azzal, hogy a demokrácia minden más politikai rendszernél jobb, azzal, hogy az egyik politikai rendszer olyan, mint a másik, és azzal is, hogy **bizonyos körülmények között egy diktatúra jobb, mint a demokratikus rendszer**. Mindez azt jelenti, hogy **ez a csoport tartja legnagyobb arányban elfogadhatónak a diktatúrát**.

Az Európai Unióról alapvetően negatív véleménnyel vannak. Ők gondolják a legkevésbé, hogy a csatlakozással Magyarország felzárkózott Európa fejlett részéhez, és azt is, hogy a csatlakozás nélkül már ma is súlyosabb lenne a helyzetünk. Szintén ez a csoport a legpesszimistább az uniós források felhasználásának hatékonyságát illetően. Minden más választói csoportnál határozottabban egyetértenek azokkal az állításokkal, amelyek szerint az **Unióba való belépés csorbította hazánk önállóságát, és amely szerint Magyarország csak másodrendű tagja az EU-nak. Az Európai Uniónak lényegében csak a hátrányait tapasztalták a csoport tagjai**.

Az elmúlt időszak demonstrációi közül a Jobbikhoz kötődőkkel szimpatizálnak leginkább. A **devizahitelekkel kapcsolatos tüntetések**, a **Trianonhoz** kötődő megemlékezések, valamint a **Magyar Gárda** és hasonló szervezetek akciói ebben a választói csoportban élvezik a legnagyobb rokonszenvet. Fontosak számukra a **nemzeti ünnepeken** történő megemlékezések is.

6. Radikális elit (Jobbik-szavazó)

Demográfia

A másik népes jobbikos csoporttal szemben a **szélsőjobboldallal szimpatizálók egy jellegzetes, ám annál kisebb közösségét alkotják**, a teljes minta 1%-a tartozik ide. Ők alkotják az egyik „**legférfiasabb**” választói csoportot, háromszor nagyobb itt a férfiak aránya, mint a nőké. Kis mértékben alulreprezentáltak a 30-44 évesek között, **a legfiatalabbak és a legidősebbek körében pedig nagyobb arányban képviseltetik magukat**. Jellemzően **megyeszékhelyeken és vidéki városokban** élnek, a főváros és községek kevésbé jellemző lakhelyei a csoport tagjainak. Jellemzően **házasságban élnek**, kistrészüik egyedülálló, egyéb párkapcsolati formák nem szignifikánsak.

Iskolázottság és munka

Magasan iskolázottak, a teljes mintához képest kétszeres a **diplomás aránya**. Szakmunkásképzettséggel rendelkezőt ugyanakkor nem találunk közöttük. Körükben az egyik legmagasabb a magukat még képzők aránya: **egynegyedük jelenleg is tanul**.

Az egyik **legmagasabb gazdasági aktivitású csoport**, több mint háromnegyedük dolgozik, többségük a **versenyszférában**. Náluk a legmagasabb a **vezető beosztásban** dolgozók aránya, négyszerese a teljes mintában jellemző aránynak. Jelentős számban a **szolgáltatóiparban** tevékenykednek, fizikai munkásokat azonban nem találunk közöttük.

Társadalmi osztály és mobilitás

Intergenerációs mobilitás tekintetében vegyes a kép: **szüleiknél magasabb iskolai végzettséget pontosan a csoportba tartozók fele tudott szerezni**, ennek ellenére az **előrejutás lehetőségeit határozottan kedvezőbbnek ítélik**, mint az átlag. Szüleik vagy diplomások vagy munkásemberek voltak – nyilván az utóbbiak estében látható felfelé mozdulás társadalmi osztályok tekintetében az új generációnál.

Kivétel nélkül valamelyik középosztályi csoportba sorolják magukat. Kétharmaduk a középosztályba, további **egyötödük a felső középosztályba** tartozónak véli magát. Személyes **kapcsolati hálójuk kiterjedt**, emellett igen magas szintű kapcsolati tőkével bírnak. **Igazgatókkal, bankárokkal és pénzügyi menedzserekkel, újságírókkal,**

tudósokkal és sebészekkel messze nekik a legjobb a nexusuk, de szinte az összes vizsgált foglalkozási csoporttal az átlagnál jóval nagyobb a jó kapcsolatot ápolók aránya ebben a csoportban.

Jövedelem és vagyon

Háztartásuk jövedelme az egyik legmagasabb, több mint kétszerese az átlagos értéknek. Kiemelkedően **magas a megtakarítani tudók aránya**, a félretett összeg pedig szintén jelentős. **Adóssággal is jóval kisebb mértékben rendelkeznek**, mint a többi csoport. Bár a bankok felé közülük is minden negyediknek van adóssága, más jellegű tartozásuk lényegében nincsen.

Egytől egyig lakástulajdonosok, melynek értéke közel kétszerese az átlagosnak. A választói csoport lakókörnyezetét leginkább az **új típusú családi ház, társasház, emeletes vidéki ház jellemzi**.

Hobbi

A csoport szabadidős tevékenységére jellemző **a magaskultúra-fogyasztás**. Legjellemzőbb tevékenységük az **újságolvasás**, több mint felük olvas újságot, vagyis pontosan kétszer annyian, mint a teljes népesség körében, **náluk semelyik csoportban sem forgatják nagyobb arányban a nyomtatott sajtót. Könyvet** több mint egynegyedük olvas, ezzel szintén az élmezőnybe tartoznak. **Étterembe, múzeumba vagy kiállításokra**, illetve komolyzenei koncertekre szignifikánsan nagyobb arányban járnak, mint a teljes lakosság, operába pedig – a felmérés szerint legalábbis – egyedül ez a csoport jár. Bár az egyik **legaktívabb internethasználók** – az internetet minden második ide tartozó használja szabadidejében –, a közösségi oldalak használata tekintetében sereghajtók, még feleannyian sem használják ezt a kommunikációs eszközt, mint az átlag. Az átlagostól jelentősen többen szeretnek körükben **kertészkedni, horgászni** is. Zenei ízlésüket a **rock** és a **komolyzene** iránti rajongás karakterizálja.

Civil aktivitás és vallás

Civil szervezetek tevékenységében az átlagnál kétszer nagyobb részük vesz részt, ezzel az egyik legaktívabbak ebből a szempontból. Jelentős számban **párttagok/pártaktivisták** is. Elsősorban a Jobbikhoz köthető szervezetekkel szimpatizálnak, így a Magyar Gárdával, a Koppány-csoporttal, a Hatvannégy Vármegye

Mozgalommal. Legnagyobb „ellenségük” a **TASZ**. Ugyanakkor a **CÖF** sem szimpatikus számukra.

Az összes csoport közül ez a legkevésbé vallásos, az egyház tanítását követő hívő szinte nem is létezik a választói csoportban, legfeljebb a „magam módján vallásos vagyok” válaszokkal lehet találkozni.

Médiafogyasztás

A nyomtatott sajtótermékek közül ők **Magyar Nemzet** egyik legaktívabb olvasói. A szintén jobboldali – feltehetően túlságosan mérsékelt - Heti Választ egyáltalán nem forgatják. A **Nemzeti Sportot** is ez a csoport kedveli az egyik legnagyobb mértékben, az átlagosnál háromszor nagyobb arányban. Emellett a **regionális napilapokból** is ebben a választói csoportban tájékozódnak a legnagyobb arányban. A TV-k közül a **közmédia (MI, Duna TV)** csatornáit az átlagosnál nagyobb arányban nézik. A rádiók közül a közzolgálati **Kossuth Rádiót** az átlagnál kétszer nagyobb részük hallgatja, de sokszorosan felülreprezentáltak a Bartók Rádió adásait hallgatók körében is. A különböző fizetős TV-csatornákat (**HBO, Discovery Chanel, AXN**) is aktívan követik ebben a csoportban. Az internetes médiumok közül az **Indexet** az átlagosnál szignifikánsan többen olvassák, a Facebook-ot azonban csak feleannyian látogatják, a Twitter használata ebben a csoportban pedig egyáltalán nem jellemző. Az internetes híroldalak közül ők olvassák legnagyobb arányban a **Kurucinfót**, de a **444** olvasótáborában is csaknem kétszeresen felülreprezentáltak.

Mit gondolnak a világról?

Ezt a csoportot is **átlag feletti közéleti és politikai érdeklődés** jellemzi, de még az alapvetően elégedetlen átlagnál is elégedetlenebbek a demokrácia működésével. **Az átlagnál csaknem kétszer többen vannak ebben a csoportban azok, akik szerint bizonyos körülmények között jobb a diktatúra, mint a többpártrendszer.**

Ideológiai önbesorolásuk alapján **erősen jobboldalinak** és enyhén konzervatívnak tekintik magukat, emellett **ők alkotják a legradikálisabb választói csoportot** az összes közül. A Jobbikkal rendkívül szimpatizálnak, a többi párt közül a DK-t és az MSZP-t határozottan elutasítják, míg az Együtt-PM megítélése egy kicsivel kedvezőbb, de átlagon aluli. A másik jobbikos csoportnál **elfogadóbbak azonban a Fidesszel szemben.**

A másik Jobbik-szimpatizáns csoport mellett **itt gondolják a legkevésbé, hogy az EU-csatlakozással hazánk felzárkózott volna Európa** fejlett részéhez, és az átlagnál jóval határozottabban egyetértenek azzal, hogy Magyarország csak másodrendű tagja az Európai Uniónak. Az átlagnál jóval kevésbé vélekednek úgy, hogy az EU-tagság nélkül még súlyosabb lenne hazánk helyzete. **A csoport tagjainak elsöprő többsége az uniós csatlakozásnak csak a hátrányait látja.**

A közelmúlt közéleti demonstrációi közül ők szimpatizálnak a legerősebben **a március 15-i és október 23-i megemlékezésekkel**, de az átlagtól kiugróan magasabb szimpátiaindexszel rendelkezik körükben a **Trianonnal kapcsolatos**, a rezsicsökkentés melletti tüntetések, valamint a **Magyar Gárda** akciói is. **A legszélsőségesebben gyűlölik ugyanakkor a Budapest Pride felvonulást**, valamint az etnikai, vallási kisebbségek hátrányos megkülönböztetése elleni tiltakozásokat, utóbbi szimpátiaindexse nulla a százfokú skálán. **A másik jobbikos csoporthoz képest kevésbé érdekli őket a devizahitelek problémái, de nyitottabbak a Békement irányában.**

7. Városi kisnyugdíjasok (MSZP-DK-szavazó)

Demográfia

Viszonylag népes választói csoportról beszélhetünk esetükben, mivel a minta 7%-a tekinthető ide tartozónak. A csoportban **valamivel magasabb a nők aránya**, és tipikusan a **45 év felettek tartoznak ide**, de itt az egyik legmagasabb a **nyugdíjas korúak részaránya**. Alapvetően **urbánus réteget képviselnek**, az átlagnál jelentősen kisebb részük él falvakban, míg **Budapesten az átlagnál kétszer nagyobb arányban**. Budapest mellett tipikusan **nem megyeszékhelyként funkcionáló városokban** élnek a csoport tagjai. Családi állapotuk szerint jellemzően **házasok**, de itt a legnagyobb az **özvegyek** aránya, illetve **az elváltak** is felülreprezentáltak.

Iskolázottság és munka

Alacsonyan iskolázott csoportról van szó, ahol háromszor magasabb a teljes mintánál az **alapfokú végzettségűek** aránya, a magasabb iskolázottsági fokozattal rendelkezők körében alulreprezentáltak. Korszerkezetükből adódóan itt a második legmagasabb a **nyugdíjasok és rokkantnyugdíjasok aránya**, és ezzel párhuzamosan alacsonyabb a dolgozók aránya. Aki dolgozik, az inkább a magánszférában például **irodai dolgozóként** vagy **fizikai munkásként**.

Társadalmi osztály és mobilitás

Erős osztálytudat jellemzi őket: azok közül, akik valamely társadalmi osztályhoz tartozónak érzik magukat, szignifikánsan magasabb a **munkásosztályi identifikáció**, esetleg az **alsó-középosztálybeli besorolás**. A középosztályi önbesorolás átlag alatti, a felső középosztály tagjának pedig egyáltalán nem érzik magukat. Intergenerációs mobilitásról csak korlátozottan beszélhetünk esetükben, mert csupán egyharmaduk szerzett magasabb iskolai végzettséget szüleiknél. A **szüleik alapvetően munkásokból**, vagy alacsonyan képzett szolgáltatóipari dolgozókból (például eladókból) állt. **Kapcsolatrendszerük átlag alatti**, gyenge kapcsolati tőkével rendelkeznek. **Adminisztrátor, segédmunkás** a tipikus foglalkozás a kapcsolatok között.

Jövedelem és vagyon

Jövedelmi helyzetük **az átlagnál rosszabb**, az alacsony jövedelmű választói csoportok közé tartoznak. Megtakarítani mindössze elenyésző részük tud, de a félretett pénzük is alig negyede a teljes populáció átlagos megtakarításainak. A bankok felé jobban eladósodottak, mint a teljes népesség, és közüzemi hátralékuk is jóval nagyobb részüknek van. **Háromnegyedük nehezen vagy nagyon nehezen él meg a jövedelméből.**

Legjellemzőbb lakókörnyezetük a **régi, felújítatlan panellakás, esetleg városi szegénynegyed**. Köszönhetően a lakásuk városi elhelyezkedésének, az értéke a lakásuknak így is átlag feletti.

Hobbi

Szabadidejükben gyakorlatilag **mindannyian néznek televíziót, de újságolvasással is az átlagnál jóval nagyobb arányban töltik idejüket, kertészkedni** pedig valamivel több mint egyharmaduk szokott, ami így szintén szignifikánsan magas arányt jelent náluk. Más kulturális program **(színház, múzeum, koncert) nem szerepel az érdeklődési körükben**. A rock és a mulatós zenét az átlagnál kevésbé szeretik, a **popzenét** viszont kiemelkedő arányban hallgatják ebben a csoportban.

Civil aktivitás és vallás

A civil szervezetek tevékenységében mindössze töredékük vesz részt, egyedül a szakszervezeti tagságuk és párttagságuk kiemelkedő. Ennek megfelelően a fontosabb civilszervezetek munkája is semleges számukra, legyen szó a TASZ-ról vagy a Szolidaritásról. A Greenpeace-t az átlagnál többen, a szélsőjobbaldali szervezeteket az átlagnál sokkal kevésbé támogatják. **A csoport többsége nem vallásos, aki igen, az sem követi az egyházi tanításokat.**

Médiafogyasztás

Sokan és sokféle nyomtatott sajtóterméket fogyasztanak, mindössze elenyésző kisebbsége mondja a csoportnak, hogy egyáltalán nem olvas újságot. A bulvárlapok közül több erősen felülreprezentált náluk: a **Blikket felül, a Borsot négytizedük** olvassa. A baloldali politikai lapokat is az átlagnál magasabb arányban forgatják: a **HVG-t, a Népszabadságot és a 168 Órát** is kiemelkedő arányban olvassák. A fentiek mellett a **Szabad Földet** ez a csoport követi a legnagyobb arányban, és a Helyi Téma olvasótáborában is felülreprezentáltak. A televíziós csatornák közül ebben a csoportban

nézik legnagyobb arányban az **ATV-t**, a közszolgálati média csatornáit viszont az átlagos szint alatt követik. Jellemző, hogy az ATV-t egyedül többen nézik, mint az MI-et és a Duna TV-t együtt. A **Paprika TV** vagy a **Story4** is igen kedvelt a körökben. A Hír TV-re ugyanakkor csak feleannyian kapcsolnak, mint amilyen arányban a teljes népességben teszik ezt. A közzérádiókat kevésbé, a kereskedelmi rádiókat – a **Juventust** – inkább hallgatják. A **Klubrádió** viszont kiemelkedően népszerű a körökben. Internetes információfogyasztásukban a **Startlap** és az **Origó** reprezentált.

Mit gondolnak a világról?

Jóval az átlag feletti közéleti és politikai érdeklődés jellemzi őket, a mostani magyar demokrácia működését pedig ebben a csoportban kifejezetten katasztrofálisnak látják – míg általában a **demokráciát tartják a legjobb kormányzati formának**. Ideológiai azonosulásukat a csoportok közül a **második legerősebb baloldaliság** és a leghatározottabb **liberalizmus** határozza meg. Kifejezetten **mérsékeltnek** tartják magukat. A **Demokratikus Koalíció** a legszimpatikusabb párt számukra (a kutatás a DK népszerűségének csúcspontján készült, 2014 kora nyarán), de szinte hasonló mértékben az **MSZP-t** és az **Együtt-PM-et** is **kifejezetten rokonszenvesnek** tartják. Az LMP-vel mérsékelt szimpatizálnak, a **Fideszt viszont még a Jobbiknál is erőteljesebben gyűlölik**.

Leginkább ők értenek egyet azzal az állítással, hogy az EU-csatlakozást követően hazánk felzárkózott Európa fejlett részéhez, emellett jóval kevésbé vélekednek úgy, hogy Magyarország függetlensége ezáltal jelentősen csorbult volna, illetve, hogy másodrendű tagjai lennének az EU-nak. Azon csoportok közé tartoznak, melyek határozottan egyetértenek azzal az állítással, hogy a csatlakozásunk nélkül már jelentősen rosszabb lenne az ország helyzete, és emellett a **teljes mintánál jóval pozitívabban ítélik meg az euró gazdaságerősítő hatását**. Kifejezetten **Európa-párti csoportról beszélhetünk tehát**.

A tüntetések közül az átlagosnál határozottan szimpatikusabbnak tartják az egyes kormányzati intézkedések elleni demonstrációkat, így a **diák- és oktatási dolgozói tüntetéseket**, a **paksi atomerőmű-bővítéssel kapcsolatos, valamint a megszállási emlékmű elleni akciókat** is. Békemenetet, valamint a Magyar Gárda és a hozzá hasonló szervezetek demonstrációit ellenszenvesnek tartják.

8. Régi munkásosztály (MSZP-szavazó)

Demográfia

Ez a csoport a **minta 2 százalékát** teszi ki, és nagymértékben hasonlít az előző csoportra, de **vidéki lakóhelye és valamivel iskolázottabb** családi háttere miatt mégis külön jellemezzük őket. Ezen eltérésekből adódóan **inkább MSZP és nem pedig Demokratikus Koalíció szavazók**. A csoport dominánsan **60 évnél idősebb emberekből**, elsősorban **férfiakból** áll, akik **kisebb városokban, esetleg megyeszékhelyen laknak**. Nagyon ritka a csoportban az egyedülállók, elváltak és özvegyek, **szinte mindenki házasságban vagy élettársi viszonyban él**. Ez utóbbi kapcsolattípus jellemző a csoport egyharmadára.

Iskolázottság és munka

A csoportra leginkább a középfokú végzettség jellemző. Mintegy fele **érettségivel**, több mint egyharmada **szakmunkás képzettséggel** rendelkezik. Ugyanígy megosztott a csoport aktivitás tekintetében: felük még dolgozik, másik felük már (rokkant)nyugdíjas. A dolgozók között jelentősen dominál a magánszférabeli munkahely, így például a **szakképzett fizikai munkásokat** vagy **irodistákat** alkalmazó cégek.

Társadalmi osztály és mobilitás

A csoport osztálytudata átlagos, akik besorolást alkalmaztak, azok vagy az **alsó-középosztályba** vagy a **munkásosztályba tartozónak érezték magukat**. Sem a felső-középosztály, sem a legalsóbb rétegek nem képviseltetik magukat ebben a csoportban. **A szülőkhöz képest alig emelkedtek a társadalmi ranglétrán**, több mint kétharmaduk ugyanolyan végzettséggel rendelkezik, mint felmenője. **A szülők jellemzően szakmunkások, irodai alkalmazottak voltak**. Ebből is adódhat, hogy igen negatívan látják a mostani generációk előrejutási, emelkedési lehetőségeit.

A csoport a nem túlságosan magas iskolázottsága és anyagi helyzete ellenére is **igen kiterjedt kapcsolati rendszerrel rendelkezik**. **A legmagasabb pozíciójú emberek** (tudósok, politikusok, bankárok) **kivételével szinte minden fontosabb társadalmi/foglalkozási csoportból** (a postásoktól a kisvállalkozókon át a bolti eladókig) **vannak jó kapcsolataik**.

Jövedelem és vagyon

A csoport tagjai **nehezen vagy nagyon nehezen jönnek ki jövedelmükből/nyugdíjukból**, az egyik legalacsonyabb bevételű kategória ez. Ugyanígy a **megtakarításaik is elenyészőek**, nem csak arányaiban (azaz, hogy mekkora százalékuk rendelkezik egyáltalán megtakarítással), hanem összegében is. Ez utóbbi szempontból az összes vizsgált csoport közül **a legrosszabb helyzetben vannak**. Minden negyedik megkérdezett rendelkezett banki tartozással is, de **az eladósodottság nem jelentősen magasabb, mint más csoportokban**.

A lakáshelyzetük nem jó, de nem is a legreménytelenebb: **többségük átlagos értékű panellakásban vagy falusi kockaházban lakik**. Sokan élnek vidéki családi házas környéken is.

Hobbi

Időeltöltés szempontjából egy beszűkült csoportról beszélhetünk, aki kevés hobbinak él. A **kertészkedés, barkácsolás, kézműveskedés** jellemző rájuk. Ugyanakkor relatíve aktív internethasználók. **Zenében mindenevők**, a komolyzene kivételével. Legjobban **a mulatós zenét** kedvelik, de népszerű a **popzene** is körükben.

Civil aktivitás és vallás

Egynegyedük valamilyen helyi civil szervezetben, körben tevékenykedik, **ráadásul a párttagok száma tekintetében ez a csoport végez az élen**. A civil tevékenység elsősorban a helyi szociális és oktatási szervezetekhez köthető.

Az ismertebb civil szervezetek közül **egyikért sem „rajonganak”, de az átlagnál jobban támogatják a Millát, a Szolidaritást, vagy a Greenpeace-t**. A TASZ már a semleges mezőbe tartozik, a jobboldali civilek pedig egyértelműen ellenszenvesek számukra.

Az egyház tanításait szigorúan nem követi senki a megkérdezettek közül, az átlagnál kevesebben vallásosak „a maguk módján”, **de a többség nem vallásos egyáltalán**.

Médiafogyasztás

A csoport újságokat ritkán vesz a kezébe, ha igen, akkor elsősorban a **Borsot, a Metropolt és a Nemzeti Sportot**. Televízióban elsősorban **ATV és Viasat3** pártiak, rádiócsatornák közül pedig a **Kossuth és Petőfi Rádiót** hallgatják valamennyire. Érdekes módon az interneten ugyanakkor jelen vannak (**[origo]-t és nol.hu-t** olvasnak), sőt a **közösségi oldalakat (Facebook)** is **viszonylag gyakran használják**.

Mit gondolnak a világról?

A politika és a közélet iránt viszonylag nagy érdeklődést mutatnak a csoport tagjai. **A magyar demokrácia helyzetével végtelkéig elégedetlenek**, sőt minden hatodik megkérdezett általában a demokrácia helyett is el tudna diktatúrát képzelni. Az csoport kétharmada azonban kifejezetten demokráciapárti.

Értékrendjét tekintve ez a **legbalosabb csoport**, ugyanakkor relatíve liberálisnak és mérsékeltnek is tekintik magukat a liberális-konzervatív és a mérsékelt-radikális skálán. A **legszimpatikusabb párt számukra az MSZP**, de **nem ódzkodnak a DK-tól és az Együtt-PM-től sem**. Az LMP bár nem antipatikus számukra, de nem is vonzó, a Jobbik és különösképpen a Fidesz viszont taszítja a csoport tagjait.

Az **uniós csatlakozás tekintetében megosztott közösségről van szó**: egyaránt nagy számban érzékelik az **előnyeit és a hátrányait a tagságnak**. Nem érzékelik azt, hogy Magyarország feladta a függetlenségét vagy másodrendű tag lenne, de az euró bevezetéséért sem rajonganak, és az uniós támogatások hasznosulását sem tartják megfelelőnek.

A tüntetések megítélésben tartják az ideológiai irányt, azaz **támogatják és szimpatizálnak minden kormányellenes baloldali megmozdulással, és ellenzik a jobboldali és szélsőjobboldali demonstrációkat**.

9. Balliberális értelmiség (DK-MSZP-szavazó)

Demográfia

A baloldal-szimpatizánsok második, az előzőhöz képest sokkal szűkebb csoportja: a minta 1%-át alkotják. Alapvetően a **budapesti idős férfiak** választói csoportja, közel kétharmaduk **hatvan év feletti**, abszolút többségük pedig a **fővárosban** él. Vidéki városokban találunk még csoporttagokat, falvakban lényegében nem. **Főleg házasságban** élnek, esetleg özvegyek vagy elváltak.

Iskolázottság és munka

Magasan iskolázottak, több mint duplája az átlagosnak a diplomával rendelkezők aránya, és az érettségizettek is felülreprezentáltak ebben a csoportban, ennél alacsonyabb végzettségűt pedig lényegében nem is találunk soraikban.

Életkorukból adódóan gazdasági aktivitásuk az átlagosnál jóval alacsonyabb, jelentős többségük **nyugdíjas**. Kiemelkedően magas, az átlag négyszerese **a (korábban) vezető pozíciót betöltők** aránya.

Társadalmi osztály és mobilitás

Az **átlagnál valamennyivel nagyobb osztálytudat** jellemzi a csoportjukat: legnagyobb arányban a **középosztályi léttel tudnak azonosulni**, de egyaránt gyakori az alsó- és felső középosztálybeli identifikáció.

Társadalmi mobilitás szempontjából az **egyik legmozgékonyabb réteget alkotják, háromnegyedüknek ugyanis sikerült szüleik iskolai végzettségét meghaladniuk**. A társadalmi felemelkedés lehetőségét ennek ellenére nem tartják sokkal egyszerűbbnek, mint az átlag. Bár egy jelentős részük estében már a szüleik is magas iskolázottságúak voltak, mégis **a legjellemzőbb a szakképzett fizikai munkás felmenő**.

Társadalmi kapcsolataik kiterjedtek, és jellemzően jó viszonyt is ápolnak különböző foglalkozású ismerőseikkel, tehát értékes társadalmi tőkével bírnak. Elsősorban **pénzügyben dolgozókkal, vállalkozókkal, újságírókkal, más értelmiségi szakmák képviselőivel vannak jóban**.

Jövedelem és vagyon

Háztartásuk **a legmagasabb jövedelmű csoportok közé tartozik**, több mint harmaduk tud félretenni belőle, **megtakarításuk értéke pedig az összes vizsgált csoport közül a legnagyobb**. Ezzel párhuzamosan **kisebb arányban terheltek adóssággal, rezsitartozásuk például szinte alig van**.

Azon kevés szerencsés választó csoport tagjai, akiknek egytől egyig **saját tulajdonú lakóingatlanuk van**, melynek átlagos értéke a második legértékesebbé teszi otthonukat. Amely jellemzően **téglalapítású társasház vagy családi házas környéken áll**, de az átlagnál jóval nagyobb valószínűséggel élnek **polgári lakásban vagy villában**. Egy részük azonban mindenek ellenére **panelben él**.

Hobbi

A csoport szabadidős tevékenységét átlag feletti **újság- és könyvolvasás jellemzi**. Szívesen járnak **vásárolgatni**, és a választói csoportok közül ők járnak legnagyobb arányban **étterembe** is, szeretnek baráti összejöveteleket tartani a lakásukon. Ugyanakkor az internetet és főleg a **közösségi oldalakat közülük jóval kevesebben látogatják szabadidejükben**. Az elektronikus zenét egyáltalán nem kedvelik, és a mulatós sem áll hozzájuk közel, a **pop- és a komolyzenét viszont kifejezetten kedvelik**.

Civil aktivitás és vallás

A **civil szervezetek tevékenységében az átlagosnál kevésbé vesznek részt, ha igen, akkor is sporttal, aktív pihenéssel foglalkozó szervezeteknek a tagjai**. Ugyanakkor **nagyon tudatosan az összes baloldalinak és liberálisnak titulált civil szervezetet kedvelik** a Millától a Szolidaritáson át a HAHA-ig, és elutasítanak minden jobboldali szervezetet. **Ők alkotják a legkevésbé vallásos csoportot** – mindössze elenyésző részük vallásos –, sőt itt a legmagasabb a kifejezetten **vallásellenesek** aránya.

Médiafogyasztás

Messze ők **a legaktívabb újságolvasók**, érdeklődésük jellemzően a politikai, közéleti sajtóra terjed ki, a bulvárlapokat az átlagnál kisebb mértékben olvassák. **Kedvenc lapjuk a Népszabadság**, amit ebben a csoportban olvasnak a legtöbben, több mint egynegyedük, vagyis hétszer nagyobb arányban, mint a teljes populáció. Szintén ők olvassák a leginkább a

HVG-t, a 168 Órát, a Magyar Narancsot és a Figyelő-t is. Regionális napilapokat viszont egyedülálló módon egyáltalán nem olvasnak. A televíziócsatornák közül ők adják az **ATV nézőinek legnépesebb csoportját**, a Hír TV-t viszont a legkevésbé ez a csoport nézi, az átlagnál hatszor kevesebben követik, de **átlag alatti az országos kereskedelmi csatornák és a közmédia csatornáit nézők aránya is náluk.** A **Klubrádió és a Juventus** hallgatóinak legnagyobb csoportját a szintén ők alkotják. Az **internetes hírportálokat** átlagon felül látogatják, a **webkettes tartalmak közül a Facebookot** ugyanakkor kisebb mértékben használják, bár a nemrég megszüntetett iwiv-et közülük használták az egyik legnagyobb arányban.

Mit gondolnak a világról?

Csoportjukat **érdekli leginkább a közélet illetve a politika**, a jelenlegi magyar demokrácia működésével pedig ők a legelégedetlenebbek. **Erős baloldali és liberális értékorientáció jellemzi őket, emellett az egyik legmérsékeltebb csoportot alkotják.** A **Demokratikus Koalícióval** nagyon erősen szimpatizálnak, de az összes többi baloldali pártot szimpatikusnak tartják. Közülük az **Együtt-PM-et kifejezetten rokonszenvesnek tartják**, de **elfogadható számukra az MSZP**, és – jóval kisebb mértékben – még az LMP is. A jobboldali pártokat viszont egységesen ki nem állhatják: a Fideszt és a Jobbikot is szélsőségesen elutasítják.

A végsőig elkötelezettek a demokrácia mellett, tízből kilencen egyetértenek azzal az állítással, hogy a demokrácia minden más politikai rendszernél jobb, és nincs köztük olyan, aki bizonyos helyzetekben jobbnak tekinti a diktatúrát a demokráciánál.

A legkevésbé ebben a csoportban értenek egyet azzal, hogy az Unióba történő belépésünk jelentősen csorbította hazánk függetlenségét valamint azzal is, hogy Magyarország csak másodrendű tagja lenne az EU-nak. Ugyanakkor szinte teljesen egyetértenek azzal, hogy az EU nélkül már ma is súlyosabb helyzetben lennénk, és az euró gazdaságerősítő hatásával is ők értenek a leginkább egyet. **A leeurópapártibb csoportról van szó, az Uniónak szinte kivétel nélkül csak az előnyeit látják.**

A közelmúlt tüntetései közül **erőteljesen szimpatizálnak minden, a kormányzati tevékenységgel szemben kritikus demonstrációval, a diáktüntetésektől a megszállási erőműelleni tiltakozásig, de a körükben a legmagasabb a Budapest Pride elfogadottsága is.** A kormánypárti Békemenetet és a rezsicsökkentés melletti akciókat határozottan ellenszenvesnek tartják, a Magyar Gárda demonstrációit pedig teljesen elutasítják.

10. Az előző rendszer elitje (MSZP-szavazó)

Demográfia

A minta **egy százalékát kitevő szűk csoport nagy hasonlóságokat mutat az előző baloldali csoporttal, a különbségek fő meghatározó tényezője ezen csoport vidéki lakóhelyéből adódik.** A csoport **dominánsan férfiakkól áll, és a hatvan év feletti korosztályban van felülreprezentálva.** A 30 és 44 év közötti középgenerációban még jelen van, de ennél fiatalabbak lényegében nincsenek köztük. Jellemzően a **megyeszékhelyeken és Budapesten laknak,** de vannak köztük egy városok lakói is. Kisebb településeken viszont nincsenek jelen.

Iskolázottság és munka

A csoport kifejezetten **magasan iskolázott,** az átlagot jóval meghaladó mértékben találunk **diplomásokat és érettségivel** rendelkező személyeket köztük. Alapfokú vagy szakmunkás képzettségű személyek nem jellemzőek a csoportra. A korfából is adódóan igen magas a **nyugdíjasok aránya,** a még mindig aktívak körben azonban valamivel magasabb az átlagnál az állami alkalmazottak, ezen belül is **az irodai dolgozók aránya.** A **vezető beosztású** és az **értelmiségi** munkák ugyancsak jellemzőek.

Társadalmi osztály és mobilitás

Ennek a csoportnak van a **legerősebb középosztálybeli tudata,** sőt a **kifejezetten felső-középosztálybeliek körében is átlag felett** találhatóak meg. Mindezt egy igen **erős intergenerációs mobilitással** érték el: **több mint háromnegyedük jobban képzett, mind szüleik.** Ugyanakkor már a szülők is általában diplomás emberek voltak, így kifejezetten **képzett családból származó tagjai vannak a csoportnak.** Kiterjedt, „elitista” **kapcsolati háló** jellemzi a csoport tagjait, elsősorban **diplomás emberekkel ápolnak** jó kapcsolatot (ügyvédek, mérnökök, igazgatók), a kevésbé képzett rétegek között nincsen szorosabb ismerőseik.

Jövedelem és vagyon

A csoport **jövedelme átlag feletti, de nem kiemelkedő.** Vélhetően a nyugdíjasok és a vidékiek nagy részaránya lehúzza az iskolázottságból adódó magasabb jövedelemszintet.

Ennek megfelelően bár a **többség elégedett a bevételével, de a csoport egynegyede kifejezetten nehezen jön ki a nyugdíjából.** Ugyanakkor **mind arányában, mind mértében átlagon felüli a csoport megtakarítási szintje. A banki tartozások itt jellemzőek,** de egyértelműen nem a legjobban eladósodott közegről beszélhetünk.

A lakását tulajdonolja, nem pedig bérlő ez a csoport, de a **lakás értéke épphogy meghaladja az átlagot. A legjellemzőbb lakókörnyezet a panel,** de sokan laknak társasházban és polgári lakásban is.

Hobbi

A **TV-nézés, az újságolvasás és a könyvolvasás** a legfontosabb időeltöltése ennek a csoportnak. A TV ezek közül is kiemelkedik, lényegében a megkérdezettek mindegyike említette mint saját szórakozást. Ezen felül kifejezetten **szabadtéri hobbik mint a kertészkedés és a horgászás** szerepel a kedvencek között, ugyanakkor a **közösségi oldalakat a többség kerüli.** A csoport tagjai a **legnagyobb komolyzene rajongók, de hódít körükben a pop zene is.**

Civil aktivitás és vallás

A csoport civil aktivitása átlagon aluli, mindössze **minden ötödik ember vesz részt valamilyen civil szervezet tevékenységében.** Ugyanakkor relatíve magas (de összességében még így sem kiemelkedő) a **szakszervezeti tagok és a különféle lokális csoportokban** (helyi eseményeket szervező körök, településszépítők stb.) aránya.

Az ismertebb, politikában is érintett civil szervezetek közül az „ellenzékiként” vagy „balosként” számon tartott körökkel szimpatizálnak, így a **Millával, a TASZ-szal és a Szolidaritással.** A sokkal fiatalabbakat megszólító HAHA-ról viszont már vegyesebb a képük. A **jobboldali (CÖF) vagy szélsőséges (Magyar Gárda) szervezeteket viszont nagyon élesen utasítják el.**

A csoport – ellentétben a baloldali elit másik felével – **részben igen vallásos.** A megkérdezettek **fele követ valamilyen vallást, egytizede kifejezetten betartja az egyházi előírásokat. A csoport másik fele viszont határozottan elveti a vallást.**

Médiafogyasztás

Intenzív újságolvasóként számos különböző lapot olvasnak a csoport tagjai. Az olyan ingyenes lapokon túl, mint a **Metropol** vagy a **Szuperinfó**, szeretik a **Nők Lapját**, a **Borsot**, de természetesen a baloldali sajtótermékeket is: a **Népszabadságot**, a **168 órát** és a **HVG-t**. A televíziós csatornák közül a „kötelező” **ATV-n** túl az **RTL Klubot** nézik (de a **TV2-t** kevésbé), **valamint a Story4-et** és **nem kiemelkedő, de azért átlag feletti mértékben az MI-et**. A rádióadók közül ők a **Bartók Rádió** legnagyobb hívei. Természetesen **átlag felett hallgatnak Klubrádiót**, **de a többi baloldali csoporthoz képest kifejezetten kevesen** (feltehetően a Klubrádió vidéki adásainak megszüntetése miatt). A helyi rádiókat, televíziókat, újságokat kedvelik. Interneten az **index.hu-t** és a **Startlapot** használják, de közösségi médiában gyengék.

Mit gondolnak a világról?

Kiemelkedő közéleti és politikai érdeklődés jellemzi ezt a közeget, amelyik egyben az egyik legelégedetlenebb a magyar demokrácia jelenlegi helyzetével. **Általában a demokratikus rendszerekkel nagyon erősen szimpatizálnak**, de a csoport **egy része bizonyos körülmények között a diktatúrát** is el tudja képzelni mint ideális kormányzási forma.

Kifejezetten baloldali, liberális és mérsékelt a csoport – ezekkel az értékekkel lényegében teljesen tudnak azonosulni. A legszimpatikusabb párt számukra az **MSZP**, de érdekes módon **a Demokratikus Koalíciónál az Együtt-PM, sőt az LMP is népszerűbb a körükben. Azaz Gyurcsány Ferencsel inkább ellenséges közegről van szó**. Természetesen **ebben a körben mind a Fideszt, mind a Jobbikot teljes mértékben elutasítják**.

Az Európai Uniónak alapvetően az előnyeiket látják, de semmiképpen sem annyira egyöntetűen, mint az előző baloldali csoport. Nem gondolják kiemelkedő mértékben, hogy Magyarország csatlakozásával felzárkóztunk volna Európa fejlett részéhez, ugyanakkor hisznek abban, hogy **az uniós tagság megvéd minket a gazdasági válságtól, és az euró bevezetése fontos és hasznos intézkedés lenne**.

Leginkább az **Alaptörvény és a Szabadság téri német megszállási szobor** elleni tüntetésekkel ért egyet ez a csoport, a **hajléktalanokért indított akciókat** és az **oktatási dolgozók** megmozdulásait is. **Ugyanakkor baloldali csoportként is szimpatizálnak a rezsicsökkenést támogató rendezvényekkel**. Az átlagnál

megértőbben, de semmiképpen sem nagy lelkesedéssel tekintenek a Budapest Pride-ra, és kifejezetten ellenszenves számukra a Békement vagy a Magyar Gárda.

I I. Városi pragmatikus értelmiség (Együtt-PM-szavazó)

Demográfia

A minta 2%-át teszi ki az Együtt-PM-szavazók csoportja. Többségében nők alkotják, és inkább a középkorúak és idősebbek képviselik ezt a csoportot, meghatározó többségük 45 év feletti. Ők alkotják az egyik legkevésbé falusias választói csoportot. Házások és özvegyek vannak felülreprezentálva a csoportban.

Iskolázottság és munka

Nagyon képzett, magas iskolázottságú választói csoportot alkotnak, mert **abszolút többségük diplomával rendelkezik**, az érettségénél alacsonyabb végzettségűek aránya pedig mindössze egytizednyi.

Az átlagos szinttől valamivel **nagyobb arányban dolgoznak**, de kismértékben **felülreprezentáltak körükben a nyugdíjasok**. A teljes népességhez képest **nagyobb arányban foglalkoztatják őket az állami szférában**, tipikusan értelmiségi munkakörben. **Értelmiségi feladatot** az összes csoport közül **a második legnagyobb arányban ők végeznek**.

Társadalmi osztály és mobilitás

Magas társadalmi mobilitás jellemzi a csoportot, mindössze negyedüknek nem sikerült magasabb iskolázottságot elérnie, mint szüleinek. Ha önbesorolásra kerül a sor, akkor **túlnyomó többségben a középosztályi identifikációt választják**, az átlagnál több mint kétszer gyakrabban, de a **felső középosztályinak is kétszer nagyobb arányban vélik magukat** az átlagosnál.

A vezető és értelmiségi hivatások képviselői vannak felülreprezentálva ismerőseik között, és velük jellemzően jobb a személyes kapcsolatuk is, vagyis **átlag feletti kapcsolati tőkével bírnak**.

Jövedelem és vagyon

Jövedelmi szintjük kifejezetten magas, több mint másfélszerese az átlagos háztartási jövedelemnek, ezért nem is meglepő, hogy közülük sokaknak van megtakarítása, a félretett pénzük összege pedig ötszöröse a társadalmi középértéknek. Szubjektív anyagi jólétük is magas, kilentizedük kijön, vagy egyenesen kényelmesen megél jövedelméből. Az átlagosnál kisebb arányban találunk közöttük adóssággal rendelkezőt.

Kivétel nélkül saját tulajdonú lakóingatlanal bírnak, melynek értéke jelentősen meghaladja az átlagot. A teljes népességnél jellemzőbb náluk az újépítésű családi házas környezet, a felújított panel és a polgári lakás.

Hobbi

A csoport kikapcsolódási szokásaira jellemző az **átlag feletti újság- és könyvolvasás. Ez a csoport internetezik az egyik legnagyobb arányban** kikapcsolódási céllal, ugyanakkor **a közösségi médiát jóval kisebb arányban használják** szabadidejükben, mint a teljes populáció. Az aktív kikapcsolódást is kedvelik: **magas közöttük a rendszeresen sportolók aránya**, de az átlagosnál többen járnak közülük **fitness vagy konditerembe** is. Egyedül **a komolyzenét kedvelik az átlagosnál lényegesen jobban**, a többi stílust kevésbé, az elektronikus zenét és a mulatóst pedig egyáltalán nem kedvelik.

Civil aktivitás és vallás

A civil szervezetek munkájában átlagos mértékben vesznek részt. Amikor igen, akkor **szakmai érdekszervezetekben, környezetvédelemmel foglalkozó szervezetek munkájához járulnak hozzá.** **Az átlagnál sokkal kevésbé vallásosak,** ellenben **a határozottan nem vallásosak aránya jelentősen magasabb** ebben a választói csoportban az átlagnál. Az ismertebb civil szervezetek közül nagyon következetesen támogatják az összes baloldali és liberális szervezetet, és utasítják el az összes jobboldali és szélsőjobboldali mozgalmat.

Médiafogyasztás

Médiafogyasztásukra jellemző, hogy a nyomtatott sajtótermékek közül **a bulvármédiát határozottan kevesebben olvassák,** mint az a teljes népességben jellemző. A közéleti újságok közül **kizárólag a baloldali nyomtatott médiumokat követik, azt viszont kiemelkedően magas arányban. Ez a csoport olvassa az egyik legnagyobb**

arányban a **Magyar Narancsot**, a **Népszabadságot**, a **HVG-t**, a **168 Órát** és a **Figyelőt** is, többszörös arányban az országos szinthez képest. Az országos kereskedelmi tévécsatornákat, a közmédia csatornáit és a Hír TV-t is átlag alatti mértékben nézik, de **az ATV-t két és félszer többen, mint a teljes vizsgált populációban**. A rádiók közül a **Klubrádió** adásait hallgatják kiemelkedő arányban, az internetes portálok és kommunikációs csatornák közül pedig az **Indexet** és az **Origót** is **ők olvassák az egyik legnagyobb arányban**.

Mit gondolnak a világról?

A közélet és a politika iránt az egyik legjobban érdeklődő csoportot alkotják, emellett **lesújtóan negatív a véleményük a demokrácia működéséről**, de **rendkívül elkötelezettek a demokrácia intézménye iránt**, az átlagosnál kétszer nagyobb részük szerint ez a rendszer mindenmás politikai berendezkedésnél jobb. Ideológiai önbesorolásuk szerint **baloldaliak és mérsékelt liberálisok**, emellett pedig **a legkevésbé radikálisok**. Kétség kívül **az Együtt-PM a legszimpatikusabb párt számukra**, de **a baloldal többi pártját is inkább szimpatikusnak tartják**, sorrendben a Demokratikus Koalíciót, MSZP-t, de még az LMP-t inkább elfogadhatónak tartják. **A Jobbikot és a Fideszt ugyanakkor a leghatározottabban elutasítják**, a **kormánypárt még a Jobbiknál is ellenszenvesebb számukra**.

Határozottan elutasítják azt az állítást, hogy az EU-csatlakozással jelentősen csorbult hazánk függetlensége, és azt is, **hogy másodrendű tagjai lennének az Európai Uniónak**. Ezzel szemben az átlaghoz képest **sokkal erősebben egyetértenek azzal, hogy az Unió nélkül sokkal nehezebb helyzetben lenne Magyarország**, emellett pozitívabban vélekednek az euró gazdaságerősítő hatásáról, valamint az EU gazdasági kilátásairól.

A demonstrációk közül messze az átlagot meghaladó mértékben, **(az egyik) legnagyobb mértékben szimpatizálnak a Szabadság téren felállított emlékmű, az Alaptörvény elfogadása elleni, valamint a diákok, valamint az oktatásban dolgozók tüntetéseivel**. **A Békemenetet és a rezsicsökkentés melletti megmozdulásokat ebben a csoportban utasítják el a leghatározottabban**, és ugyanennyire **elítélik a Magyar Gárda és az ahhoz hasonló szervezetek akcióit is**.

12. A dolgozó középgeneráció (LMP-szavazó)

Demográfia

A minta 1%-át adja ez a választói csoport. A csoportok közül itt találjuk a **második legjelentősebb férfitöbbséget**, mindössze elenyésző részük nő. **Döntően a fiatal, de nem a legfiatalabb generáció tagjai, háromnegyedük 30 és 44 év közötti. Budapesten vagy a megyeszékhelyeken élnek.** A kisebb településtípuson jelentősen alulreprezentáltak. Családi állapotukra jellemző, hogy az **átlagnál jóval nagyobb arányban találunk közöttük egyedülállókat**, a legjellemzőbb státusuk, hogy **együtt élnek valakivel, de nem házasok**. Ezzel összefüggésben náluk a **legalacsonyabb az átlagos gyerekszám**.

Iskolázottság és munka

A csoport tagjainál jellemző, hogy **csak alapfokú végzettségük van**, ugyanakkor a teljes populációhoz mérten kétszer többen vannak közöttük azok, akik még tanulnak. Ők adják a **legfoglalkoztatottabb választói csoportot**, aki nem tanul, dolgozik, nyugdíjas itt egyáltalán nincsen. Túlnyomó többségük a **privátszektorban dolgozik**, legnagyobb részük a **szolgáltató iparban**, például bolti eladóként, fodrászként, pincérként.

Társadalmi osztály és mobilitás

A csoportot nem igazán jellemzi osztálytudat, de legnagyobb arányban mégis munkásosztálybelinek tekintik magukat. A legalsó és a legfelső kategóriákkal egyáltalán nem azonosítják magukat, **középosztálybeliket** találunk még a csoportban. **Az átlagnál is kisebb mértékű intergenerációs mobilitás** jellemzi a csoportot, mivel csak egyharmaduknak magasabb az iskolai végzettsége a szüleikénél. Ennek az is az oka, hogy általában **jó családból származnak, magas végzettségű felmenőkkel rendelkeznek.** Mégis, **a magukhoz hasonló emberek előrejutását ők látják a legnehezebbnek, négyötödük szerint nehezebb ma előrejutniuk szüleikhez képest.**

Társadalmi kapcsolataik **kiterjedtsége és kapcsolati tőkéjük szinte minimális.** **Kapcsolataik leginkább segédmunkások körében vannak.**

Jövedelem és vagyon

Jövedelmük magasabb az átlagosnál, a középmezőnybe tartozik, többségük ugyanakkor **saját bevallása szerint nehezen jön ki belőle**. Ennek oka lehet, hogy sokuk a fővárosban él. **Megtakarításuk** összege – fiatal koruk miatt is - csak **töredéke az átlagosnak**. A teljes népességhez képest többen cipelnek magukkal **adósságot**, **kimagaslóan sokan tartoznak bankoknak**, mindemellett **toronymagasan nekik van a rokonok felé fennálló** tartozása is.

Fele-fele arányban találunk köztük lakástulajdonost és bérlőt, ebben a csoportban a **legmagasabb az ingatlanbérlők aránya**. **Ingtanuk értéke a második legalacsonyabb** a vizsgált választói csoportok közül. **A lakótelepek a legjellemzőbb lakókörnyezet számukra**, a csoport tagjainak többsége ilyen házakban él. Más lakóhely típus szinte nem is található a csoportban.

Hobbi

Szabadidejük eltöltésére a beltéri hobbik jellemzőek. **Nagyobb arányú TV nézés** jellemző, ugyanakkor újságot és könyvet messze ők olvasnak a legkisebb arányban. **Közösségi oldalak** látogatásával azonban valamivel többen mútatják idejüket. Ebben a választói csoportban **játszanak a legtöbben számítógépes vagy videó játékokkal**, szívesebben járnak **kocsmába, kávézóba vagy szórakozóhelyekre**. Nagyon szeretnek **sportolni** is. Az **elektronikus zenét** kedvelik az átlagosnál kétszer jobban, a többi stílus iránt viszont a teljes populációnál jóval kevésbé rajonganak.

Civil aktivitás és vallás

Átlagosnál valamelyest aktívabbak különböző civil szervezetekben. **Sportklubok és szakszervezetek** tagjai, de sokan különféle **vallási csoportokat** is választanak maguknak. Feltehetően generációs alapon egyedül a **Hallgatói Hálózat** áll hozzájuk közelebb, minden más civil kezdeményezést átlag alatt támogatnak. Kifejezetten **megvetik a szélsőjobb oldali** mozgalmakat.

Vallásosabbak az átlagnál, de csak a maguk módján, az **egyház tanításait semelyikük sem követi**.

Médiafogyasztás

Az átlagnál jóval kevesebb féle sajtóterméket fogyasztanak. **Nyomatott sajtót csak akkor vesznek kezükbe, ha az ingyenes (Metropol, Helyi Téma).** A két országos kereskedelmi csatorna közül **számottevően jobban kedvelik az RTL Klubot**, mint a TV2-t. Szeretik a **Viasat3-at** és a **Story4-et**. A közmédia csatornái közül az MI az ő fogyasztásukban is felülreprezentált, felük követi ennek műsorait. **Az ATV-t és a Hír TV-t ugyanakkor feleannyian** sem nézik, mint a teljes populációban. A rádiók közül a **Music FM-et** ők hallgatják a legtöbben, a könnyűzenei Petőfit azonban ebben a csoportban hallgatják a legkisebb arányban. **Az internetes hírportálok és kommunikációs eszközök használatában ugyanakkor az élen járnak.** Ők az egyik legaktívabb **facebookozók**, a **Twittert** pedig toronymagasan ez a réteg használja a legtöbbet, az átlagosnál négyszer nagyobb arányban. **A hírportálok közül leginkább az Indexet kedvelik**, több mint egyharmaduk követi rendszeresen, vagyis a csoportok közül holtversenyben a legnagyobb arányban.

Mit gondolnak a világról?

A csoportba tartozók **a közéleti kérdések, a társadalmi problémák iránt a legkevésbé érdeklődnek**, a politika viszont az átlagnak megfelelő mértékben érdekli őket. A Fidesz- és Jobbik-szavazók után ők vallják magukat leginkább **jobbaldalinak**, és a liberális-konzervatív skálán is **inkább a konzervatívok felé húznak**. Ugyanakkor önbevallásuk szerint **mérsékelt csoportról** van szó. Az **LMP-t tartják a legszimpatikusabb pártnak**, az összes többi párt kifejezetten ellenszenves a számukra, **legkevésbé a Fideszt, leginkább pedig a Jobbikot és a DK-t utasítják el.** **Az egyik legszkeptikusabb csoport a demokráciát illetően, mivel mindössze ötödük szerint jobb a demokrácia minden más politikai rendszernél, míg több mint egynegyedük szerint a diktatúra bizonyos körülmények között jobb a demokráciánál.**

Ez a csoport ért leginkább egyet azzal, hogy az **EU-csatlakozás után Magyarország jelentősen felzárkózott Európa fejlett részéhez**, de ezzel egyidejűleg szignifikánsan nagyobb mértékben gondolják azt is, hogy ezzel hazánk függetlensége jelentősen csorbult. Az átlagnál szkeptikusabbak az Euróval és az Unió gazdasági kilátásaival kapcsolatban is. Megosztottak az Unió előnyei és hátrányai tekintetében, de **inkább szkeptikusak, mint EU-pártiak.**

A tüntetések közül az átlagnál nagyobb mértékben szimpatizálnak a rezsicsökkentés melletti megmozdulásokkal, valamint a **devizahiteles** és a **Critical Mass** tiltakozásokkal. Bár határozottan **elutasítják a Békemenetet**, ugyanakkor számos kormányellenes tüntetést is határozottan ellenszenvesnek tartanak.

13. Fiatal városi fehérgalléros (LMP-szavazó)

Demográfia

Az **LMP-szavazók nagyobbik „tömbjét”** ez a csoport alkotja, de ide is mindössze a megkérdezettek 2%-a tartozik. **Kormegoszlásuk alapján főleg a fiatalabb és középkorú generációk tagjai tartoznak ide, 60 év felett igencsak alulreprezentáltak. Legnagyobb részük Budapesten és megyeszékhelyeken lakik, a községekben ugyanakkor nem igen találhatóak meg. Sok közöttük a partnerkapcsolatban, élettársi kapcsolatban élő, valamint az elvált.**

Iskolázottság és munka

Kiemelkedően magasan képzett választói csoportot alkotnak, kétszer nagyobb arányban rendelkeznek felsőfokú végzettséggel, mint az átlag, az alacsonyabb végzettségűek körében pedig alulreprezentáltak, alacsonyabb végzettségű pedig nincsen közöttük.

A dolgozók részaránya nem kiemelkedően magasabb a teljes populációban jellemző mértéknél, számottevően alacsonyabb ugyanakkor a nyugdíjasok részaránya. Legjellemzőbben értelmiségiként dolgoznak, de sok közöttük a vezető beosztású és az irodai alkalmazott is. Inkább a versenyszférában dolgoznak, de az átlagnál nem kisebb az állami alkalmazottak száma sem.

Társadalmi osztály és mobilitás

Őket jellemzi a **második legerősebb osztálytudat** a vizsgált csoportok közül, több mint háromnegyedük érzi úgy, hogy valamelyik társadalmi osztályhoz tartozik. Legnagyobb arányban a **középosztállyal és a felső középosztállyal** azonosítják magukat. Alsóbb osztálybeli alig van köztük.

Az **inkább mobilis** választói csoportok közé sorolhatjuk őket, ugyanis **háromötödük magasabb iskolai végzettséget tudott elérni szüleinél. A szülei közép- vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezett, sok volt közöttük a vezető beosztású és az értelmiségi is.**

Társadalmi beágyazottságuk átlag feletti, kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkeznek. Kiemelkedően jó kapcsolatuk van kutatókkal, újságírókkal, művészekkel, politikusokkal, tanárokkal.

Jövedelem és vagyon

Kifejezetten jó anyagi körülmények között élnek: az átlagosnál másfélszer magasabb jövedelemmel rendelkeznek, közülük minden negyediknek van megtakarítása, melynek összege háromszorosa az átlagnak. Adósságuk lényegében semmilyen irányban nincsen.

Az átlagosnál nagyobb az aránya, **akik albérlőként vagy bérlőként laknak**, az összes ebbe a csoportba tartozó közel egynegyede él így. A lakástulajdonosok **lakása ugyanakkor jóval többet ér az átlagnál. Jellemzően családi ház, villa vagy emeletes vidéki ház található a lakókörnyezetükben.**

Hobbi

Szabadidős tevékenységeiket a **magaskultúra fogyasztása** és a tömegkultúra elutasítása jellemzi leginkább. Ebben a csoportban töltik **legkevesebben az időt tévénézésel**, ugyanakkor **újságot és könyvet az átlagnál jóval többen olvasnak közülük**. Szívesen és az egyik **legnagyobb arányban járnak étterembe, múzeumba, kiállításokra, vagy éppen színházba**. Az internetet minden második ide tartozó használja szabadideje eltöltésére, vagyis ők **az egyik legtöbbet internetezők**. Kétszer többen sportolnak közöttük, mint a teljes népességben, de a **kertészkedés**, a kiskert művelése is messze ebben a választói csoportban a legnépszerűbb. Nem viselik el a mulató és az elektronikus zenét, a **komolyzenéért** viszont rajonganak, és az átlagosnál jobban kedvelik a **rock** stílust is.

Civil aktivitás és vallás

A civil életben magasan ez a legaktívabb csoport. Lényegében minden civil szervezeti tevékenységben felül vannak reprezentálva az oktatási csoportoktól a szociális gondozást nyújtó szervezetekig. A vallás és a szakszervezeti kezdeményezések képeznek kivételt. A Greenpeace, a Milla és a TASZ legfőbb hívei, ugyanakkor a Szolidaritás Mozgalomért már nem lelkesednek. A jobboldali és

szélsőjobboldali civileket elutasítják. **Kétharmaduk nem vallásos**, aki azonban az, ő követi az egyházi tanításokat.

Médiafogyasztás

Ebben a csoportban a nyomtatott sajtótermékek közül a **Magyar Narancsot**, a **HVG-t** és a **Figyelőt** olvassák szignifikánsan magasabb arányban, kétszer többen, mint az átlag, a bulvárlapokat viszont jelentősen kevesebben olvassák itt. A két legnagyobb országos kereskedelmi csatornát 30-35 százalékponttal kevesebben, tehát közel feleannyian nézik, mint a teljes populáció a közmédia csatornáit viszont az átlagnál többen követik, amit az is kifejez, hogy az M1 nézettsége ebben a választói csoportban eléri a TV2-ét. **Mivel alapvetően nem néznek televíziót, így az ATV nézettsége is alacsony ebben a körben.** Kedvenc rádióállomásuk a **Petőfi**, amit több mint egyharmaduk hallgat, ezzel ők a legnagyobb arányú követői is. Az internetes portálok közül az **Indexet** és az **[origo]-t** is ebben a csoportban olvassák a legtöbben.

Mit gondolnak a világról?

Ez a csoport a **politikai ügyeket átlagon felüli érdeklődéssel követi**. Az átlagnál jóval elkötelezettebbek a demokrácia intézménye mellett, mindössze töredékük tartja bizonyos esetekben jobbnak a diktatúrát. Ideológiai önbesorolásuk során az **átlagtól inkább balra** helyezkednek el, és inkább **liberálisnak** vallják magukat, mint konzervatívnak. A pártok közül az **LMP-vel szimpatizálnak leginkább**, míg a jobboldali pártokkal szinte egyáltalán nem. Az **Együtt-PM se nem pozitív, se nem negatív** számukra, a többi baloldali párt egy 10-es skálán 4-es osztályzatot kapott.

Az Európai Unió előnyeit érzik, hátrányait alig említik. A teljes népességnél határozottan kevésbé értenek egyet azokkal az állításokkal, melyek szerint az Európai Unióba való belépés az ország függetlenségét jelentősen csorbította, valamint, hogy Magyarország csak másodrendű tagja az Európai Uniónak, ugyanakkor **szignifikánsan inkább gondolják azt, hogy a tagság nélkül már ma is súlyosabb lenne a gazdasági helyzetünk.**

A tüntetések közül a **paksi atomerőmű-bővítéssel** kapcsolatos tiltakozásokat, ők tartják a legrokonszenvesebbnek, de nagyon szimpatikus számukra a **Critical Mass** kerékpáros felvonulás is. Az átlagnál szignifikánsan magasabb szimpátiaindexszel rendelkezik körükben a **diáktüntetések és az oktatási dolgozók demonstrációi**, de a teljes populációban

mértnél jóval megértőbbek a **Budapest Pride** résztvevőivel szemben is, és határozottan elutasítják a Magyar Gárda vagy az ahhoz hasonló szervezetek akcióit.

I4. Elszegényedő középosztály (Bizonytalan)

Demográfia

A minta **6 százalékát kitevő réteg bizonytalan baloldali szavazó**, akinek a kötődése nem túl erős egyik baloldali párthoz sem. Alapvetően olyan **középkorúakból (45-59 év) és idősekből áll**, akik **részben megyeszékhelyeken, de főleg más vidéki városokban** élnek. A csoportban alul vannak tehát reprezentálva a fiatalok, valamint a budapestiek és a falusiak. A csoportban nincsen szignifikáns eltolódás egyik nem irányában sem, egyformán vannak képviselve a férfiak és a nők.

A csoportra az **élettársi viszony és a házasságban élés** a legjellemzőbb, ugyanakkor más társadalmi csoportoknál gyakoribb itt a **„vadházasság”, a papír hiánya**. Az egyedülállók viszont alulreprezentáltak a csoportban.

Iskolázottság és munka

A legjellemzőbb iskolázottsági szint a csoporton belül az **érettségi**, minden más iskolázottsági státusz az átlagosnál kevésbé szignifikáns. A csoport életkorából is adódóan szinte **senki nem folytat már tanulmányokat**.

Kiemelkedő az inaktív aránya, ami a **munkanélküliség magas szintjére** utalhat, aki dolgozik, az inkább az állami szférában teszi azt. Az **egyes foglalkozástípusokban egyformán megjelennek** a csoport tagjai, a fizikai munkától az értelmiségi munkákig. **A vezetők között viszont alulreprezentáltak**.

Társadalmi osztály és mobilitás

A csoport osztálytudata átlagos, felük vallotta azt, hogy valamelyik társadalmi csoporthoz tartozónak érzi magát. Akik viszont megneveztek társadalmi osztályt, azok **elsöprő többsége a középosztályt nevezte meg**. Átlagos mértékben vannak a csoportban még alsó-középosztálybeliek, ugyanakkor a **társadalom legalja és legteteje hiányzik a csoportból**.

A szülők iskolázatlanabbak voltak, mint gyermekeik. **Magas volt még köztük az alapfokú végzettségű**, esetleg a szakmunkásképző vagy érettségi. Főiskoláig, egyetemig ott

sem jutott el senki. Ennek megfelelően **sok munkás volt közöttük**, de **a vezetők magas száma arra enged következtetni, hogy az előző rendszer első felében sok lehetőséget kaptak a szülők.**

A csoport tagjai **igen erős kapcsolati hálóval rendelkeznek**, szinte **minden társadalmi rétegben az átlagon felül vannak jó ismeretségeik**. A kisvállalkozóktól, a fodrászokon és a bolti eladókon keresztül az igazgatókig minden foglalkozási körben értékes kapcsolati tőkével bírnak.

Jövedelem és vagyon

A csoport jövedelme átlag alatti, bár nem ez a legrosszabb helyzetben lévő közösség. **Átlagos mértékben rendelkeznek ugyanakkor megtakarítással** és egyáltalán **nincsenek eladósodva**. Saját bevallásuk alapján azonban **nehezen jönnek ki bevételükből**, így egy szegényedő középosztály képét mutatják.

Ezt mutatja a lakáshelyzetük is. Szinte mindegyikük **rendelkezik saját lakással**, de annak **értéke igen alacsony**. A jellemző lakókörnyezetük a **panel** vagy a **régi társasház**. Sokan, de az átlagnál nem többen laknak **tipikus vidéki kockaházakban**.

Hobbi

A hobbiik igen kevés változatosságot mutatnak: a **lakásuk környékén tevékenykednek, kertészkednek, barkácsolnak**. Ugyanakkor nem teljesen beszűkültek, mivel jellemző rájuk az újságolvasás, a könyvolvasás és az internetezés is. A sok pénzbe kerülő kulturális programok (színház, múzeum, koncertek) azonban távol állnak tőlük. A zenei ízlésük kettősséget mutat: **hallgatnak komolyzenét** – ez összhangban van azzal, hogy szeretnek könyvet és újságot olvasni, ugyanakkor szeretik a **mulatós zenét is**.

Civil aktivitás és vallás

A csoport tagjai az **átlagnál aktívabbak civil szervezetekben**, elsősorban **szakszervezetben** és adománygyűjtő szervezetekben. Az ismertebb civil szervezetek közül **támogatják a Szolidaritás, a TASZ, a HAHA, a Milla munkáját**, a többi szervezettel kapcsolatos érzésük viszont átlagos képet mutat.

Vallásosság tekintetében megosztott csoportról van szó: **a felük vallásos és ráadásul kiemelkedő mértékben követik az egyház tanításait.** Akik viszont nem vallásosak, ők átlagon felül ateisták.

Médiafogyasztás

Mint aktív újságolvasó csoport, számos napi- és hetilapot az átlagnál gyakrabban vásárol. Kiemelkednek ezek közül is a női magazinok, így a **Nők Lapja, a Kiskegyed, a Story.** A politikai tartalmú újságok közül a **168 órát és a Magyar Narancsot** vásárolják. Átlagon felül követik a televíziós csatornák adásait is, ebben mindenevők: az **RTL Klub, a TV2, a Duna Tv, az ATV, a Hír Tv és a Story4 egyaránt kedvenc.** A rádióadók közül a **közzádiók, a Class FM és a Klubrádió** hallgatottsága kiemelkedő. Internetes portálokon is követik a híreket: **az Index és az [origo] is népszerű** a csoport körében.

Mit gondolnak a világról?

A csoport az átlagnál **jobban érdeklődik a közélet és a politika iránt – ahogy ez már látszott médiafogyasztási szokásaiból is.** A magyar demokrácia helyzetével **nagyon elégedetlen,** az elégedetlenségi érték közelít a legelkötelezettebb baloldali csoportok attitűdjéhez. A csoport általában is nagyon **elkötelezett a demokrácia iránt, szinte nincs olyan a körükben, aki a diktatúrát jobb rendszernek tartaná.**

Értékkendjét tekintve egy **mérsékelt balos** csoportról beszélhetünk, amelyik **ugyan nem tekinti magát konzervatívnak, de liberálisnak sem.** **A Fideszt még a Jobbiknál is erőteljesebben elutasítja, és mérhető, de nem kiemelkedő rokonszenvvel fordul a baloldal összes pártja irányába.** Az Együtt-PM és a DK népszerűsége egy hajszállal megelőzi az MSZP és az LMP népszerűségét, de a gyakorlatban bármelyiket választaná.

Enyhén **EU-párti csoportról van szó,** ahol inkább látják a tagság előnyeit, mint hátrányait. Kifejezetten egyetértenek azzal, hogy az **Unió nélkül Magyarország rosszabb helyzetben lenne gazdaságilag,** és hogy az **integráció segítette az ország felzárkózását.** Az ország függetlenségének csorbításától vagy a másodrendű tagságtól nem félnek.

A közelmúlt tüntetései közül **minden kormányellenes tüntetéssel egyetértenek, méghozzá kiemelkedő mértékben.** **A Békemenettel nem szimpatizálnak, de a**

szélsőjobboldali megmozdulások – bár nem szimpatikusak számukra – nem is aggasztja őket túlzott mértékben.

Tavasszal a szűk többségük a Kormányváltókra szavazott, de elkötelezettségük igen gyenge. Az európai parlamenti választásokon már kevésbé tervezték részvételüket, és akik igen, azok szavazatai megoszlottak a baloldal pártjai és a Jobbik (!) között.

15. A vidéki elit (Bizonytalan – rejtőzködő)

Demográfia

Ez a **politikai preferenciáit tekintve rejtőzködő csoport** a minta 1 százalékát teszi ki. A **középkorúak és a 60 év feletti**ek a legjellemzőbbek erre a csoportra, túlnyomó többségük **vidéki városokban** (megyeszékhelyeken és kisebb városokban) él. A csoport tagjainak több mint háromnegyede **házasságban** él, egyéb típusú párkapcsolat (élettársi viszony) nem jellemző. Az átlagnál valamennyivel többen egyedülállóak ugyanakkor.

Iskolázottság és munka

A legmagasabban iskolázott embereket ebben a kategóriában találjuk, általában felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, de érettségénél senkinek sincs rosszabb képzettsége. A korosztályból adódóan tanulókat, továbbképzőket nem találunk köztük.

Az átlagnál aktívabbak a csoport tagjai, **jelentős többségük dolgozik**. Számot tevő nyugdíjas van még a közösségben, inaktívak lényegében nincsenek. Akik még dolgoznak, ők **vezető beosztásban vagy értelmiségi szakmában** teszik ezt. Az ennél alacsonyabb iskolázottságot követelő szakmákban nincsenek alkalmazva a csoport tagjai.

Társadalmi osztály és mobilitás

Erős osztálytudattal rendelkeznek ebben a közegben, ráadásul **kivétel nélkül középosztálybelinek vagy felső-középosztálybelinek tartják magukat**. A jó társadalmi pozíciót ráadásul úgy érte el ez a csoport, hogy **szüleik körében még bőven találhatunk alapfokú végzettségű személyt**, irodai munkást, szakképzett munkást. Tény azonban, hogy **nem egy hátrányos helyzetű réteg volt az sem, hiszen az átlagnál több közép- és felsőfokú végzettségű személyből állt**.

Ahogy egy vidéki középosztálybeli csoporttól várható, **igen kiterjedt és magas státusú kapcsolati hálával rendelkezik**. **Tanárokkal, mérnökökkel, ügyvédekkel, orvosokkal tartják leginkább a kapcsolatot**.

Jövedelem és vagyon

Az egyik legtehetősebb réteg, kiemelkedően magas jövedelemmel, megtakarítási aránnyal és megtakarítási összeggel. Adósságaik nincsenek. Ennek megfelelően átlagon felül úgy is nyilatkoznak, hogy kényelmesen kijönnek a jövedelmükből. Mindennek ellenére sokan azonban panaszkodnak anyagi nehézségekre is.

Lakásaik értéke igen magas, de – feltehetően a vidéki elhelyezkedés miatt – néhány alacsonyabb státusú csoport lakásánál mégis olcsóbbak. Polgári lakásban, családi házban, társasházban esetleg emeletes vidéki házban laknak a csoport tagjai. Panelben, kockaházban vagy még alacsonyabb kategóriájú épületben nincsen lakásuk.

Hobbi

A csoport nevéhez illően a vidéki elit által elérhető összes fontosabb szabadidő eltöltési forma jellemző rájuk: **komolyzenei koncertekre, múzeumba, étterembe járnak, könyveket olvasnak.** Ugyanakkor szeretnek **barkácsolni, kertészkedni és TV-t nézni is.** Relatív idős koruk **ellenére nem áll tőlük távol az internetezés sem.** **Zenehallgatásban mindenevők:** szeretik a komolyzenét, a pop zenét, az elektronikus zenét és a rockot is. Egyedül a mulatóst nem kedvelik.

Civil aktivitás és vallás

Kiemelkedően aktívak a civil életben és az átlagnál vallásosabbak is. Vallásukat azonban nem az egyház tanításait követve, hanem maguk módján gyakorolják. Az ismertebb civil szervezetek közül egyedül a **TASZ és a Szolidaritás** áll hozzájuk az átlagnál közelebb.

Médiafogyasztás

Aktív újságolvasó ez a réteg, mely elsősorban a minőségi lapok iránt érdeklődik, a bulvárt átlag alatt vásárolják. Sokan olvassák a **Magyar Nemzetet, a regionális lapokat, a Nők Lapját, de a HVG-t, a 168 órát és a Magyar Narancsot is.**

A nagy kereskedelmi adókat nem nézik, helyette a **köztévét, a Hír TV-t és a tematikus csatornákat** (Discovery Chanel, HBO, Sport1) követik. Rádióból is a **Kossuth-Petőfi-**

Bartók hármás a kedvencük. A két legnagyobb internetes portált, az **[origo]-t** és az **index.hu-t** gyakran olvassák.

Mit gondolnak a világról?

A közéleti és politikai kérdések iránt igen aktívan érdeklődő csoport egyben kifejezetten elégedetlen a magyarországi demokrácia működésével. Holott általában ők a demokrácia legnagyobb támogatói, szinte kivétel nélkül ezt a kormányzási formát részesítik előnybe, a diktatúrát megingás nélkül ellenzik. **Értékrendjüket tekintve az átlagnál kissé konzervatívabbak, enyhén jobboldaliak, de inkább középen állók, mérsékeltek. Az átlagnál jobban, de semmi esetre sem erőteljes módon szimpatizálnak az LMP-vel, a Fidesszel, de még az MSZP-vel is.** A DK, a Jobbik és az Együtt-PM viszont kifejezetten ellenszenves számukra.

Az Európai Unió megítélése kettős: látják előnyeit (elsősorban a védelmet a gazdasági válság ellen), de a hátrányait is. Ugyanakkor nem aggódnak, hogy az uniós tagság csorbította volna hazánk függetlenségét.

A közelmúlt tüntetésesei közül a hajléktalanok védelméért kiálló vagy az új Alaptörvény elleni megmozdulások voltak szimpatikusak számukra, de **nem az egyszerű kormánypárti-kormányellenes logika mentén gondolkodnak,** mivel a Paksi Atomerőművel kapcsolatos tiltakozásokat például nem támogatják.

16. Az apolitikus középosztály (Rejtőzködő-bizonytalan)

Demográfia

A minta jelentős, **7 százalékos részét kitevő csoport** egy enyhe **férfi többletet mutat**, életkorban pedig az átlagnál fiatalabb. A legtöbb korcsoportban átlagos értékeket látunk, de a **18 és 29 év közötti korosztályban enyhén felül vannak reprezentálva**. Lakóhelyét tekintve **vidéki városi közösséget** láthatunk, akik a **megyeszékhelyeken és főleg a kisebb városokban laknak jellemzően**, Budapesten és falvakban viszont alul vannak reprezentálva.

A családi állapotot tekintve a **házasok aránya jelentősen kevesebb**, mint az átlagos. Ezzel szemben **többek élnek párkapcsolatban, de külön vagy csak simán egyedülállóként**. A csoporton belüli idősebb korosztályoknál igen jellemző az **özvegyiség** is.

Iskolázottság és munka

A csoport az átlagosnál kissé iskolázottabb, a legjellemzőbb végzettség az érettségi. A diplomások átlagos, a szakmunkásképzőt és a 8 osztályt végzettek bőven átlag alatt vannak jelen ebben a csoportban.

A foglalkoztatottsági helyzetet tekintve látható, hogy kevés az inaktív, átlagos a nyugdíjas, **tehát dominánsan dolgozó emberekről van szó**, akik elsősorban **irodai munkát vagy szolgáltatási munkát** (eladó, fodrász stb) végeznek. A **munkaerőpiac legtetején és legalján vannak alulreprezentálva**, kevés köztük a vezető, de alig van köztük szakképzetlen fizikai munkás is.

Társadalmi osztály és mobilitás

A csoport osztálytudata átlagos, felük sorolja magát valamelyik társadalmi osztályhoz. Azok, akik így tesznek, ők **alsó-középosztálybelinek vagy munkásosztálybelinek vallják magukat**.

Az átlagnál kis mértékben jobb az intergenerációs mobilitásuk, **felük jobb iskolázottságú, mint a szüleik**. A **szülők körében ugyancsak az érettségi volt a jellemző iskolázottsági szint**, de átlagos mértékben volt közöttük 8 osztályt végzett is. A tipikus munkakör az irodai alkalmazott volt a szülők körében. **Ennek ellenére a mostani**

generáció túlnyomó többsége úgy véli, ma nehezebb magasabbra kerülni, mint a szüleik korosztályának.

A csoport **széleskörű, de nem túlságosan magas pozíciójú** kapcsolatrendszerrel rendelkezik. A legtöbb foglalkozási típusból ismernek embereket, de jó kapcsolatot általában a hasonló munkakörű személyekkel tartanak, így **eladókkal, adminisztrátorokkal, szakmunkásokkal, vendéglősökkel.**

Jövedelem és vagyon

A csoport jövedelme **kifejezetten alacsony, de nem a legalacsonyabb** a vizsgált csoportok közül. Megtakarításokkal **átlagos arányban, de jócskán átlag alatti összeggel** rendelkeznek. Emellett adóssággal is rendelkezik a csoport, általában a bankok felé. Megosztott a csoport értékelése a tekintetben, hogy elegendő jövedelmük van-e: sokan mondják, hogy kijönnek a bevételeikből, de ugyancsak jellemző a „nagyon nehezen élek meg” válasz is.

Átlagos értékű lakásokkal rendelkeznek a csoport tagjai, **elsősorban vidéki családi házban vagy kockaházban laknak.**

Hobbi

A csoport az aktív programokat kedveli, így népszerű körökben a **kertészkedés, a barkácsolás, a horgászás, a gombászás, a befőzés, a sportolás.** Emellett még **könyveket olvasnak**, de televíziót ritkábban néznek, internetet is ritkán használnak, múzeumba, színházba, koncertekre nem járnak. A **vásárolgatás** ugyanakkor ennek a csoportnak a körében a legkedveltebb időeltöltés. A zenei stílusok közül az **elektronikus zene és a pop zene** népszerű ebben a közegben.

Civil aktivitás és vallás

A civil szervezeti életben az **átlagnál aktívabb** ez a csoport, elsősorban **sportkörökben, helyi kezdeményezésekben és természetvédelmi szervezetek** munkájában vesznek részt. Az ismertebb civil szervezetekhez való viszonyulásukban is jól megmutatkozik a csoport politikai el nem kötelezettsége: a Milla/Szolidaritás/TASZ hármas éppúgy népszerű közöttük, mint a Koppány-csoport. Átlagon felüli (de nem túl népszerű) a CÖF is.

A csoport **átlagon felül vallja magát „maga módján vallásosnak”**, de ugyanígy **kiemelkedő a nem vallásosok aránya is**. A két véglet, **az ateisták és az egyház tanításait szigorúan követők aránya viszont alacsony**.

Médiafogyasztás

A csoport médiafogyasztására általában jellemző, hogy **kerülik az írott és az elektronikus sajtót egyaránt**. A **Nemzeti Sportot, a Magyar Nemzetet és a Népszabadságot** olvassák az átlagnál valamennyivel többen, de még így is kis arányban. **A televíziós csatornákat átlagos arányban nézik, de a politikai csatornákat (Hír TV, ATV) kerülik**. A rádióadók közül **a Class FM-et és a Music FM-et** hallgatják, más csatornákat csak elvétve. Az internetes oldalak közül sem a közéleti oldalak a kedvenceik: az [origo]-t átlag alatt, az Index.hu-t átlagos mértékben követik.

Mit gondolnak a világról?

A csoport maga a megtestesült középérték. Nem érdeklődnek különösebben a közélet és a politika iránt, se nem jobb, se nem baloldaliak, se nem liberálisok, se nem konzervatívak – feltehetően nem is gondolkoznak ezekben a fogalmakban. A pártok közül egyedül az LMP szimpátiafaktora magasabb, mint az átlag. A Demokratikus Koalícióé viszont alacsonyabb.

A magyar demokrácia helyzetéről egyértelmű álláspontja van viszont a csoportnak: az amúgy alacsony átlagnál is rosszabbnak tartja azt. Ugyanakkor minden ötödik megkérdezett számára egy diktatúra bizonyos körülmények között elfogadható kormányzási forma lenne.

Az Európai Unióval kapcsolatban sem határozottabb a csoport véleménye, **az átlagnál valamennyivel többen látják annak előnyeit, mint hátrányait**. Ugyanígy a közelmúlt tüntetéseit is semlegesesen ítélik meg.

A választásokon részt vesznek, de titkolják pártpreferenciájukat. Aki mégis felfedi, az az átlagnál gyakrabban szavaz a parlamentbe be nem jutott kispártokra vagy az LMP-re.

17. A nélkülöző munkások (Nem-szavazó)

Demográfia

Ez az egyértelmű politikai preferenciákkal nem rendelkező csoport **a legnagyobb homogén csoport a kutatásunkban, majdnem minden ötödik polgár ide tartozik.** A csoport **túlnyomórészt fiatalokból, illetve középkorúakból áll.** Míg a 45-59 évesek korosztálya pont átlagos ebben a körben, addig a legidősebb, 60 feletti korosztály jelentősen el van maradva a teljes mintához mérve. Míg a főváros, a megyei jogú nagyvárosok és a kisvárosok lakói enyhén alulreprezentáltak ebben a körben, addig **a községek lakói jelentősen többen vannak, mint az átlagban.**

Az átlagos életkornak megfelelően még **sokan nem házasok ebben a csoportban,** hiszen míg az **egyedülálló, az együttéléses és egyéb kapcsolatok** mind többé-kevésbé átlagon felül jellemzőek erre a csoportra, addig **a házasságban messze elmaradnak az átlagtól.** A gyerekvállalás sokaknak még korai ebben a csoportban, átlagosan 1,1 gyermekkel jelentősen elmaradnak az átlagtól.

Iskolázottság és munka

A csoport **átlagos képzettsége jelentősen elmarad a teljes minta iskolázottságától.** **A kiemelkedően magas a csak alapfokú képzettséggel rendelkezők aránya,** átlagos a szakmunkásképzőt és az érettségit szerzők aránya is, míg felsőfokú végzettséggel igen kevesen rendelkeznek. Mindazonáltal egyesek számára van még remény: az átlagnál majdnem kétszer magasabb arányban **tanulnak még a csoport tagjai.**

Ennek megfelelően átlagon aluli a csoporton belül az aktív dolgozók és (az életkorból adódóan) a nyugdíjasok aránya, de **a kiemelkedően magas az egyéb inaktívak (például munkanélküliek) száma.** Aki dolgozik, ő elsősorban **szakképzett vagy szakképzetlen fizikai munkásként tevékenykedik.**

Társadalmi osztály és mobilitás

Ebben a csoportban a **legalacsonyabb az osztálytudattal** rendelkezők aránya, és szinte senki nem vallja magát **középosztályhoz vagy felsőosztályhoz** tartozónak. A

megkérdezettek **legnagyobb része munkásosztálybelinek** tartja magát, egy másik jelentős részük pedig **alsóosztályhoz** tartozónak.

Ez megnyilvánul a mobilitás percepciójában is (**szinte senki sem gondolja, hogy könnyű ma Magyarországon a felemelkedés**) és itt a második legalacsonyabb azok aránya, akik több iskolát végeztek, mint a szüleik. Sőt, míg az alapfokú végzettséget szerzők aránya ebben a csoportban jóval átlagon felüli volt, addig a szülők enyhén elmaradtak az átlagtól, **tehát ez az egyik olyan a réteg, amely relatíve nagyon kevésbé volt képes előre jutni az előző generációhoz képest**. Még rosszabb a helyzet a szülők foglalkozását tekintve, hiszen azok megoszlása vezető pozíciókban (amihez korábban nem feltétlenül kellett felsőfokú végzettség), értelmiségi szakmákban jóval kevésbé volt elmaradva az átlagtól, mint a jelenlegi generációé, és a **fizikai munkások aránya is - bár nagyon magas volt a mai szinthez képest - alig volt átlagon felüli. Tehát e tekintetben már kifejezetten lecsúszásról lehet beszélni a jelen csoport esetében.**

A csoport kapcsolati tőkéje minimális. Ahogy ez várható, ezen csoport tagjai kevesebb kapcsolatot tartanak vezetői és értelmiségi rétegekkel (ők ismerik például a legkevesebb ügyvédet), de egy-két kategóriát kivéve az alacsonyabb szakképzettséget igénylő szakmákban is kevesebb az ismerősük, csak ott kevésbé vannak elmaradva az átlagtól. **Ami a baráti kapcsolatokat illeti, a "beszűkült" a legjellemzőbb kifejezés erre a rétegre, hiszen szinte minden kategóriában messze elmaradnak az átlagtól,** csak egy pár manuális szakma, például szak- és segédmunkások, illetve a bolti eladók körében vannak az átlagosnak megfelelő arányú baráti kapcsolataik.

Jövedelem és vagyon

Az eddig leírtak természetesen kihatnak a megélhetésre is: **ez a legszegényebb csoport, megtakarítása jóformán nincs** és ezt a lemaradást akut módon érzékeli is: a kategória háromnegyede **nehéznek vagy nagyon nehéznek érzi a megélhetést.**

Figyelembe véve a kormegoszlást és az alacsony jövedelmet, illetve megtakarítást ebben a körben, némileg meglepő, hogy mind a lakástulajdonosok, mind a bérlők kategóriájában teljesen átlagos számban szerepelnek. **A lakások átlagértéke viszont kifejezetten alacsony, erre magyarázat lehet a vidéki túlsúly a csoporton belül** (más szóval ez önmagában nem egyértelműen a szegénység jele, szemben a jövedelmi helyzettel vagy a megtakarítások mértékével). A lakókörnyezetre leginkább a **faluvégi, rossz állapotú házak jellemzőek.**

Hobbi

A szabadidős tevékenységek tekintetében érdekes módon **csak átlagos - de magas - értéket kap a tévénézés**, de jelentősen elmarad az átlagostól az újságolvasás és a kertészkedés. **Az internet viszont viszonylag népszerű**, bár nem kiemelkedően. Az átlagnál többen **sportolnak**. Minden más szabadidő-eltöltési mód alig jellemző a csoportra, azaz láthatóan semmilyen hobbira nincsen lehetőségük/pénzük/igényük. A különböző zenei irányzatokat többnyire átlagos mértékben hallgatja, az **elektronikus zene** van kissé felül, a komolyzene jelentősen alulreprezentálva a csoportban.

Civil aktivitás és vallás

Civil szervezeti aktivitása alig van a csoportnak, igen kevesen tagjai bármilyen nem-kormányzati közösségnek. **Az ismertebb civil szervezetek közül sem szimpatizálnak** a (feltehetően a neve miatt szimpatikus) „Létminimum alatt élők társasága” kivételével senkivel.

Az egyház tanításait nem követik, de a **szűk többség a maga módján vallásos**. Ugyanakkor majdnem **minden harmadik megkérdezett nem tartja magát egyáltalán vallásosnak**.

Médiafogyasztás

A médiafogyasztásban nincsenek nagyon kiemelkedő kategóriák, érdekes módon még a **bulvármédiát (Blikk, Bors, RTL Klub) is többnyire átlagos vagy mérsékelt átlagon aluli mértékben fogyasztják** csak, a **politikai nyomtatott sajtót meg lényegében egyáltalán nem**. **A médiafogyasztásuk az interneten kevésbé tér el negatív irányban az átlagtól, mint más területen**, de még így is a vezető internetes hírportálok közül szinte mindegyiket kevesebbet olvassák az átlagnál.

Mit gondolnak a világról?

Mindennek nyilvánvaló hatása van a politikai érdeklődésre: **ez a csoport érdeklődik a legkevésbé a közélet iránt, ami pedig a politikát illeti, ebben a csoportban a második legalacsonyabb az érdeklődés**. A politikai témák iránti érdektelenségüket mutatja, hogy **se nem jobb-, se nem baloldali, se nem konzervatív, se nem liberális, de még csak nem is radikális közegről van szó**. A „rég” pártok és politikusok viszonylag népszerűtlenek a körükben (Fidesz, MSZP, DK), de még a **legnépszerűbb Jobbik is csak egy 5-ös osztályzatot kapott egy 10-es skálán**. Az LMP és az Együtt-PM

semleges számukra. Nem csoda, hogy ebben a csoportban **a második legmagasabb azok aránya, akik nem szavaztak.** Azok akik a körön belül elmentek, **túlnyomórészt a Jobbikra szavaztak, átlagos mértékben a baloldalra és átlagon felül az LMP-re.** A Fidesz **alig vette az 5%-os küszöböt** körben. A megkérdezettek tizede **nemzetiségi listára szavazott.**

A demokráciától sincs elragadtatva ez a csoport, de ez nem a diktatúra, egyébként enyhén átlagon alul támogatottságában nyilvánul meg, hanem abban az álláspontban, hogy **érdektelen a rendszer jellege.**

Az Európai Unióhoz is szkeptikusan viszonyul ez a csoport, mindössze negyedük látja a csatlakozás előnyeit, míg átlagon felüli azok aránya, akik hátrányokat tapasztaltak. Ez leginkább az európai pénzügyi válság kihatásában, valamint Magyarország függetlenség érzékelt csökkenésében nyilvánul meg.

A közelmúlt tüntetési tekintetében egyedül **a devizahitelekkel szimpatizálnak egyértelműen a csoport tagjai.** Amíg a Békecent és a Budapest Pride egyaránt mély ellenszenvet ébreszt bennük, addig **a Magyar Gárda megmozdulásait az átlagnál jobban kedvelik.**

18. A nagyvárosi pályakezdők (Nem-szavazó)

Demográfia

A minta közel 4 százalékát kitevő csoport **toronymagasan a legfiatalabb közösség**: többségük **18-29 év közötti férfi**. Lakhelyük tekintetében **jellemzően budapestiek, sokan városiak**, viszont a falvakban gyakorlatilag egyáltalán nem élnek. Ez nyilván abból adódik a csoport fiatalságát tekintve, hiszen jellemzően abból indulunk ki, hogy mind az oktatás, mind a munkahelyek tekintetében Budapesten van a legtöbb lehetőség, míg a falvak karrier és képzés szempontjából zsákutcák. Egyúttal azonban nem szabad azt a hibát elkövetni, hogy a csoport jelenlegi földrajzi megoszlásáról a származási helyekre is következtessünk: feltehetően az jóval vegyesebb képet nyújt, valószínűsíthetően sok falun élő fiatal "emigrált" és most ide sorolódik.

A fiatal pályakezdők **értelemszerűen a legnagyobb arányban egyedülállók** és házasság és közös lakás nélküli **párkapcsolatban élők aránya** és a második **legalacsonyabb arányban házasok**, ami logikusan következik az élethelyzetből. Az átlaghoz képest nagyobb valószínűséggel élnek egyedül és gyermekeik száma is a legalacsonyabb.

Iskolázottság és munka

A képzettségét tekintve ez az egyik legellentétebb csoport, hiszen itt az egyik legmagasabb az **alapfokú végzettséggel rendelkezők** aránya, és bár messze nem annyira, de felülreprezentáltak a **felsőfokú végzettséggel rendelkezők** is. A második legalacsonyabb értékkel messze elmarad ebben a csoportban a szakmunkásképzőt végzettek aránya. Persze hozzá kell tenni: **itt a legmagasabb azok aránya, akik még tanulnak**, tehát az érettségivel és **a felsőfokkal rendelkezők aránya ebben a csoportban feltehetően nőni fog** a következő években.

Az **aktív dolgozók aránya magas** az átlaghoz képest. Hasonlóan magas az inaktívak (**tanulók**) aránya is – természetesen nyugdíjas gyakorlatilag nincs a mintában.

Társadalmi osztály és mobilitás

A fiatalokra talán jellemző módon **nem azonosulnak az osztályhovatartozás gondolatával**, a többség elutasítja ezt. Akik mégis besorolták magukat, ők jelentősen **átlagon felül jelölték meg középosztályt saját kategóriának**.

Enyhén felülreprezentáltak **a szülők körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, és jelentősen az érettségivel rendelkezők**. Munkahelyüket tekintve sok vezető beosztású, értelmiségi és szolgáltatóiparban foglalkoztatott volt az előző generációban. Azaz **relatíve magasan iskolázott, jó munkahellyel rendelkező családból** jönnek ezek a fiatalok. Ennek ellenére nem elégedettek a csoport tagjai a felzárkózási esélyeikkel.

Ami a társadalmi kapcsolataikat illeti, **a csoport tagjainak kapcsolati tőkéje (még) nem túlságosan kiterjedt**, de ismeretségi körükben **az átlagnál jóval több magasan kvalifikált személy** (kutatók, igazgatók stb) tartozik.

Jövedelem és vagyon

A fiatalok háztartási **jövedelme enyhén átlagon felüli**, de jelentősen **átlagon felül elégedettek ezzel**: a csoport túlnyomó többsége kényelmesen kijön vagy kijön a jövedelméből. Fiatal életkorúkból is adódóan **megtakarításaik (és adóságaik) nincsenek viszont**. Ebben a csoportban **a legalacsonyabb a lakástulajdonosok aránya**, többen bérelnek, mint az átlag, valamint az atipikus lakhatási felállások is elterjedtek ebben a csoportban, ami szintén "diáklétre" vall. **A lakókörnyezetük alapvetően panel, társasház, esetleg családi ház.**

Hobbi

Átlagos arányban viszonyulnak a legtöbb szabadidős tevékenységhez, leszámítva **a számítógépes játékokat, a könyvolvasást, a sportot, a fitneszt, a sporteseményeket és a kocsmázást, amit jelentősen átlagon felüli arányban folytatnak**. A kétkézes hobbikat, mint a kertészkedés vagy a barkácsolást nem szeretik. A fiatalok az (amúgy alacsony) átlagot jelentősen meghaladó mértékben kedvelik a **komolyzenét**, átlagosan viszonyulnak a többi műfajhoz, viszont a mulatós zenét elkerülik.

Civil aktivitás és vallás

A civil aktivitása átlagosnál **alacsonyabb ennek a csoportnak**. Konkrét szervezet típusokban mindig átlagos vagy inkább átlagon alul arányban vesznek részt. Mérsékelt

rokonszenveznek ugyanakkor a **Millával, a Szolidaritással és a HaHa-val**. A csoport más tagjai ugyanakkor a **Hatvannég Vármegye Mozgalmat és a Magyar Gárdát** kifejezetten kedvelik.

Némileg alacsonyabb a vallásosok aránya, mint az össznépeességben és az átlagnál nagyobb az **ateisták** száma is. De még így is nagyjából **átlagosan vallásos** ez a csoport.

Médiafogyasztás

A médiafogyasztási szokásokat tekintve ebben a csoportban **jelentősen átlagon aluli a lapok olvasása**, a felük egyáltalán nem olvas nyomtatott sajtót. Ugyancsak **átlag alatti a TV-nézési gyakoriság**. **Ezzel szemben (zenei) rádiót hallgatnak: elsősorban a Petőfi, Music FM, Juventus és Jazzy-t**. Az internetes oldalak látogatása enyhén népszerűbb az átlagnál. Konkrét portálok közül kiemelt népszerűségnek az **Index és a kurucinfo** örvend ebben a körben.

Mit gondolnak a világról?

A fiatalok a legalacsonyabb politikai érdeklődésű csoportok közé tartoznak, forradalmi hévnek nincs sok helye: **az összes csoport közül őket érdekli a legkevésbé a politika**. A közélet iránt még kevésbé érdeklődnek, ők a második legközönyösebb csoport. Ennek megfelelően ebben a csoportban volt a legmagasabb a választástól távolmaradók aránya, **kétharmaduk nem szavazott az országgyűlési választáson**. **Átlagon felüliek a diktatúrapártiak, de így is kisebbségben vannak a csoportban**.

Bár passzív, de **inkább jobboldali csoportról van szó**, aki azonban nem tartja magát **sem túl liberálisnak, sem túl konzervatívnak**. Az átlagnál **valamennyivel radikálisabbak**, de fiatal koruk miatt **ez inkább mérsékeltet jelent**. Érdekeség, hogy a passzív csoportok közül ez a **legelégedettebb a demokráciával**. A pártok közül még **leginkább a Fidesszel szimpatizál**, de ez is egy 6-os osztályzatra elég egy 10-es skálán. A **Jobbikot még megtűri, a többi (baloldali) pártot viszont ellenszenvesnek tartja**.

Vegyesen **viszonyulnak az Európai Unióhoz**: egyaránt látják előnyeit és hátrányait, hiszik, hogy megvédte az országot egy súlyosabb válságtól, de a nemzeti szuverenitásunk súlyos feladásaként is értékeli.

A tüntetések iránti rokonszenvük is mutatja a **csoport politikai passzivitását**: csak a **Triannonnal kapcsolatos megmozdulások és a nemzeti ünnepeken megrendezésre kerülő demonstrációk** népszerűek a körükben.

Bár egy alapvetően nem-szavazó csoportról van szó, ha mégis elmennek választani, akkor a Fideszre vagy a Jobbikra szavaznának

19. Az elszegényedő falusi alsó-középosztály (Nem-szavazó)

Demográfia

A minta mintegy 6 százalékát kitevő csoport szinte **mindegyik korcsoportban megtalálható, a 30-44 év közötti korosztályban az átlagnál valamivel többen** vannak. A településtípusok eloszlásában **kifejezetten vidéki**, két jellegzetes eltérés a többi csoport aggregát mutatóihoz képest: jóval kevesebben vannak fővárosiak, **és jelentősen többen a falusiak.**

A családi kötelekeket tekintve is egy meglehetősen átlagos csoportról van szó, a korosztálynak megfelelően sok a házas vagy tartós kapcsolatban élő - bár **az átlagnál többen élnek vadházasságban és kevesebben esküdtek meg. Kiemelkedően kevés az egyedülálló és magas a gyerekvállalási kedv** ebben a rétegben, átlagosan 1,9 gyermekkel **a legmagasabb érték.**

Iskolázottság és munka

A csoportban kiemelkedően alacsony a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, míg **szakmunkásképzőbe majdnem kétszer annyian jártak**, mint az átlagban. Az érettségizettek az átlagnál valamelyest nagyobb arányban vannak jelen ebben a kategóriában képest. Mivel a tanulók aránya viszonylag alacsony, kijelenthető, hogy **ez az átlaghoz képest kevésbé iskolázott csoport.**

Ez a csoport **jelentősen alulreprezentált az állami szférában**, valamint a fehérgalléros munkakörökben és jellemzően munkásemberekből áll: **harmaduk szakképzett fizikai munkás**, minden negyedik **szakképzetlen munkás.**

Társadalmi osztály és mobilitás

A csoport tagjai **átlagon felül érzik magukat a legalsóbb osztály tagjának (az összes csoport közül itt említették legtöbben ezt), de sok köztük a munkásosztálybeli és a középosztálybeli is.** Osztálytudatuk átlagos, a felük említette azt, hogy valamelyik osztályhoz tartozónak érzi magát.

A jelek szerint ez a réteg tisztában van a helyével a társadalomban, hiszen míg az átlagos válaszadók közel kétharmada ért el **magasabb végzettséget**, mint a szülei, **ebben a csoportban ez mindössze egynegyedének sikerült**, és a **túlnyomó többség úgy véli, hogy nehéz az előrelépés**. A **szülei is túlnyomó részben alacsony képzettségűek voltak**, a szülők az átlagosnál nagyobb arányban **fizikai munkások**.

A csoport tagjai meglepő módon **kiterjedt kapcsolati hálóval** rendelkeznek, szinte minden szakmában több embert ismernek az átlagnál, bár jellegzetesen valamivel felülreprezentáltak a manuális szakma képviselői az ismeretségi körükben, mint az értelmiségiek - viszont a csoport tagjainak háttérét figyelembe véve, azok képviselői közül is sok embert ismernek.

Jövedelem és vagyon

A **jövedelmét és még inkább a megtakarításait tekintve ez a csoport jelentősen el van maradva a többi válaszadó átlagától**. A jövedelmi lemaradásához viszonyítva messze nem a legelégedetlenebb, de azért boldognak nem nevezhetők a válaszadók: majdnem átlagos arányban vélik úgy a csoport tagjai, hogy nehéz kijönni a jövedelmükből, de **azok, akik nagyon nehezen élik meg a jövedelmi helyzetüket már jóval többen vannak az átlagnál**. Tartozásaik nagyjából átlagos arányban van, leszámítva **a közművek felé: itt kiemelkedő arányú a fizetés elmaradása**. Bár alacsony értékű ingatlanokban laknak - ebben nyilván szerepet játszik, hogy túlnyomó részben vidéki rétegről van szó - de pont átlagos arányban saját tulajdonról van szó. **Falusi kockaház vagy alacsony komfortú lakás jellemző a rétegre**.

Hobbi

A legtöbb szabadidő eltöltési formában alulreprezentált a csoport, láthatóan szűk szegmensből választanak/választhatnak hobbit. **Átlagon felüli arányban kertészkednek, járnak sporteseményekre. Ugyanakkor az internetes közösségi oldalakat aktívan használják**. A magaskultúrához kapcsolódó szórakozási lehetőségek lényegében teljesen ismeretlenek a csoport számára, könyvet, újságot ritkán olvasnak. **A mulatós zene a csoport abszolút kedvence**, de nem vetik meg a popzenét sem. Komolyzenét viszont nem hallgatnak.

Civil aktivitás és vallás

A civil életben **ez a csoport jóformán nincs jelen. Az ismertebb civil szervezetekről sincsen markánsan sem jó, sem rossz véleményük.**

Összességében közel **átlagosan vallásos rétegről** van szó: a felük vallásos a maga módján. Ugyanakkor az **egyház tanításait nem követik. Egyúttal az ateisták és az ideológiamentes nem vallásosok is felülreprezentáltak ebben a csoportban**, az előbbieket a teljes mintához viszonyítva másfélszer annyian vannak.

Médiafogyasztás

Ez a réteg olvassa a legnagyobb arányban a **Blikket és a Bors olvasottsága is jelentősen felülreprezentált**, éppúgy, mint a többi bulvársajtótermék (**Kiskegyed, Story**, stb.). A TV-t szereti ez a réteg, a nagyobb adókat mind átlagon felüli arányban fogyasztja, **de az RTL Klub és a TV2 nézettsége kiugró ebben a körben. A Class FM (és részben a közrádiók)** kiemelkedő hallgatottságától eltekintve a rádiófogyasztás inkább átlagos, éppúgy, mint az internetfogyasztás: az utóbbi **kategóriában a hírportálok alulreprezentáltak**, míg a **közösségi oldalak népszerűbbek** az átlagnál.

Mit gondolnak a világról?

Ez a réteg elidegenedett a politikától és a közélettől, **az egyik legalacsonyabb az érdeklődési rátájuk ezen témák iránt.** Egyúttal ez a csoport messze a legszkeptikusabb a demokráciát tekintve: a teljes minta átlagának mindössze harmada gondolja úgy, hogy ez a rezsimtípus mindenképpen preferálandó. Ezzel szemben pont átlagos a diktatúrát preferálok hányada is, tehát nem egy másik rendszer felé hajlik ez a csoport, hanem **túlnyomó többségében úgy véli, hogy az ő szemszögéből egyik kutya másik eb: több mint kétharmaddal messze itt vallják ezt a legtöbben. A jobb-bal, liberális-konzervatív, mérsékelt-radikális tengellyel nem tudnak mit kezdeni, középre sorolják magukat mindegyiken.**

Bár ebben a csoportban adták a harmadik legmagasabb szimpátiaértéket a Jobbiknak, a **Jobbik elkötelezettel hívének ezzel az átlagot nem sokkal meghaladó értékkel nem tekinthető**, hiszen a párt bázisát alkotó két csúcscsoportban 90 ponton felüli eredményeket ér el a szélsőjobboldali párt. Míg a **Fidesz enyhén átlagon felüli népszerűségnek örvend ebben a körben**, addig az LMP kis mértékben, a **baloldali pártok pedig jelentősen átlagon alul teljesítenek.**

Az Európai Uniónak jellemzően a hátrányait látják, és nem is elsősorban a szuverenitásunk érdekli a csoportot, hanem, hogy az ország másodrendű tag, és nem zárkózott fel a nyugathoz.

Az utóbbi idő tüntetési közül **egyedül a materiális témákat felkaroló ügyekkel szimpatizálnak, így a devizahiteles tüntetésekkel és a rezsicsökkentés melletti kiállással. Érdekes módon a Magyar Gárda megmozdulásait viszont nemtetszés övezi** ebben a csoportban. A többi megmozdulás a semleges mezőbe esik.

20. Feltörekvő fiatalok (Nem-szavazó)

Demográfia

A minta mintegy **3 százalékát kitevő** csoport jellegzetesen **férfi többségű**, melynek koreloszlást tekintve **a fiatalok és legfőbbképpen a középkorosztály (30-44 éves) van túlnyomó többségben**. Elsősorban **vidéki városokban élnek**, a falvakban és Budapesten alulreprezentáltak.

Némileg **többet házasok** ebben a kategóriában, mint a teljes minta átlagában. Ugyanakkor **kimagaslóan alacsony az elvált vagy a házastársától külön élők** aránya. Kijelenthető, hogy ez a hasonló korfával rendelkező csoportokhoz képest egy **kifejezetten tartós elkötelezettségre hajló csoport**, bár ez inkább a válások alacsony számában, mint a házasságok arányában nyilvánul meg.

Iskolázottság és munka

Ez egy kifejezetten iskolázott réteg (a csoport közel fele diplomás), bár messze **el van maradva azoktól a csoportoktól**, amelyekben a legmagasabb a felsőfokú végzettségűek aránya.

A csoport **aktivitási rátája az egyik legmagasabb**, háromnegyedük dolgozik. Nagyon magas az **értelmiségi munkát végzők és a vezető beosztásban dolgozók** részaránya. Munkások, szolgáltatóiparban dolgozó beosztottak pedig lényegében nincsenek köztük.

Társadalmi osztály és mobilitás

A magas képzettség megjelenik a csoport osztálytudatában is, hiszen a **kétharmad tartja magát a középosztályhoz tartozónak** és kimagaslóan sokan gondolják úgy, hogy a **felső középosztályhoz** tartoznak. Általában az átlagnál erősebb a közösség osztálytudata.

Nagyon jellegzetes erre a csoportra, hogy a **szüleik** bár messze nem a legalacsonyabb képzettségű csoportba tartoztak, de **nem felülreprezentáltak körükben az értelmiségi háttérűek sem**. A nagy tömb ebben a kategóriában a **szakmunkásképzőt** vagy **gimnáziumot** végzők aránya. Ez megjelenik a mobilitástudatban is, hiszen **ebben a csoportban az átlagosnál jóval többen tudják úgy, hogy magasabb szintű**

képzésre tett szert, mint a szülei. Sőt, az átlagosnál jelentősen elégedettebbek a felemelkedési lehetőségeikkel.

A társadalmi kapcsolatait tekintve a csoport az egyik legvegyesebb képet nyújtja, hiszen **átlagon felüli arányban szerepelnek az ismeretségi körükben jellegzetes értelmiségi és a felső középosztállyal azonosított szakmák, mint például a mérnökök** vagy a kisvállalkozók, de **jellemzően a manuális szakmák képviselői sem ismeretlenek számunkra.** Vélhetően ez részben a kisvárosi túlsúly hatása, hiszen a kisebb településeken általában kevésbé szigetelődnek el egymástól az értelmiségiek és a kétkézi dolgozók. Erre utal az is, hogy az átlagnál jóval több parasztgazdát ismernek ennek a csoportnak a képviselői.

Jövedelem és vagyon

Bár egyértelműek a kiábrándultság jelei a politikai szimpátia és a társadalmi részvétel tekintetében, ezek okai nem anyagi jellegűek: **ebben a csoportban az egyik legmagasabb azok aránya, akik kényelmesen megélik a jövedelmükből.** Ennek megfelelően itt a legalacsonyabb azok aránya, akik úgy érzik, hogy nehezen vagy nagyon nehezen él meg. Ez nem is csoda, hiszen ennek a csoportnak a nettó háztartási jövedelme az egyik legmagasabb érték. Bár az **átlagos megtakarítások összegét tekintve nem annyira kimagasló ez a csoport,** de igen **magas azok aránya, akik tudnak félretenni.** Ezen csoport átlag alatti mértékben tartozik különböző intézménynek vagy egyéneknek.

A csoport közel **minden tagja rendelkezik lakással, melynek értéke bőven átlagon felül van,** de nem a legmagasabb a vizsgált csoportok között. Ez utóbbi a vidéki alacsonyabb lakásárak miatt lehet elsősorban. A legjellemzőbb lakóhely típus a **vidéki családi ház** ebben a közegben.

Hobbi

A csoport **étterembe és koncertekre jár, újságot és könyvet olvas, kávézókat látogat.** Nem szeret azonban **TV-t nézni, számítógépes játékokkal játszani, vagy sporteseményekre menni.** Nem jellemzőek rá az olyan szabadtéri programok, mint a kertészkedés vagy a horgászás. Ugyanakkor a magaskultúra olyan elemei, mint az opera-, a színház-, vagy a múzeumlátogatás sem tartozik kiemelkedő arányban a kedvencei közé. Zenei stílusban a **rock** áll hozzájuk közel.

Civil aktivitás és vallás

A civil szféra tevékenységében átlagon alul vesznek részt, övük a harmadik legalacsonyabb arány az összes csoport közül. A konkrét szervezetek tekintetében a legtöbb esetben átlagos vagy átlagon aluli a szimpátiájuk, bár érdekes - és némileg ellentmondó módon – némileg átlagon felül kedvelik mind az ellenzéki Millát, mind a kormánypárti Civil Összefogás Fórumot.

A vallásosság tekintetében is jelentős mértékben elmaradnak az átlagtól: háromnegyedük nem vallásos, az egyház tanításait pedig lényegében senki nem követi.

Médiafogyasztás

A médiafogyasztási szokásait tekintve ez az egyik legátlagosabb csoport. **Kiemelkedő a Nők Lapja fogyasztása, ami nem csak az átlagos kétszerese, de a legmagasabb érték. Kiugró még a Vasárnap Reggel, átlagon felüli még a Népszabadság, a Nemzeti Sport olvasottsága, illetve a Petőfi Rádió hallgatottsága.**

Mit gondolnak a világról?

A csoport tagjai **a politikai hozzáállásukat tekintve egy lényeges pontban különböznek az összes többi választói csoportból: az ide tartozók alkotják az egyetlen csoportot, amelyben az összes politikai párt megítélése elmarad az átlagtól.** Az összes többi, a politikától elforduló, vagy az iránt eleve kevésbé lelkesedő csoportban legalább egy-egy párt van, amit a többi csoport átlagához képest kiemelten támogatnak. Például a vidéki szegények és az elszegényedő alsó-középosztály körében a Jobbik felülreprezentált, a pályakezdők a Fideszt szeretik jelentősen átlagon felül. A csoport azonban **teljesen kihátráltak a pártok mögül** (bár a **jobboldali pártok, illetve az LMP** esetében kevésbé átlagon aluli a népszerűség). Ideológiailag az átlagnál kicsit konzervatívabbak, de leginkább minden tekintetben középen állnak.

Egyúttal nem drámai mértékben, de mégis az összes csoport közül **a harmadik legnagyobb mértékben átlag alatt érdeklődnek a közéleti események iránt és átlag alatt foglalkoznak a politikával is.** A demokráciával szemben szkeptikusak, de a diktatúrának is csak enyhén átlag felett hódolnak. **A válaszadók fele szerint nincs jelentősége a politikai rendszernek.**

Az uniós kérdésekről megoszlik a véleményük, ugyanannyira látják a tagság előnyeit, mint hátrányait, de így is az átlagnál némileg pozitívabban látják az integrációt. **A tüntetések sem nagyon mozgatják meg a fantáziájukat,** általában közömbösnek tekintenek azokra. **A Budapest Pride-ot ki nem állhatják, a Békemenet is ellenszenves számukra,** a **Critical Mass** viszont szimpatikus számukra.

Policy Solutions
Politikai Elemző és Tanácsadó Intézet

Budapest, 1065, Révay utca 10.

(1) 4-748-748

info@policysolutions.hu

www.policysolutions.hu

POLICYSOLUTIONS

